

1105

Ν. Ι. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑ, ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ ΕΥΑΓΟΡΑΣ, ΠΕΡΙ
ΕΙΡΗΝΗΣ)

Διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν Γυμνασίων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

Ἀντίτυπα 2000

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 44.429-15
12 Αὐγούστου 1932

	06.000
Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	27-10-38
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου	Δρ. 22.30
Ἀξία βιβλιοσήμου	» 8.90
Φόρος Ἀναγκ. Δανείου	» 2.70
Συνολικὴ τιμὴ Δραχ.	33.90

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. ΕΥ

ΛΕΩΝΕΙΟΝ ΟΙΚΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΑΦΕΙΡΙΟΥ
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΙΟΥ
Καθηγητού του εν Κολυμβίω Γυμνασίου

1932
Σο

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΜΙΘΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΝ, ΠΕΡΙ
ΕΙΡΗΝΗΣ)

Διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν Γυμνασίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

Ἀριθμὸς 2000

Ἐκδόσεις Παπαδόπουλος 14 129 - 15 250
19 Δεκεμβρίου 1932

ΕΚΔΟΤΗΣ ΟΙΚΟΣ
ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Σ.Ε.
ΑΓ. ΠΑΥΛΟΥ - ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ - ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΖΥΟΤΑΡΧΟΖΙ

1932
120

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ

(ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ, ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ, ΕΥΑΓΟΡΑΣ, ΠΕΡΙ
ΕΙΡΗΝΗΣ)

Διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν Γυμνασίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

Ἀντίτυπα 2000

θ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως $\frac{44.429/-15.256}{12}$ Ἀυγούστου 1932

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑΙ—ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ· ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ
συγγραφέως.

Ν. Π. Ζαφειρίου

Τόποις Ν. ΑΠΑΤΣΙΔΗ
Μενάνδρου 4—Ἀθήναι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Περὶ ῥητορικῆς.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ φυσικὸν χάοισμα νὰ παριστοῦν τὰς σκέψεις των ἐντέχνως καὶ ζωηρῶς τόσον ὥστε νὰ συγκινοῦν τοὺς ἀκροατὰς καὶ νὰ παρασύρουν αὐτοὺς εἰς τὴν γνώμην των.

Τοῦτο ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἦτο κτῆμα ὀλίγων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο ἐτιμῶντο πολὺ. Τοιοῦτοι ἦσαν παρ' Ὀμήρῳ ὁ Νέστωρ, ὁ Ὀδυσσεὺς κ.τ.λ., βραδύτερον δὲ ὁ Σόλων, ὁ Περίστρατος, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Περικλῆς.

Ἡ τοιαύτη ἰκανότης λέγεται *ἔμφυτος εὐγλωττία*. Ταύτην ἔπρεπε νὰ ἔχουν εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα οἱ πολιτικοί, ἵνα παρασύρουν τὸν λαὸν εἰς τὴν γνώμην των. Ἐπειδὴ δὲ πάντες δὲν εἶχον τὴν ἔμφυτον εὐγλωττίαν προσεπάθουν νὰ τὴν ἀποκτήσουν διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀσκήσεως. Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται ἡ ἔντεχνος ῥητορικὴ, ἡ *τέχνη τοῦ εὖ λέγειν*. Αὕτη τὸ πρῶτον διεμορφώθη εἰς Σικελίαν· πρῶτοι δὲ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς ἦσαν ὁ Κόραξ, ὁ ὁποῖος ὠρίσεν αὐτὴν, ὅτι εἶναι *πειθοῦς δημιουργός*, καὶ ὁ Τισίας, ὁ ὁποῖος συνέταξε *ρητορικὴν τέχνην*. Ἐκ τῆς Σικελίας μετεφυτεύθη ἡ ῥητορικὴ τέχνη εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ Σοφιστοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ ἐδιδάσκετο μαζὶ μὲ πολλὰς ἄλλας γνώσεις ὑπὸ τῶν *σοφιστῶν*.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνήχθη εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπὴν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἰδίως πολέμου καὶ ἐξῆς, διότι συνετέ-

λουν πολλοὶ λόγοι, ὡς αἱ συχναὶ δίκαι, αἱ πολιτικαὶ συζητήσεις, ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, αἱ πανηγύρεις, αἱ παντὸς εἶδους συγκεντρώσεις καὶ ἡ καθόλου πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς πόλεως. Ἔνεκα τούτου ἤκμασαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου, τὸ *δικανικὸν* εἰς τὰ δικαστήρια, τὸ *συμβουλευτικὸν* εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου καὶ τὸ *πανηγυρικὸν* ἢ *ἐπιδεικτικὸν* εἰς τὰς ἐορτάς, πανηγύρεις καὶ συγκεντρώσεις.

Μεταξὺ τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων διεκρίθησαν ὁ Λυσίας, ὁ μέγας ῥητοροδιδάσκαλος Ἴσοκράτης, ὁ Ἰσαῖος, ὁ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι.

Τοὺς ῥητορικοὺς λόγους οἱ ῥήτορες πρῶτον ἀπήγγελλον καὶ ἔπειτα ἐδημοσίεον ἐπεξεργαζόμενοι καὶ συμπληρώνοντες αὐτούς. Πολλάκις ὅμως δὲν ἀπήγγελλον ἀλλὰ μόνον τοὺς ἔγραφον ἢ κατὰ παράκλησιν καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας ἄλλων (παραινετικοὶ καὶ δικανικοὶ) ἢ ὡς ῥητορικὰ γυμνάσματα καὶ τοὺς ἐδημοσίεον πρὸς ἀνάγνωσιν.

Β'. Περὶ Ἴσοκράτους.

Βίος τοῦ Ἴσοκράτους. Ὁ Ἴσοκράτης ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 436 π. Χ. Οἱ γονεῖς του Θεόδωρος, Ἐρχιεὺς τὸν δήμον, καὶ Ἡδυτῶ, καίτοι ἐκ τῶν μετρίων πολιτῶν, ἦσαν ἀρετὰ εὐποροὶ καὶ εἶχον ἐργοστάσιον αὐλοποιΐας. Ὡς τοιοῦτοι λοιπὸν ἔδωσαν εἰς τὸν υἱὸν τῶν ὄλα τὰ μέσα διὰ νὰ μορφωθῇ τελείως. Πράγματι κατ' ἀρχάς ἐγινε μαθητὴς τῶν σοφιστῶν Γοργίου, Προδίκου καὶ Πρωταγόρου, ἔπειτα δὲ τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, τοῦ ὁποίου ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν εἰς τὸν νεαρὸν Ἴσοκράτη.

Ἠλικιωθεὶς ἐγινε ῥήτωρ καὶ ἐσκέφθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν δημόσιον βίον πρὸς ἀπόκτησιν δόξης καὶ πρωτείων, τὰ ὁποῖα ἐπεθύμει πολὺ· ἀλλὰ ἡ ἀσθενὴς φωνὴ του καὶ ἡ ἐκ φύσεως ἀτολμία καὶ δειλία του ἠμπόδιζον αὐτὸν πρὸς τοῦτο· ὡς λογογράφος δὲ θὰ εἶχε μέγιστον ἀντίπαλον τὸν Λυσίαν. Δι' ὄλα ταῦτα ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ *ῥητοροδιδάσκαλος*. Πράγματι ὡς τοιοῦτος ἀπέκτησε καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ πρωτεῖα.

Κατ' ἀρχάς ἴδουσε ῥητορικὴν σχολὴν εἰς Χίον (393 π. Χ.),

ἐνθα εἶχεν ἐννέα μαθητάς. Βραδύτερον δὲ ἴδρυσεν τοιαύτην εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμαθήτευσαν οἱ ἄριστοι τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθον ἐξοχοὶ ἄνδρες, ἱστορικοὶ, ῥήτορες, πολιτικοὶ καὶ στρατηγοί. Δικαίως δὲ ὠνομάσθη ἡ σχολὴ του σχολεῖον ὅλης τῆς Ἑλλάδος, διότι εἰς αὐτὴν ἐμαθήτευσαν ὑπὲρ τοῦς 100 νέοι ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἐπλήρωνον δὲ ὡς δίδακτρα 1000 δραχμὰς ἕκαστος.

Σύζυγον ἔλαβεν τὴν χήραν τοῦ σοφιστοῦ Ἰππίου, τὴν Πλαθάνην· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀπέκτησε τέκνα, υἱοθέτησε τὸν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου υἱὸν τῆς, τὸν Ἀφαρέα.

Ὡς ἄνθρωπος ἦτο δίκαιος, εὐλικρινὴς καὶ φιλόπατρις. Φρονῶν δὲ ὅτι ἡ ἀνάμειξις τοῦ Φιλίππου εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἦτο ὠφέλιμος πρὸς πραγματοποίησιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ἐτάχθη μὲ τὴν μερίδα τῶν φιλιππιζόντων· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνεῖα μάχην (338 π. Χ.) λυπηθεὶς διὰ τὴν συμφορὰν τῆς πόλεως καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἴδῃ τὴν πτώσιν τῆς πατρίδος του ἐπεζήτησε τὸν θάνατον· πράγματι δὲ ἐπὶ 14 ἡμέρας μὴ ἐγγίσας τροφὴν καὶ ποτὸν ἀπέθανεν (338 π. Χ.) εἰς ἡλικίαν 98 ἐτῶν. Ἐτάφη δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ ἐστήθη Σειρὴν ὡς σύμβολον τῆς ἐλκυστικῆς χάριτος.

Ὁ Ἰσοκράτης ὡς ῥητοροδιδάσκαλος καὶ συγγραφεύς. Ὁ Ἰσοκράτης ἐδίδασκε τὴν ῥητορικὴν ὄχι μόνον θεωρητικῶς ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς διὰ γυμνασμάτων· ἐλάμβανε δὲ συνήθως τὰ θέματα τῶν λόγων του ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς ὅλης Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας τὰ συμφέροντα ἐνέπνεον αὐτόν.

Θεωρῶν τὴν ῥητορικὴν ὄχι ὡς ἀπλοῦν μέσον πειθοῦς, ὡς οἱ ἄλλοι ῥήτορες, ἀλλὰ κυρίως ὡς μέσον παιδευτικὸν τοῦ ἀνθρώπου, προσεπάθει νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του ὄχι μόνον ἱκανοὺς εἰς τὸ λέγειν ἀλλὰ καὶ σπουδαίους κατὰ τὰ ἦθη καὶ χρησίμους εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πατρίδα. Τοσοῦτον δὲ ἠυδοκίμησεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του, ὥστε πάντες ἀναγνώριζον αὐτόν ὡς τὸν μέγιστον **ῥητοροδιδάσκαλον**.

Ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψεν ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα λόγους, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται 21 δικανικοὶ, πανηγυρικοὶ καὶ συμβουλευτικοὶ ἢ πρὸς ἄσκησιν γεγραμμένοι ἐπίσης σώζονται ἐννέα ἐπιστολαὶ καὶ ἀποσπασματικὰ ἔκδοματὰ ἀπὸ τῶν ἑπιπέδων τοῦ Εὐκλείδειου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἄλλους (Νικοκλῆς, Εὐαγόρας)· καὶ ὁ μὲν ἐπιγραφόμενος **Νικοκλῆς** εἶναι συμβουλευτικὸς πρὸς τοὺς Σαλαμίνιους, ἵνα ὑπακούουν εἰς τὸν βασιλέα των, ὁ δὲ **Εὐαγόρας** εἶναι ἐγκώμιον τοῦ πατρὸς του Εὐαγόρου.

III. Εὐαγόρας (9)

Ὁ λόγος οὗτος χαρακτηρίζεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰσοκράτους (§ 8 καὶ 11) ὡς ἡ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς ἐξόμνησιν τῆς ἀρετῆς ἀποθανόντος συγχρόνου ἀνδρὸς διὰ πανηγυρικοῦ λόγου. Ὑπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου εἶναι ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμίνας τῆς Κύπρου Εὐαγόρας (405–375 π. Χ.). Οὗτος ἐγεννήθη μακρὰν τῆς Σαλαμίνας, διότι τὴν ἀρχὴν κατεῖχε τότε ἄρπαξ τις ἐλθὼν ἐκ Φοινίκης. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς ἦλθεν εἰς ἡλικίαν κατέβαλε τὸν τύραννον καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν πατέρων του (405 π. Χ.). Ἀμέσως τότε ἐφρόντισε νὰ προαγάγῃ τὴν πόλιν· ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία ἐνεψυχώθησαν, ἡ δὲ ἐκ τούτων οἰκονομικὴ εὐπορία ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν Εὐαγόραν νὰ προαγάγῃ καὶ τὰ στρωτικὰ. Τόσον δὲ ἰσχυρὸς ἔγινεν, ὥστε τὸ 396 π. Χ., ἐπωφελοῦμενος ἐκ τοῦ πολέμου τῶν Περσῶν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ὑπαγάγῃ ὅλην τὴν Κύπρον εἰς τὸ κράτος του. Πράγματι ἐντὸς ὀλίγου ὄχι μόνον ἡ Κύπρος ἀλλὰ καὶ πολλαὶ πόλεις τῆς Φοινίκης ὑπήκουον εἰς αὐτόν.

Ἄλλὰ ἐπῆλθεν ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Κύπρος ὑπήγετο εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν (387 μ. Χ.). Ὁ Εὐαγόρας ὁμως δὲν ἀναγνωρίζει αὐτὴν· διὰ τοῦτο ἐξεργάγη πόλεμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν Περσῶν. Κατ' ἀρχὰς ὁ Εὐαγόρας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ κατόπιν ἐπολιορκήθη εἰς τὴν Σαλαμίνα ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ βασιλέως Ὀρόντα καὶ Τιριβάζου. Ὁ Εὐαγόρας ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχεν νὰ εἰρηνεύσῃ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον μὲ τὸν μέγαν βασιλέα ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ διατηρήσῃ μὲν τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ ὅλας τὰς κτήσεις του. Ἡ διὰ τοὺς Πέρσας αἰσχρὰ αὕτη συνθήκη ἔγινε τὸ 385 π. Χ.

Δέκα ἐτη βραχυτέρον, ἤτοι τὸ 374 π. Χ., ἐπὶ τοῦ Εὐαγόρου ὑπὸ

· ὁποῖος ἐπιθυμῶν νὰ τιμήσῃ τὸν πατέρα του προέτρεψε τὸν Ἴσοκράτη νὰ γράψῃ τὸ ἐπικήδειον τοῦτο ἐγκώμιον.

IV. Περὶ εἰρήνης ἢ συμμαχικός (δ)

Μετὰ τὴν ἐν Μαντινεῖα μάχην (362 π. Χ.) οἱ Ἀθηναῖοι προσελκύσαντες πολλὰς πόλεις καὶ νήσους ἴδρυσαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν συμμαχίαν ἀξίαν λόγου. Ἐπειδὴ ὅμως παρεβίασαν τὴν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν ὅτι δὲν θὰ στέλλουν κληρούχους εἰς τὰς συμμαχικὰς πόλεις καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῶν μισθοφόρων συνήθως ἀποτελούμενοι στρατοὶ αὐτῶν εἰς πλείστας καταπιέσεις παρεξετρέποντο, ἀπεστάτησαν οἱ Βυζάντιοι, οἱ Ῥόδιοι, οἱ Χῖοι καὶ οἱ Κῶοι. Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισεν ὁ κληθεὶς *συμμαχικός πόλεμος* (358—355 π. Χ.). Οἱ Ἀθηναῖοι χάνουν τὸν Χαβρίαν εἰς τὴν Χίον καὶ ἀποκρούονται πανταχοῦ· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσουν τὴν αὐτονομίαν τῶν πόλεων τούτων, μετὰ τὴν ἀπειλὴν μάλιστα τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ὅτι θὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀποστατήσαντας.

Αἱ πρὸς τὰς πόλεις ταύτας περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις ἔδοσαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἴσοκράτη νὰ γράψῃ τὸν παρόντα λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον προτρέπει ὄχι μόνον νὰ εἰρηνεύσουν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσουν τὴν αὐτονομίαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς πάντας τοὺς συμμάχους μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἀποκτήσουν μεγαλυτέραν δύναμιν ἀποδίδοντες τὸ δίκαιον εἰς ὅλας τὰς πόλεις παρὰ ἐπιδιώκοντες τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν. Διὰ τοῦτο ὁ λόγος ἐπιγράφεται *περὶ εἰρήνης ἢ συμμαχικός*. Ὁ παρῶν λόγος δὲν ἀπηγγέλη εἰς τὴν ἐκκλήσιον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξεδόθη μετὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας συμμάχους εἰρήνην, ἧτοι τὸ 354 π. Χ.

[Handwritten scribble]

[Handwritten scribble]

[Handwritten scribble]

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ**

[Handwritten scribble]

I. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ (1)

(α΄.) Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας ¹
εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύ-
λων διανοίας, πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν ἐν ταῖς
πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόν-
τας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι, καὶ
τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε, τὰς
δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλεί-
ψειεν· ἡγούμενος οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους ²
καὶ παιδείας ἀντιποιοιμένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ
τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν
λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας,
σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἰπμόνικον συνηθείας· πρέπει
γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φι-
λίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν· (β΄.) Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύ- ³
χην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συν-
αγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παι-
δεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ
δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ⁴
ἑαυτῶν φίλους τοὺς προτρεπτικούς λόγους συγγράφουσι,
καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, οὐ μὴν περὶ γε τὸ κράτι-
στον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις
εἰσηγοῦνται, μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις
ἀσκήσουσιν. ⁵ Ἡ φιλία οὐκ ἔθηκε ἀπὸ τοῦ ἰσοτιμίου τοῦ ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς οἱ τε-

παρόντων ἀγαθῶν ὡς ὕνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος· οὐδὲ ταπεινῶς διώκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλος ἦν καὶ μεγαλοπρεπῆς καὶ τοῖς φίλοις 10 κοινός, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς γένει προσήκοντας· ἠγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῶ κρείττω φύσιν νόμον καὶ τρόπον γένους καὶ προαίρεσιν ἀνάγκης· ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα. 11 ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν, δεῖγμα δὲ τῆς Ἰππονίκου φύσεως νῦν ἔξενηνόχαμεν, πρὸς ὃν δεῖ ζῆν σ' ὥσπερ πρὸς παράδειγμα, νόμον μὲν τὸν ἐκείνου τρόπον ἠγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γιγνόμενον· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων· ἠγοῦ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσχεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐνάμιλλος γενήσεται τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν. οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατὸν διατεθεῖναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον· τὰ μὲν γὰρ σώματα τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις αὔξασθαι πέφυκε. διόπερ ἐγὼ σοὶ πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

(δ'.) Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ 13 μόνον θύων ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκαγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον αἰεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως. οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένειν. Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς οἴους ἂν εὖξαιο περὶ

σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. Ἄσκει τῶν περὶ
 τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην ἀλλὰ τὰ
 πρὸς τὴν ὑγίειαν· τοῦτο δ' ἂν ἐπιτύχοις, εἰ λήγοις τῶν
 πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος. Μῆτε γέλωτα προπειτῆ
 15 ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νό-
 μιζε μὴδὲ λέγειν εἶναι καλόν. Ἐθίζε σεαυτὸν εἶναι μὴ
 σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης,
 διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἦγοῦ μάλιστα σεαυ-
 τῷ πρέπειν [κόσμον] αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύ-
 16 ρων ἦθος· Μηδέποτε μὴδὲν αἰσχρόν ποιήσας ἔλιπτε λή-
 σεις· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης σεαυτῷ συνειδή-
 σεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ
 φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θή-
 ρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄρι-
 17 στον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς,
 κἂν ψευδεῖς ᾧσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνο-
 οῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντὰ δόκει
 ποιεῖν ὡς μὴδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύ-
 ψης, ὕστερον ὀφθήσει. μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαί-
 νοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν
 18 ἐπιτιμώης. Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής· ἃ μὲν
 ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μὴ με-
 μάθηκας προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· ὁμοίως γὰρ
 αἰσχρόν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ
 διδόμενόν τι, ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν.
 Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν
 λόγων φιληκοίαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλε-
 πῶς εὐρημένα συμβήσεται σοι ῥαδίως μανθάνειν.
 19 Ἦγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι κτημά-
 των κρεῖττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα

τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων ἀθάνατον. Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίῳ καταστῆσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν. Ἐὖ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δ' εὐπροσήγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσει, τοῖς δὲ φίλος γενήσει. Τὰς ἐντεύξεις μὴ ποιῶ πυκνὰς τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἀπάντων. Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως ἂν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν. Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρὸν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσει δὲ τοιοῦτος, εἰάν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς δι' ὧν εὐδοκιμήσεις ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχῃν ἀξιώσεως, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, εἰάν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς πονηροῖς, εἰάν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὧν ὑπομιμνήσκῃς. Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὄρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους. Προσῆκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. Περὶ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν εἰάν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοὶ τε τῷ λέγοντι κάκεινοις τοῖς ἀκούουσιν. Ὅρκον ἐπακτὸν προσ-

δέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχυρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διασώζων. Ἐνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμότης, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλης· δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

- 24 Μηδένα φίλον ποιουῖ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχυρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν· μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλει. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. περὶ
- 25 τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακoinοῦ· μὴ τυχὼν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχὼν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ'
- 26 αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς· ὁμοίως αἰσχυρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιΐαις καὶ τῶν φίλων ἠττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. ἀποδέχου τῶν ἐταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθινοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθινοῦσι. τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς
- 27 τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγορεῖν. Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. ἔστι δὲ φιλόκαλος μὲν τὸ μεγαλοπρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περιεργον. Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν ἀλλὰ τὴν

μετρίαν ἀπόλαυσιν. καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον
 σπουδαζόντων μὲν, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυ-
 ναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσ-
 περ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιο καλὸν κακῶς ἰπεύειν ἐπι-
 στάμενος. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα ²⁸
 κατασκευάζειν· ἔστι δὲ χρήματα μὲν τοῖς ἀπολαύειν ἐπι-
 σταμένοις, κτήματα δὲ τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις. Τίμα
 τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἔνεκεν, τοῦ τε ζημίαν με-
 γάλην ἐκτίσαι δύνασθαι καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυ-
 χοῦντι βοηθῆσαι· πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑπερ-
 βαλλόντως ἀλλὰ μετρίως αὐγὴν ἀγάπα. Στέργε μὲν τὰ
 παρόντα, ζῆτει δὲ τὰ βέλτιστα. Μηδενὶ συμφορὰν ὄνει- ²⁹
 δίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Τοὺς
 ἀγαθοὺς εὖ ποιεῖ· καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ
 σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. Κακοὺς εὖ ποιῶν ὁμοια-
 πείσει τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖναί τε
 γὰρ τοὺς διδόντας ὥσπερ τοὺς τυχόντας ὑλακτοῦσιν οἷ
 τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδι-
 κοῦσιν. Μίσει τοὺς κολακεύοντας ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶν- ³⁰
 τας· ἀμφοτέρω γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδι-
 κοῦσιν. Ἐὰν ἀποδέχη τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλό-
 τατον χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ
 βέλτιστον ἀπεχθανομένους. Γίγνου πρὸς τοὺς πλησιάζ-
 οντας ὁμιλητικὸς ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπερ-
 οπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν
 δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἠδέως ὑποφέρουσιν. ³¹
 ὁμιλητικὸς δ' ἔσει μὴ δύσερις ὢν μηδὲ δυσάρεστος μηδὲ
 πρὸς πάντα φιλόνομος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων
 ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν. μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι
 τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἶκων, πεπαι-
 μένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων· μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα
 σπουδάζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαί-

- ρων· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιῶντες μὲν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὢν, βαρὺ γὰρ, μηδὲ φιλεπιτιμητῆς, πα-
- 32 ροξουντικὸν γάρ· μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμπέσῃ καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπ' οἴνου διαφθαρεῖ, ταῦτά πάσχει τοῖς ἄρμασι τοῖς τοὺς ἠνιόχους ἀποβαλοῦσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτόντα τῶν εὐθύνουμένων ἢ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας· ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.
- 33 Ἦγοῦ τὴν παιδείαν τοσοῦτῳ μείζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεξημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὢν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν. Οὕς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.
- 34 Βουλευόμενος παραδείγματα ποιῶ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων· τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν. Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ἦγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν τῶν θεῶν εὐτυχίαν, παρὰ δ' ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν. Περὶ ὧν ἂν αἰσχύνη παρησιάσασθαι, βούλει δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἄλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε διάνοιαν αἰσθήσει καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις. Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διόκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἄλλοτρίων. Οὕτω δ' ἂν μάλιστα

βουλευέσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς
 ἀβουλίας ἐπιβλέψεις· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπι-
 μέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας
 ἀναμνηθῶμεν. Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἦθη καὶ δίωκε ³⁶
 τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι
 καὶ ζηλοῦν, ὥστε σοι συμβήσεται παρά τε τῷ πλήθει
 μᾶλλον εὐδοκίμειν καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὐνοίαν βεβαιο-
 τέραν ἔχειν. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν
 βασιλέων κειμένοις, ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν
 ἐκείνων τρόπον. ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατία πολιτευό-
 μενον τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μο-
 ναρχία κατοικοῦντα τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν. ³⁷
 Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῶ πρὸς τὰς διοι-
 κήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀνα-
 θήσουσιν. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ
 πλουσιώτερος ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων
 κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. Μηδενὶ πονηρῶ
 πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ
 καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷά περ ἂν τοῖς ἄλλοις
 πράττουσι βοηθῆς· Παρασκευάζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν ³⁸
 μὲν δυνάμενον, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχων, ἵνα δοκῆς ὀρέ-
 γεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν ἀλλὰ δι' ἐπιεί-
 κειαν. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἀδι-
 κον· τοσοῦτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ
 τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δό-
 ξαν παρασκευάζει, κακείνων μὲν καὶ τοῖς φαύλοις μέτε-
 σι, τούτου δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν. ³⁹
 Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ
 γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν,
 ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσιν. Πάντων μὲν ⁴⁰
 ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαυτοῦ

φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ σώματι μὲν εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνη τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα.

41 Πᾶν ὅ,τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἴσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

42 Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρῆς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν, γίγνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑτέροις ὧν κατάδηλος· ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, 43 τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν. Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτὴν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δὲ ποτέ σοι συμβῆ κινδυνεύειν, ζῆται τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχροῦς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένειμεν.

44 (Ε΄.) Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν· τὴν μὲν γὰρ τούτων χρεῖαν ῥαδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ μετ' εὐνοίας συμβουλευόντα χαλεπῶς εὐρήσεις· ὅπως

οὐν μὴ παρ' ἑτέρου τὰ λοιπὰ ζητῆς, ἀλλ' ἐντεῦθεν ὥσπερ ἐκ ταμείου προφέρης, φήθην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν ὃν ἔχω σοι συμβουλεύειν.

Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ δια- 45
 μάρτοιμι τῆς δόξης ἣς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὐρήσομεν ὥσπερ τῶν σι-
 τίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίρον-
 τας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλη-
 σιάζοντας ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. σὲ δὲ νομίζω τού-
 ναντίον τούτων ἐγνωκέμαι, τεκμηριῶ χρώμενος τῇ περὶ
 τὴν ἄλλην παιδείαν φιλοπονία τὸν γὰρ αὐτῷ τὰ βέλτι-
 στα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων
 τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι. μάλι- 46
 στα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν ἔργων,
 εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα
 γνησίως ἔχομεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥαθυμεῖν καὶ τὰς πλη-
 σμονὰς ἀγαπᾶν εὐθὺς αἰ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπελή-
 γασι, τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν καὶ σωφρόνως
 τὸν αὐτοῦ βίον οἰκονομεῖν αἰετὰς τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς
 καὶ βεβαιότερας ἀποδίδωσι· κάκει μὲν πρότερον ἡσθέν- 47
 τες ὕστερον ἐλυπήθησαν, ἐνταῦθα δὲ μετὰ τὰς λύπας
 τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω
 τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἰσθησιν λαμ-
 βάνομεν· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα δια-
 πονοῦμεν. (στ'.) Ἐνθυμοῦ δ' ὅτι τοῖς μὲν φαύλοις ἐνδέ- 48
 χεται τὰ τυχόντα πράττειν· εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύ-
 την πεποίηται τὴν ὑπόθεσιν· τοῖς δὲ σπουδαίοις οὐχ
 οἶόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπι-
 πλήττοντας· πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἔξα-
 μαρτάνοντας ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φήσαντας εἶναι, μη-
 δὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας, εἰκότως· ὅπου γὰρ 49
 τοὺς τῷ λόγῳ μόνον ψευδομένους ἀποδοκίμαζομεν, ἢ

πού γε τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους φαύλους εἶνα
 φήσομεν. δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιοῦτους ὑπολάβοιμεν μὴ
 μόνον εἰς αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶνα
 προδότας· ἢ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ
 φίλους ἐνεχείρισεν, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς
 50 ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν. εἰ δὲ δεῖ θνητὸν
 ὄντα τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἢ γουῆμα
 κάκείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς
 ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν
 ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννή-
 σας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν
 μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε, τὸν δὲ διὰ τὴν
 51 κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασε. οἷς δεῖ πα-
 ραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας,
 καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ
 καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων
 52 σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν· ὥπερ
 γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστή-
 ματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβά-
 νουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους οὐδενὸς
 μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν
 μόλις γὰρ ἂν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύ-
 σεως ἀμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

II. ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ (2)

(α'.) Οἱ μὲν εἰωθότες, ὦ Νικόκλεις, τοῖς βασιλευ-
 σιν ὑμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον
 ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν
 ἐνδεεῖς εἰσίν, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναί μοι
 καταφανεῖσθαι ὑμῖν ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι καὶ πολ-

τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολογούντων καπη-
 λεύειν ἠγησάμην δ' ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεάν ²
 καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοί τε δοῦ-
 ναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυνηθεῖν ὀρίσαι, ποίων ἐπιτηδευ-
 μάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων [ἔργων] ἀπεχόμενος ἄριστ'
 ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικήης. τοὺς μὲν
 γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ
 μὴ τρυφᾶν ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἐκά-
 στην βουλευέσθαι τὴν ἡμέραν, ἔπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ³
 ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παρρησία
 καὶ τὸ φανερῶς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλήξαι καὶ
 τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις. πρὸς
 δὲ τούτοις καὶ τῶν ποιητῶν τινὲς τῶν προγεγενημένων
 ὑποθήκας ὡς χρῆ ζῆν καταλελοιπίασιν· ὥστ' ἐξ ἀπάντων
 τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι. τοῖς δὲ τυράν- ⁴
 νοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὓς ἔδει παιδεύεσθαι
 μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶ-
 σιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν
 ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς
 χάριν ὁμιλοῦσιν. καὶ γὰρ τοὶ κύριοι γινόμενοι καὶ
 χρημάτων πλείστων καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ
 μὴ καλῶς χρῆσθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιθήκασιν
 ὥστε πολλοὺς ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον ἐλέ-
 σθαι τὸν βίον τὸν τῶν ἰδιωτευόντων μὲν, ἐπεικῶς δὲ
 πρατιόντων, ἢ τὸν τῶν τυραννευόντων· ὅταν μὲν γὰρ ⁵
 ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλούτους καὶ τὰς
 δυναστείας, ἰσοθέους ἅπαντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μο-
 ναρχίαις ὄντας· ἐπειδὴν δ' ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ
 τοὺς κινδύνους, καὶ διεξιόντες ὀρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν
 ἦκιστα χρῆν διεφθαρμένους, τοῖς δ' εἰς τοὺς οἰκειοτά-
 τους ἑξαμαρτεῖν ἠναγκασμένους, τοῖς δ' ἀμφοτέρα ταῦτα

μᾶλλον ἢ μετὰ τοιούτων συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. ταύτης δὲ τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς αἰτιὸν ἔστιν, ὅτι τὴν βασιλείαν ὡσπερ ἱερωσύνην παντὸς ἀνδρῶν εἶναι νομίζουσιν, ὁ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μέγιστόν ἐστι καὶ πλείστης προνοίας δεόμενον.

(β'.) Καθ' ἐκάστην μὲν οὖν τὴν προᾶξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μάλιστα δύναίτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν αἰεὶ παρόντων ἔργων ἔστι συμβουλεύειν· καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἧς δεῖ διατρίβειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον ἕξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρου ποιημάτων καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων εἶ μὲν ἐν ταῖς διανοίαις ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας παρέσχεν, ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα πολὺ καταδεεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν· οὐ μὴν ἀλλὰ τό γ' ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὠφελοῦσιν· εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραότερας ποιήσειεν.

(γ'.) Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἔστιν· ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν· εἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπύκνοντα κατὰ τὴν μέσον ἐκάστην τούτων ἕνεκα προκρίνοντες πόλιν καὶ μὴ

ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομένους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένους μὴ ῥαθυμεῖν μηδ' ἀμελεῖν ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν ἄλλων· δέδεικται γάρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας ἔξουσιν, οἷας περ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσι. 11 ὥστ' οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν ὡς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν· ἅπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδ' ἓν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν. (δ'.) Ὡν ἐνθυμούμενον χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσον περ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις. καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, 12 πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγνῶς τῶν ἀνθρώπων τοσαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὐρήκαμεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοῦς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελήσαιμεν, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς παιδείσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας μάλιστα δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργε- 13 τεῖν, οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε καὶ τῶν ἄλλων οὐς ἂν δύνῃ μεταπέμπου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκίμωντων μήτε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρωσ ἔχειν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνου, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ παρασκευάζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ μειζόνων ἀγωνιστὴν. διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων τάχιστ' ἂν γένοιο τοιοῦτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς βασιλεύσοντα καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθῆις, 14 εἰ δεινὸν ἠγήσαιο τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν καὶ οὐδ' ἀνοήτο

γὰρ ἂν ἐρρωμενεστέρως τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσῃς, τοσοῦτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.

- 15 (Ε΄.) Ἄρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλον-
 τὰς τι τῶν δεόντων ποιήσῃν, πρὸς δὲ τούτοις φιλόανθρωπον
 εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων οὔτε κυνῶν οὔτ'
 ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς
 ἄρχειν, ἂν μὴ τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι
 τὴν ἐπιμέλειαν. μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς
 16 ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γινώσκων, ὅτι καὶ
 τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὐται πλεῖ-
 στον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος
 θεραπεύωσιν. καλῶς δὲ δημαγωγῆσεις, ἂν μὴθ' ὑβρίζῃν
 τὸν ὄχλον ἕως μὴθ' ὑβριζόμενον περιορᾷς, ἀλλὰ σκο-
 πῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι
 μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγι-
 στα χρηστῆς πολιτείας ἐστίν.
- 17 (στ΄.) Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων
 κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα, καὶ μάλιστα
 μὲν εὐρετῆς γίγνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μὴ, μιμοῦ τὰ παρὰ
 τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς ἔχοντα. ζῆτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δι-
 καίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους,
 πρὸς δὲ τούτοις αἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας,
 τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἷόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσιν·
 ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς κειμένοις. τὰς
 18 μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας
 ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγουσι, πρὸς τὰς δὲ προθυμότερον
 ἔχωσιν. τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφι-
 σβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μηδ' ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ
 ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν γίνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμ-
 φέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν
 δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους. οἴκει
 19 τὴν πόλιν ὁμοίως ὅσπερ τὸ Ἰσπύτου ἑκκαίδεκάτης Πολιτικῆς

τασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἴν' εὐδοκιμῆς ἅμα καὶ διαρκῆς. τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδείκνυσο μὴδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθύς ἀφανιζομένων ἀλλ' ἐν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.

Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποίει μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν, ἡγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον σαυτὸν παρέχῃς. μᾶλλον γὰρ ἐλπίς τοὺς τοιούτους ἢ τοὺς ἱερεῖα πολλὰ καταβάλλοντος πράξῃν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγαθόν. (Ζ΄.) Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς [τῶν φίλων] τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς τοὺς εὐνοστάτους. φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἂν τις δύναιτο. κήδου τῶν οἴκων τῶν πολιτικῶν, καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί· διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὄρκους. ἅπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν παρέχε καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἄξιουσιν· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις. τοὺς πολλοὺς φόβους ἐξαιρεῖ τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοὺς μὴδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν διαθῆς, οὕτω καὶ σὺ φησὶ ἀποβλήθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὀργῆς, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ᾗ. δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρῶτος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.

24 Ἄρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι, μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν ἀλλὰ τῷ πάντας ἠττάσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἄμεινον πείσων σὲ βουλευέσθαι· πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμας καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηρικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν. οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς

25 ἠττους ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσας. φιλονίκει μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν κρατήσαντί σοι μέλλοι συνοίσειν. φαύλους ἠγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἠττωμένους ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. μεγαλόφρονος νόμιζε μὴ τοὺς μείζω περιβαλλομένους ὧν οἷοί τ' εἰσὶ κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους,

26 ἐξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους οἷς ἂν ἐπιχειρῶσιν. ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρουσίᾳ χρησαμένους καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσας, οὐκ ἂν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας ἀρχῆς, ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὧν οἷον χρῆ καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ μηδενὸς τούτων ἀτυχῆς.

27 (η΄.) Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξιούς ὄντας, μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδὼς, ὅτι πάντες εἰ μὴ σοι πλησιάσαντες ὁμοίον σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομιοῦσιν. τοιοῦτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξων ὧν ἂν ἐκείνοι πράξωσιν. πιστοὺς ἠγοῦ μὴ τοὺς ἔξων ὧν ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας ἀλλὰ τοὺς τοῖς

ἄριστα καὶ μετρίως ἐπιτιμῶντας οἷοις καὶ ἐπιτιμῶντας ἐπιτιμῶντας

φρονοῦσιν, ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῆς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμά-
σοντας· διόρα καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ μετ'
εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρη-
στῶν ἔχωσιν. ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ
πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς τε λέγοντας, ὁποῖοί τινές εἰσι,
καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσιν. ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς
ψευδῶς διαβάλλοντας αἴσπερ τοὺς ἔξαμαρτάνοντας.

Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἦτιον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ²⁹
ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾶ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν,
ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. μη-
δεμίαν συνουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ'
ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαιρῖν, ἐξ ὧν
αὐτός τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δό-
ξεις. (Θ'.) Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ³⁰
ἅ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν ἀλλ' ἐπ'
ἀρειῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτε-
στιν. νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν
τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ
παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύ-
χην θαυμάζωσιν. λάνθανε μὲν, ἦν ἐπὶ τῷ σοι συμβῆ τῶν
φαύλων χαιρῖν, ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπου-
δάζων. μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς ³¹
δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην
παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων, ὅτι τὸ
τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι. σημεῖον
ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους
ὄρῃς εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ
τὴν σὴν ἐπιμέλειαν. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ ³²
πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός,
ἢ δ' ἀθάνατος, καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ
χρημάτων οὐκ ὠνητή, καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις παραγι-
γνεται, τὴν δ' οὐχ οἶόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας

κτήσασθαι. τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ
 σῶμα κόσμοις, καρτέρει δ' ὡς χρῆ τοὺς βασιλεύοντας
 ἐν τοῖς ἄλλοι ἐπιτηδεύμασιν, ἵν' οἱ μὲν ὀρῶντες διὰ τὴν
 ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόν-
 33 τες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώ-
 τας πράξεις, ἵν' ὡς ἐλαχίστοις ἀμαρτήμασι περιπίπτῃς.
 κράτιστον μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν,
 ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἰροῦ καὶ
 μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐν-
 34 δείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἔνευσιν. (1'.) Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ
 καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς
 τὰς συνουσίας ἀρμόττει. χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων
 ἐστὶ τῶν προσταγμάτων· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 τοὺς μὲν σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομέ-
 νους ἀστεῖους εἶναι ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆ-
 σθαι μὲν ἀμφοτέραις ταῖς ιδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμφο-
 35 ρὰν τὴν ἑκατέρω προσοῦσαν διαφεύγειν. ὅτι ἂν ἀκρι-
 βῶσαι βουληθῆς ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασι-
 λέας, ἐμπειρία μέτιθι καὶ φιλοσοφία· τὸ μὲν γὰρ φι-
 λοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς σοι δείξει, τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔρ-
 γων γυμνάζεσθαι δύνασθαι σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
 ποιήσει.

Θεώρει τὰ γινόμενα καὶ τὰ συμπύκνοντα καὶ τοῖς
 ιδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις· ἂν γὰρ τὰ παρεληλυθότα
 36 μνημονεύῃς, ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλευσῇ. δει-
 νὸν ἡγοῦ τῶν μὲν ιδιωτῶν τινὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν,
 ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολ-
 μᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐ-
 δοκιμήσουσιν. βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα
 μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν· μάλιστα μὲν πειρῶ
 τὴν ἀσφάλειαν καὶ σαυτῶ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν·

ἦν δ' ἀναγκασθῆς κινδυνεύειν, αἰροῦ τεθνάναι καλῶς ³⁷
 μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχροῶς. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις μέμνησο
 τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζ' ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τι-
 μῆς ταύτης πράξεις. **(1α΄.)** Μὴ περιίδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν
 ἅπασαν ἅμα διαλυθεῖσαν· ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος
 ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν. ³⁸
 μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθι-
 σθῆς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. ἅπ' ἂν σοι λογι-
 ζομένῳ φαίνεται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει.
 ὦν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. ἂ τοῖς αὐτοῦ
 παισὶν ἂν συμβουλευείας, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου. ³⁹
 χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτηί βελτίῳ τούτων. σοφοῦς νό-
 μιζε μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας ἀλλὰ τοὺς
 εὖ περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας· μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλ-
 λοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ' ἐν πολλαῖς
 ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέ-
 γοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς τοῦ
 βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμ-
 φροῶν καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμένους. **(1β΄.)** Καὶ ⁴⁰
 μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστίν, ἃ καὶ σὺ
 γινώσκεις. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν, ἀλλ' ἠπιστά-
 μην, ὅτι τοσοῦτων ὄντων τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων καὶ
 τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν τι τούτων εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόα-
 σιν, οἱ δ' ἐτέρους ποιοῦντας ἐοράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ
 τυγχάνουσιν ἐπιτηθεύοντες. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς λόγοις
 χρὴ τούτοις [τῶν ἐπιτηδευμάτων] ζητεῖν τὰς καινότητας, ⁴¹
 ἐν οἷς οὔτε παρὰδοξον οὔτε ἄπιστον οὔτ' ἔξω τῶν νομι-
 ζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἠγεῖσθαι τοῦτον χα-
 ριέστατον, ὅς ἂν τῶν διεσπαρμένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων
 διανοίαις ἀθροῖσαι πλεῖστα δυνηθῆ καὶ φράσαι κάλλιστα
 περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ κάκεινό μοι πρόδηλον ἦν, τὰ συμβουλευ- ⁴²

οντα καὶ τῶν ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησι-
 μώτατα μὲν ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἡδιστα γ' αὐτῶν
 ἀκούουσιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦν-
 τας· καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν, πλησιάζειν δὲ βού-
 λονται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπου-
 43 σιν. σημεῖον δ' ἂν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ
 Θεόγνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν· καὶ γὰρ τούτους
 φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ
 τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦνται συνδια-
 44 τρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων
 ὑποθήκαις. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε τῶν προεχόντων ποιη-
 τῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστα
 ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν.
 ἡδιον γὰρ ἂν κωμωδίας τῆς φαυλοτάτης ἢ τῶν οὕτω
 45 τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν. (19'.) Καὶ τί δεῖ καθ'
 ἓν λέγοντα διατρίβειν; ὅλως γὰρ εἰ θέλομεν σκοπεῖν
 τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώπων, εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς
 αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις
 οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καλλίστοις οὔτε τῶν πρα-
 γμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν μαθημάτων τοῖς ὠφελι-
 μωτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς
 ἡδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας καρτερικοὺς καὶ φιλο-
 46 πόνους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων τι ποιοῦντας· ὥστε πῶς
 ἂν τις τοῖς τοιοῦτοις ἢ παραινῶν ἢ διδάσκων ἢ χρησιμὸν
 τι λέγων ἀρέσκειεν; οἱ πρὸς τοῖς εἰρημένοις φθονοῦσι μὲν
 τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς δ' ἠγοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ
 ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας τῶν πραγμάτων φεύγου-
 σιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερόν αὐτῶν ἴσασιν. ἀλλὰ λυποῦνται
 μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζόμενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλ-
 λοτριῶν διαλεγόμενοι, βούλονται δ' ἂν τῷ σώματι κακο-
 παθεῖναι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ
 47 τίνος τῶν ἀναγκαίων· εὖροι δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς

πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορο-
 μένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις οὐ βουλευομένους ἀλλ' εὐχο-
 μένους. λέγω δ' οὐ καθ' ἀπάνων ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων
 τοῖς εἰρημένοις ὄντων. ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ 48
 τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον
 τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὀφελιμωτάτους τῶν λόγων ζητεῖν
 ἀλλὰ τοὺς μυθωδεσιτάτους· ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοι-
 ούτων χαίρουσι, θεωροῦντες δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς
 ἀμίλλας ψυχαγωγοῦνται. διὸ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν
 καὶ τοὺς πρώτους εὐρόντας τραγῳδίαν ἄξιον θαυμάζειν,
 ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέραις
 ταῖς ιδέαις ταύταις κατεχρήσαντο πρὸς τὴν ποίησιν. ὁ 49
 μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμι-
 θεῶν ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ
 πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν
 ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμά-
 των ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκρω-
 μένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμ-
 βουλευεῖν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον, οἷς ὁρῶσι
 τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

(ιδ'). Ταῦτα δὲ διηλθὼν ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ 50
 ἓνα τῶν πολλῶν ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν
 αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν
 πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονουῦντας τῶν ἀνθρώπων
 ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρησίμων αὐτοὺς δο-
 κιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν 51
 τῆς ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες,
 καὶ φασιν οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν
 πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι
 τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκεῖνο δὲ πάντες ὁμολογοῦ-
 σιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων
 φαίνεσθαι βουλευέσθαι δυνάμενον· χρὴ τοίνυν ἀφέμενον

τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλευόντας, εἰ δὲ μή, καὶ καθ' ὄλων τῶν πραγμάτων λέγοντας. καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δῆλον γὰρ ὡς ὁ μηδὲν ὄν αὐτὸς χρήσιμος οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσειε·
 54 τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὄρᾶν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν· ἡγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοι ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οὔτινες τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλεῖστ' ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

54 (ΙΕ΄.) Ἐγὼ μὲν οὖν ἅ τε γινώσκω παρήνεκα καὶ τιμῶ σε τούτοις οἷς τυγχάνω δυνάμενος· βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοι δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν διδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπης οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ μείζους καὶ πλείονος ἀξίας ποιήσεις.

III. ΕΥΑΓΟΡΑΣ (9)

(α΄.) Ὅρῶν, ὦ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ὑπερβολὴν, ἡ-
 2 γησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς τετελευηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γινομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεται καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὄρωντα τὴν τε περὶ αὐτὸν

ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθεῖη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνων πεπραγμένων· εὐρήσομεν γὰρ τοὺς ³ φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύχους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινέσθαι βουλομένους ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιῶντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξ- ⁴ εργάζονται, τοῦ δὲ πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμοτέρους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, ἀείμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

(β'.) Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ⁵ ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἵν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι καὶ φιλοτιμοτέρως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες ὅτι τούτων εὐλογῆσονται μᾶλλον ὢν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσιν. νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ⁶ ὅταν ὁρᾷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὕμνουμένους καὶ τραγῳδομένους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μηδ' ἂν υπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέ ποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιοθησόμενον; τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ᾧ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν· οὕτω γὰρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἡδίον ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν, οὓς οὐκ ἴσασι εἰ γεγονάσιν, ἢ τούτων, ὅφ' ὢν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσι. οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας ⁷

τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν, περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν. ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

- 8 (γ'.) Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἀνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σημεῖον δὲ μέγιστον· περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πώποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπε-
9 χεῖρησεν. καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι· καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἷόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν ἀλλὰ πᾶσι τοῖς
10 εἶδεσι διαποικίλαι τὴν ποίησιν· τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ὀυθμῶν ἅπαντα ποιῶσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν· ἃ τοσαύτην ἔχει χάριν, ὥστ' ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη
κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμε-
11 τρίαῖς ψυχαγωγῶσι τοὺς ἀκούοντας. γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γὰρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκίμουμένων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης ἧς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. ὅμως δέ,
Ψηφιοποίηθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καίπερ τοσοῦτον πλεονεκτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνη-
τέον ἄλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἔστιν, εἰ καὶ τοῦτο δυ-
νήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας εὐλογεῖν μὴδὲν χειρὸν τῶν
ἐν ταῖς ὄφθαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

(Δ΄.) Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγό- 12
ρου καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προεπίσταν-
ται, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα διελθεῖν
περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι καλλίστων αὐτῶ
καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν κα-
ταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. ὁμολογεῖται μὲν 13
γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι,
τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προ-
κρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὐρήσομεν τοὺς
μὲν ὑπερβάλλοντας τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ'
ἅπαντες ὀνομασιότατοι τῶν καθ' αὐτοὺς γεγόνασιν.

(Ε΄.) Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἕκγονος, τοῦ 14
δὲ γένους τῶν Τευκριδῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν,
ὅσπερ γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἑλλησι καὶ πολλῶν ἀν-
θρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφο-
ρᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἰκε-
τεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ τῆς
εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν
θεῶν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν. σωθέντες δὲ καὶ 15
τυχόντες ὧν ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίῳ κατεστήσαντο
κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐπερ ἐκεῖνος ἐποίησατο τὴν εὐ-
χὴν· καὶ κατ' ἐκείνον τε τὸν χρόνον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώ-
πων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν· ἐπειδὴ τε με-
τήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτῳ καὶ Κόρη
μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεύειν ἐκείνοις. (στ΄.) Τούτου 16
δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμὼν καὶ Πηλεὺς, ὧν ὁ μὲν ἕτερος
μετ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατεύσάμενος ἀρι-
στείων ἠξιώθη, Πηλεὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἰστοῦ τοῦ ἐκ παιδείας Πολιτικῆς ἐν-

ταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους
 εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως θνητὸς ὢν ἀθανάτῳ συ-
 νώκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων
 17 ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ἀσθῆναι. (ζ΄.) Τούτοι-
 δ' ἑκατέρου, Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέ-
 σθη, Πηλέως δ' Ἀχιλλεύς, οἱ μέγιστον καὶ σαφέστατον
 ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν
 πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κα-
 τήκουν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους
 18 γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρων ἀθροισθέν-
 των, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τού-
 τοις τοῖς [κινδύνοις Ἀχιλλεύς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν,
 Αἴας δὲ μετ' ἐκεῖνον ἠρίστευσε, Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων
 συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενόμε-
 νος, ἐπειδὴ Τροίαν συνεξεῖλεν, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον
 Σαλαμῖνά τε κατήκησεν, ὁμώνυμον ποιήσας τῆς πρότε-
 ρον αὐτῷ πατρίδος οὔσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον
 κατέλιπεν.

19 (η΄.) Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν προ-
 γόνων ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστιν. τοῦτον
 δὲ τὸν τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης κατὰ μὲν ἀρ-
 χὰς οἱ γεγονότες ἀπὸ Τεύκρου τὴν βασιλείαν εἶχον,
 χρόνῳ δ' ὕστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνὴρ φυγὰς
 καὶ πιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας
 20 δυναστείας λαβὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς
 μὲν γενόμενος περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς
 τὸ πλεονεκτῆσαι, τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐ-
 τὸς δὲ τὴν βασιλείαν κατέσχευεν. ἀπιστῶν δὲ τοῖς πε-
 πραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀσφαλῶς κατασκευάσασθαι
 τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἐξεβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆ-
 21 σον ὅλην βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κατεδούλωσεν. (θ΄.) Οὕτω
 δὲ τῶν πραγμάτων κατεστῶτον καὶ τῶν ἐπιπολεσάντων τῶν

ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἐχόντων Εὐαγόρας γίγνεται· περὶ οὗ
 τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄψεις τὰς ἐν
 τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν φανεῖη γεγο-
 νῶς ἢ κατ' ἀνθρώπον, αἰροῦμαι παραλιπεῖν, οὐκ ἀπι-
 στῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φανερόν,
 ὅτι τοσοῦτου δέω πλασάμενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν ἐκείνω
 πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφήμι τὰ τοιαῦ-
 τα, περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάντες οἱ
 πολῖται συνίσασιν. ἄρξομαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λέ-
 γειν περὶ αὐτοῦ.

(I'.) Παῖς μὲν γὰρ ὧν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ ²²
 σωφροσύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν προεωδέστατα τοῖς τη-
 λικούτοις ἐστίν. καὶ τούτων μάρτυρας ἂν τις ποιήσαιτο,
 τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολι-
 τῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας· τῆς δὲ ῥώ-
 μης τοὺς θεασαμένους τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἐκείνος τῶν
 ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσεν. ἀνδρὶ δὲ γενομένω ταῦτά τε ²³
 πάντα συνηυξήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρία προσεγένετο
 καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδ' ὥσ-
 περ ἑτέροις τισίν, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβολήν·
 τοσοῦτον γὰρ καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς
 ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ' ὁπότε μὲν αὐτὸν ὄρῳεν οἱ τότε
 βασιλεύοντες ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρ- ²⁴
 χῆς, ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν φύ-
 σιν ἐν ἰδιώτῳ μέρει διαγαγεῖν, ὁπότε δ' εἰς τοὺς τρό-
 πους ἀποβλέψαιαν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν, ὥστ' εἰ καί
 τις ἄλλος τολμῆ περὶ αὐτοὺς ἐξάμαρτάνειν, νομίζειν
 Εὐαγόραν αὐταῖς ἔσεσθαι βοηθόν. (II'.) Καὶ τοσοῦτον τῆς ²⁵
 δόξης παραλλαττούσης οὐδετέρου τούτων ἐψεύσθησαν·
 οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὧν διετελέσειεν οὔτε περὶ ἐκείνους ἐξή-
 μαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην ὁ δαίμων ἔσχεν αὐτοῦ πρόνοιαν,
 ὅπως καλῶς λήθηναι αὐτῶν ἔκαστος τοῦτο ἔκτα δ' ἔσται. Ἦλθ' ἀναγ-

καῖον ἦν παρασκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἔτε-
 26 ρος ἔπραξεν, ἐξ ὧν δ' οἷόν τ' ἦν ὁσίως καὶ δικαίως λα-
 βεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα διεφύλαξεν. εἰς γὰρ τῶν δυνα-
 στευόντων ἐπιβουλεύσας τόν τε τύραννον ἀπέκτεινε
 καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν, ἠγούμενος οὐ δυ-
 νήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κάκεινον ἐκποδῶν
 27 ποιῆσαιτο. διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον καὶ σωθεὶς εἰς Σό-
 λους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε τοῖς ταῖς
 τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι,
 κἂν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς παρούσας τύχας
 ταπεινότερας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν· ἐκεῖνος δ' εἰς τοσοῦτον
 μεγαλοφροσύνης ἦλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον χρόνον ἰδιώτης
 28 ὧν, ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν φήθη δεῖν. καὶ
 τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγαδικούς καὶ τὸ δι' ἐτέρων ζη-
 τεῖν τὴν κάθοδον καὶ θεραπεύειν αὐτοῦ χεῖρους ὑπερεῖ-
 δεν, λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμήν, ἦνπερ χρὴ τοὺς εὐσε-
 βεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέρους ὑπάρχειν καὶ
 προελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ διαμαρτῶν ἀπο-
 θανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ τοὺς πλείστους
 λέγοντες, περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων παρεσκευάζετο
 29 ποιεῖσθαι τὴν κάθοδον. ὅθεν καὶ μάλιστα ἄν τις καὶ τὴν
 φύσιν τὴν ἐκεῖνου καὶ τὴν δόξαν, ἣν εἶχε παρὰ τοῖς ἄλ-
 λοις, θεωρήσειεν· μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ τοσοῦτων
 ἐπὶ τηλικαύτην πρᾶξιν τὸ μέγεθος καὶ πάντων τῶν δει-
 νῶν πλησίων ὄντων οὗτ' ἐκεῖνος ἠθύμησεν οὔτε τῶν πα-
 ρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστῆναι τῶν κινδύνων ἠξίωσεν,
 ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῶ συνακολουθοῦντες ἅπαντες ἐνέ-
 μειναν τοῖς ὁμολογημένοις, ὁ δ' ὥσπερ ἢ στρατόπεδον
 ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπάλων ἢ προειδὼς τὸ συμβησό-
 30 μενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην. (ιβ'.) Δῆλον δ' ἐκ
 τῶν ἔργων ἀποβάς γὰρ εἰς τὴν νῆσον οὐκ ἠγήσατο δεῖν
 χωρίον ἐχυσθῆναι ἀπὸ τοῦ ναπέδου τοῦ ἑκαταδευτικῆς Πολιτικῆς κατα-

τῶν προγόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ
 κτησάμενος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλι-
 36 πειν. (ιστ'.) Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὐται
 μάλιστ' εὐδοκιμοῦσιν, ἅς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν·
 οὔτοι γὰρ οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας
 ἡμῖν ἀπαγγέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συν-
 τιθέασιν· ἀλλ' ὁμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν, ὅστις
 οὔτω δεινούς καὶ φοβερούς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους
 εἰς τὴν αὐτοῦ κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι πεποίηται
 διὰ τύχην λαβόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ
 37 τέχνης περιγενόμενοι τῶν ἐχθρῶν. (ιζ'.) Ἀλλὰ μὴν τῶν
 γ' ἐπὶ τάδε γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἀπάντων, Κῦ-
 ρον τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρχὴν, Πέρσαις δὲ
 κτησάμενον καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα θαυμάζουσιν.
 ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ Μήδων ἐνίκησεν,
 ὁ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ῥαδίως ἂν
 ποιήσειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώμα-
 38 τος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προειρημένων διαπραξάμε-
 νος. ἔπειτ' ἐκ μὲν τῆς Κύρου στρατηγίας οὐπω δῆλον, ὅτι
 καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινε, ἐκ δὲ τῶν
 τούτῳ πεπραγμένων ἅπασι φανερόν, ὅτι ῥαδίως ἂν κά-
 κείνοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησεν. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν
 ὀσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς
 ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθρούς ἀπώλεσε, Κῦρος
 δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινε. ὥστ' εἴ τινες
 βούλονται μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων ἀλλὰ τὴν ἀρε-
 τὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν καὶ
 39 τούτου μᾶλλον ἐπαινέσειαν, εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν
 ὑποστειλάμενον μηδὲ δείσαντα τὸν φθόνον ἀλλὰ παρη-
 σία χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος
 οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὔδὲ λαμπρότερον
 οὔδ' εὐσεβέστερον λαβὼν ἐκείνου τὴν βασιλείαν, καὶ τού-
 τῳ ἠφροποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Νοτίου τοῦ Ἐκκλησιαστικῆς Πολιτικῆς

τοὺς ἐκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράννευσεν. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκῶς.

(ιη΄.) Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν ⁴⁰ καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιοῦσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὴ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἂν ῥήτωρ ἢ ποιητὴς ἢ λόγων εὐρετὴς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν ;

(ιθ΄.) Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ⁴¹ ἄλλοις εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφυέστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορθοῦν δυνάμενος, ὅμως οὐκ φήθη δεῖν ὀλιγορεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλευέσθαι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἡγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειε, ὁμοίως αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἔνεκα τῆς ψυχῆς ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων ⁴² τὴν αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὄρων γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπούμενους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ῥαθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρτερίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλιπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἦδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίνωσκεν, ὥστε μήτε τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπεικτεῖς ὄντας λανθάνειν ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ^{ἡρώδησι καὶ ἑτέροις ἀπὸ τῆς ἐκπαίδευτικῆς Πολιτικῆς} οὐδ' ἄλλοις οὐδέποτε ἔδειξε τὸν ἑαυτοῦ λόγον οὐτ'

ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις
 43 ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν
 καταστήσας οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην
 προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἐν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ'
 οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλανθρώπως διώκει τὴν πόλιν, ὥστε
 τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς
 ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα
 γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ
 χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νο-
 41 μίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμ-
 βούλων δεόμενος, ὅμως δὲ τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος·
 πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠττώμενος, ἅπαντα δὲ τῶν
 ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώ-
 που συναγωγαῖς ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ
 πρὸς ἐν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως διακείμενος ἀλλ'
 ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας, ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς
 45 λόγοις διαφυλάττων· μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύ-
 χην ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους
 ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος, τοὺς δ' ἄλλους
 τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῷ
 πολλοῖς χαλεπαίνειν ἀλλὰ τῷ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν
 ὑπερβάλλειν· ἠγούμενος τῶν ἡδονῶν ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος
 ὑπ' αὐτῶν· ὀλίγοις πόνοις πολλὰς ῥαστώνας κτώμενος
 ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς ῥαθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολει-
 46 πόμενος· ὅλως οὐδὲν παραλείπων ὧν προσεῖναι δεῖ τοῖς
 βασιλεῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἐκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένος
 τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ πλήθους θε-
 ραπείᾳ πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει, στρα-
 τηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλία, τυραννικὸς
 δὲ τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. καὶ ταῦθ' ὅτι προσῆν
 Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥά-
 διον καταμαρτυροῦν.

(κ'.) Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρωμένην ⁴⁷
καὶ διὰ τὴν τῶν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἑλληνας προσδε-
χομένην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὔτ' ἐμπορίῳ χρωμέ-
νην οὔτε λιμένα κεκτημένην ταῦτά τε πάντα διώρθωσε
καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτίησεν καὶ
τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσεν καὶ
ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠϋξήσεν τὴν πόλιν ὥστε
μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελειφθαι, καὶ δύναμιν
τοσαύτην ἐνεποίησεν ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρό-
τερον καταφρονούντων αὐτῆς. καίτοι τηλικαύτας ἐπιδό- ⁴⁸
σεις τὰς πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἷόν τ' ἐστίν, ἦν μὴ τις αὐ-
τὰς διοικῆ τοιοῦτοις ἡθεσιν οἷοις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν,
ἐγὼ δ' ὀλίγῳ πρότερον ἐπειράθην διελθεῖν. ὥστ' οὐδέ-
δοικα, μὴ φανῶ μείζω λέγειν τῶν ἐκείνῳ προσόντων ἀλλὰ
μὴ πολὺ λίαν ἀπολειφθῶ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. τίς γὰρ ⁴⁹
ἂν ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως, ὅς οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ
πόλιν πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὅλον
τὸν περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ πραότητα καὶ μετριότητα
προήγαγεν; πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν
οὔτως ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρ-
χόντων τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες ὁμό-
τατα πρὸς τοὺς Ἑλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν· νῦν δὲ ⁵⁰
τοσοῦτον μεταπεπτώκασιν ὥστ' ἀμιλλᾶσθαι μὲν, οἵτινες
αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖ-
σθαι δὲ τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναῖκας λαμβάνοντας
παρ' ἡμῶν, χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ἐπιτη-
δεύμασι τοῖς Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφίσι
αὐτοῖς, πλείους δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τῶν
περὶ τὴν ἄλλην παιδείusin ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρί-
βειν, ἢ παρ' οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν. καὶ τούτων
ἀπάντων οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι
προσομολογήσῃ.

- 51 (κα΄.) Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὀσιότητος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἦλθον εἰς Κύπρον οἰκήσοντες, ἠγούμενοι κουφοτέραν καὶ νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου βασιλείαν τῶν οἴκοι πολιτειῶν. ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομαστί διελθεῖν πολὺ ἄν
- 52 ἔργον εἶη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀρετὰς πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι δυστυχήσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν ἦλθε, νομίσας καὶ τῷ σώματι βέβαιοτάτην εἶναι τὴν παρ' ἐκείνῳ καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐτὸν γενέσθαι βοηθόν. καὶ πολλὰ πρότερον ἤδη κατωρθώκως οὐδὲ περὶ ἑνὸς πώποτε πράγματος ἔδοξεν ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλεύσασθαι·
- 53 συνέβη γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ παθεῖν πλείστ' ἀγαθὰ. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἀλλήλοις πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον οἰκείους ὄντας. ἔπειτα περὶ τε τῶν ἄλλων ὀμονοοῦντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν
- 54 γνώμην εἶχον. ὀρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὔσαν καὶ μεγάλη μεταβολῇ κεκρημένην λυπηρῶς καὶ βαρέως ἔφερον, ἀμφότεροι προσήκοντα ποιοῦντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ πολίτην ἐπεποίητο. σκοπούμενοις δ' αὐτοῖς ὅπως τῶν συμφορῶν αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι παρεσκέυασαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε καὶ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν
- 55 ἐπεχείρησαν. λαβόντες δ' ἐκεῖνοι τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν βασιλέως ἀπορούντων, ὅτι χρήσονται τοῖς πράγμασιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν ἀλλὰ κατὰ θάλατταν ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς

Λακεδαιμονίους, νομίζοντες, εἰ μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστήσαντο καὶ τοῦτω περιγένοιτο, τὰ περὶ τὴν ἡπειρον μόνον καλῶς ἔξιν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσειαν, ἄπασαν τὴν Ἑλλάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξιν. ὅπερ συν- 56 ἔβη· πεισθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν, ἡ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμὼν κατέστη. καὶ ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐαγόρου δὲ τοῦτο τε παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευάσαντος. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν 57 ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν, οὐπερ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀμφοτέρων ὑπόμνημα καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

(κβ'.) Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσοῦτω μᾶλλον ἔδεισεν αὐτούς· περὶ μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐξήτησεν. φαίνεται γὰρ μᾶλλον 58 μὲν σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἄπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκείνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κῦρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλείον ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος, ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ 59

τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύ-
 λων πραγμάτων μεγάλας δυναστείας κατεργασαμένους,
 ἠσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπι-
 δόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ
 μικρὸν γιγνομένης ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέροβλητον
 6) ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην· ὥστ'
 οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος ἀλλὰ περὶ τῶν
 μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιώς
 ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς
 αὐτόν· οὕτω δ' οὖν ὄρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν στρατείαν
 ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια κα-
 61 τηνάλωσεν. (xy'.) Ἄλλ' ὅμως Εὐαγόρας πάσαις ἀπολε-
 λειμμένος ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ γνώμην
 πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρασκευάς, ἐπέδειξεν αὐ-
 τὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς
 62 προειρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἶων εἰρήνην ἄγειν,
 τὴν αὐτοῦ πόλιν μόνην εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκάσθη πολε-
 μεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶχε Πινυταγόραν τὸν
 υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε
 Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύ-
 ρον δὲ κατὰ κράτος εἶλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε,
 τοσοῦτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπώλεσεν, ὥστε πολλοὺς Περ-
 σῶν πενθοῦντας τὰς αὐτῶν συμφορὰς μεμνήσθαι τῆς
 63 ἀρετῆς τῆς ἐκείνου· τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς
 τοῦ πολεμεῖν, ὥστ' εἰθισμένων τὸν ἄλλον χρόνον τῶν
 βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσι, πρὶν κύριοι
 γένοιτο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο,
 λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες
 64 τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος. καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν
 καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἐχόντων κατ' ἐκείνον
 τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐα-

γόρα δὲ πολεμήσας δέκα ἔτη τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧν περ ἦν καὶ πρὶν εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πάντων δεινότατον· τὴν γὰρ πόλιν ἦν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πεντήκοντ' ἀνδρῶν εἶλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἷός τ' ἐγένετο χαιρώσασθαι.

(κδ'.) Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρίαν ἢ τὴν φρόνη- 65
σιν ἢ σύμπασαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπιδείξειεν ἢ διὰ τοιούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἠρώων ὑπερβλόμενος, τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν· ὥστ', εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθησαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔλαβεν. (κε'.) Τίνα γὰρ εὐ- 66
ρήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύθους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῦμεν, τοιαῦτα διαπεπραγμένον, ἢ τίνα τοσοῦτων μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγεννημένον; ὅς αὐτὸν μὲν ἐξ ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἅπαν ἀπεληλαμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βροβάρων μὲν Ἑλληνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πολεμικούς, ἐξ ἀδόξων δ' ὀνομαστούς, τὸν δὲ τόπον 67
ἄμικτον ὅλον παραλαβὼν καὶ παντάπασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ προώτερον κατέστησεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς, οὕτως αὐτὸν ἡμύνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, τοσοῦτω χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων, ὥστ' ὁμολο- 68
γουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἧς γενομένης, βασιλεὺς μὲν

ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἡπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδωσαν, ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσου-
 69 τας. (κστ'.) Ὅστ', εἴ τις ἔροικό με, τί νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους, ἐξ ὧν τὰ προειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον. ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὅλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κατασταίην· ἀεὶ γὰρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὃ τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

70 (κζ'.) Ὅστ', εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι γεγόνασιν, οἶμαι κάκεινον ἠξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημείοις χρώμενος, ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκεν. τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ θαυμαστότατος ἀλλὰ καὶ μα-
 71 καριστότατος ἐξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσεν. (κη'.) Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας; ὅς τοιούτων μὲν προγόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδεὶς ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονε, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλλιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον διετέλεσε, θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατος τὴν περὶ αὐτοῦ μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον, ὥστε μήτε τοῦ γήρωσ ἄμοιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν τῶν διὰ
 72 ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τούτοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ γαλεπώτατον, εὐπαιδίας τυ-
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζεῖν ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσεν. καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς ὀνόμασι προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα καλούμενον, τοὺς δ' ἄνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. ὥστ', εἴ τινες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προγεγενημένων ὑπερβολαῖς κέχρηται, λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἢ δαίμων θνητός, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν ῥηθῆναι μάλιστα ἂν ἀρμόσειεν.

(κθ'.) Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶμαι ⁷³ παραλιπεῖν· ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἑμαυτοῦ, μεθ' ἧς ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξειργασάμην ἂν τὸν ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμίαςτός ἐστιν. (λ'.) Ἐγὼ δ', ὃ Νικόκλεις, ἠγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνημεῖα καὶ τὰς τῶν σωματῶν εἰκόνας, πολὺ μέντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἃς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μόνον τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειεν. προκρίνω δὲ ταύ- ⁷⁴ τας πρῶτον μὲν εἰδῶς τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις, παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἐξενεχθῆναι θ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὐ φρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρεῖττόν ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκιμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τοῖς γε- ⁷⁵ γραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς δὲ τρόπους πρὸς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ῥαδίον ἐστι μιμεῖσθαι τοῖς μὴ ῥαθυμεῖν αἰρουμένοις ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις. (λα'.) Ὦν ἕνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν ⁷⁶

τὸν λόγον τοῦτον, ἡγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ
 καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλί-
 στην ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν παράκλησιν, εἴ τις ἀθροί-
 σας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παρα-
 δοίη θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρίβειν αὐταῖς. τοὺς μὲν
 77 γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἑτέρους
 ἐπαινοῦντες, ἵνα ζηλοῦντες τοὺς εὐλογομένους τῶν αὐ-
 τῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ
 τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοτρίοις παραδείγμασι χρώμενος ἄλλ'
 οἰκείοις παρακαλῶ καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν,
 ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἧττον δυνήσῃ τῶν
 78 Ἑλλήνων. (λβ'.) Καὶ μὴ νόμιζέ με καταγιγνώσκειν, ὡς
 νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις σοι διακελεύομαι περὶ τῶν
 αὐτῶν· οὐ γὰρ οὐτ' ἐμὲ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι
 καὶ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ
 τρυφαίς ὄντων φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπικεχείρηκας
 οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιήσεις ζηλώσαντας
 τὴν σὴν παιδείου τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν,
 79 ἀφεμένους ἐφ' οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ
 ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἧττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταῦτόν,
 ὅπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκεῖ-
 νοι παρακελύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμέ-
 80 νοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις. (λγ'.) Ἐμὸν
 οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ
 γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων,
 ὧν περ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ δὲ προσήκει
 μηδὲν ἐλλείπειν ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν
 χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιος
 ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων· ὡς ἅπασι
 μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μά-
 λιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστων καὶ μεγίστων κυρίοις οὔσιν.
 81 χρὴ δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρόντων τυγχάνειν ὧν ἤδη

κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν, εἰ τοιοῦτος μὲν ὢν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγονὼς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ Διός, τὸ δ' ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρὸς τοιούτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντων. ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐπιδιδῶς, ὅσον περὶ νῦν, ταχέως γενήσῃ τοιοῦτος, οἷόν σε προσήκει.

IV. ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ἢ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟΣ (8)

(α'.) Ἄπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλευέσθαι· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων ἤρμοσε τοιαῦτα προειπεῖν, δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν· ἤκομεν γὰρ ² ἐκκλησιάσοντας περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης. ἃ μεγίστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ ὧν ἀνάγκη τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους ἄμεινον τῶν ἄλλων πρᾶττειν. τὸ μὲν οὖν μέγεθος ὑπὲρ ὧν συνεληλύθαμεν, τηλικουτόν ἐστιν.

(β'.) Ὅρθῳ δ' ὑμᾶς οὐκ ἐξ ἴσου τῶν λεγόντων τὴν ³ ἀκρόασιν ποιουμένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν προσέχοντας τὸν νοῦν, τῶν δ' οὐδὲ τὴν φωνὴν ἀνεχομένους· καὶ θαυμαστόν οὐδὲν ποιεῖτε· καὶ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον εἰώθατε πάντας τοὺς ἄλλους ἐκβάλλειν πλὴν τοὺς συναγορεύοντας ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις. ὃ καὶ δικαίως ἂν τις ὑμῖν ⁴ ἐπιτιμήσειεν, ὅτι συνειδότες πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακευόντων ἀναστάτους γεγεννημένους καὶ μισοῦντες ἐπὶ τῶν ἰδίων τοὺς ταύτην ἔχοντας τὴν τέχνην, ἐπὶ τῶν κοινῶν οὐχ ὁμοίως διάκεισθε πρὸς αὐτοὺς ἀλλὰ κατηγοροῦντες τῶν προστεμένων καὶ χυβρίζον

τοῖς τοιούτοις αὐτοὶ φαίνεσθαι μᾶλλον τούτοις πιστεύοντες
 5 ἢ τοῖς ἄλλοις πολίταις. καὶ γὰρ τοι πεποιήκατε τοὺς ῥή-
 τορας μελετᾶν καὶ φιλοσοφεῖν οὐ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει
 συνοίσειν, ἀλλ' ὅπως ἀρέσκοντας ἡμῖν λόγους ἐροῦσιν.
 ἐφ' οὓς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρῦηκεν. πᾶσι γὰρ
 ἦν φανερόν, ὅτι μᾶλλον ἠσθήσεσθε τοῖς παρακαλοῦσιν
 6 ὑμᾶς ἐπὶ τὸν πόλεμον ἢ τοῖς περὶ τῆς εἰρήνης συμβου-
 λεύουσιν. Οἱ μὲν γὰρ προσδοκίαν ἐμποιοῦσιν, ὡς καὶ τὰς
 κτήσεις τὰς ἐν ταῖς πόλεσι κομιούμεθα καὶ τὴν δύναμιν
 ἀναληψόμεθα πάλιν, ἦν πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες·
 οἱ δ' οὐδὲν τοιοῦτον ὑποτείνουσιν, ἀλλ' ὡς ἡσυχίαν ἔχειν
 δεῖ καὶ μὴ μεγάλων ἐπιθυμεῖν παρὰ τὸ δίκαιον ἀλλὰ
 7 στέργειν τοῖς παροῦσιν, ὃ χαλεπώτατον πάντων τοῖς
 πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. οὕτω γὰρ ἐξηρητήμεθα
 τῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς τὰς δοκούσας εἶναι πλεονεξίας
 ἀπλήστως ἔχομεν, ὥστ' οὐδ' οἱ κεκτημένοι τοὺς μεγί-
 στους πλούτους μένειν ἐπὶ τούτοις ἐθέλουσιν ἀλλ' αἰεὶ τοῦ
 πλείονος ὀρεγόμενοι περὶ τῶν ὑπαρχόντων κινδυνεύου-
 σιν. ὅπερ ἄξιόν ἐστι δεδιέναι, μὴ καὶ νῦν ἡμεῖς ἔνοχοι
 8 γενώμεθα ταύταις ταῖς ἀνίαις· λίαν γὰρ τινές μοι δοκοῦ-
 σιν ὠρμηῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον, ὥσπερ οὐ τῶν τυχόν-
 των συμβεβουλευκότων ἀλλὰ τῶν θεῶν ἀκηκοότες, ὅτι
 κατορθώσομεν ἅπαντα καὶ ἠαδίως ἐπικρατήσομεν τῶν
 ἐχθρῶν. (γ'.) Χρὴ δὲ τοὺς νοῦν ἔχοντας περὶ μὲν ὧν
 ἴσασι, μὴ βουλευέσθαι, περίεργον γάρ, ἀλλὰ πράττειν,
 ὡς ἐγνώκασι, περὶ ὧν δ' ἂν βουλευῶνται μὴ νομίζειν
 εἰδέναί τὸ συμβησόμενον, ἀλλ' ὡς δόξῃ μὲν χρωμένους,
 ὅτι ἂν τύχῃ δὲ γενησόμενον, οὕτω διανοεῖσθαι περὶ
 9 αὐτῶν, ὧν ὑμεῖς οὐδέτερον τυγχάνετε ποιοῦντες ἀλλ'
 ὡς οἶόν τε ταραχωδέστατα διάκεισθε· συνελήλυθατε
 μὲν γάρ, ὡς δέον ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τῶν ῥηθέντων ἐκ-
 λέεσθαι τὸ βέλτιστον, ὥσπερ ὁ ἠορῶν σαφῶς εἰδότες, ὃ

πρακτέον ἐστίν, οὐκ ἐθέλειτ' ἀκούειν πλὴν τῶν πρὸς ἡδο-
 νὴν δημηγορούντων. καίτοι προσῆκεν ὑμᾶς, εἴπερ ἠβού- 10
 λεσθε ζητεῖν τὸ ἐν τῇ πόλει συμφέρον, μᾶλλον τοῖς ἐναν-
 τιουμένοις ταῖς ὑμετέραις γνώμαις προσέχειν τὸν νοῦν
 ἢ τοῖς καταχαριζομένοις, εἰδότες, ὅτι τῶν ἐνθάδε παρι-
 όντων οἱ μὲν ἂ βούλεσθε λέγοντες ῥαδίως ἐξαπατᾶν δύ-
 νανται, τὸ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθὲν ἐπισκοτεῖ τῷ καθορᾶν
 ὑμᾶς τὸ βέλτιστον, ὑπὸ δὲ τῶν μὴ πρὸς ἡδονὴν συμβου-
 λευόντων οὐδὲν ἂν πάθοιτε τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως 11
 ἂν μεταπειῶσαι δυνηθεῖεν ὑμᾶς, μὴ φανερὸν τὸ συμφέρον
 ποιήσαντες. χωρὶς δὲ τούτων πῶς οἱ ἄνθρωποι καλῶς
 δυνηθεῖεν ἢ κρῖναι περὶ τῶν γεγενημένων ἢ βουλευσα-
 σθαι περὶ τῶν μελλόντων, εἰ μὴ τοὺς μὲν λόγους τοὺς
 τῶν ἐναντιουμένων παρ' ἀλλήλους ἐξετάζοιεν, αὐτοὶ δ'
 αὐτοὺς κοινούς ἀμφοτέρους ἀκροατὰς παράσχοιεν; (δ'.)
 Θαυμάζω δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημονεύου- 12
 σι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδεὶς ἀκηκόασιν, ὅτι διὰ μὲν
 τοὺς παραινούντας ἀντέχεσθαι τῆς εἰρήνης οὐδὲν πώποτε
 κακὸν ἐπάθομεν, διὰ δὲ τοὺς ῥαδίως τὸν πόλεμον αἰρου-
 μένους πολλαῖς ἤδη καὶ μεγάλαις συμφοραῖς περιεπέσο-
 μεν. ὧν ἡμεῖς οὐδεμίαν ποιούμεθα μνείαν ἀλλ' ἐτοίμως
 ἔχομεν, μηδὲν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράττοντες,
 τριήρεις πληροῦν καὶ χρημάτων εἰσφορὰς ποιεῖσθαι καὶ
 βοηθεῖν καὶ πολεμεῖν οἷς ἂν τύχωμεν, ὥσπερ ἐν ἄλλο-
 τρία τῇ πόλει κινδυνεύοντες. τούτων δ' αἴτιόν ἐστιν, ὅτι, 13
 προσῆκον ὑμᾶς ὁμοίως ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὥσπερ ὑπὲρ
 τῶν ἰδίων σπουδάξαι, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχετε περὶ
 αὐτῶν, ἀλλ' ὅταν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων βουλευήσθε, ζη-
 τεῖτε συμβούλους τοὺς ἄμεινον φρονοῦντας ὑμῶν αὐ-
 τῶν, ὅταν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκκλησιάξητε, τοῖς μὲν
 τοιούτοις ἀπιστεῖτε καὶ φθονεῖτε, τοὺς δὲ πονηροτάτους
 τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα παρόντων ὑπασκίτε καὶ νομίζετε δημο-

τικωτέρους εἶναι τοὺς μεθύοντας τῶν νηφόντων καὶ τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας τῶν εὖ φρονούντων καὶ τοὺς τὰ τῆς πόλεως διανεμομένους τῶν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ὑμῖν λειτουργοῦντων. ὥστ' ἄξιον θαυμάζειν, εἴ τις ἐλπίζει τὴν πόλιν τοιούτοις συμβούλοις χρωμένην ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδώσειν.

- 14 (ε΄.) Ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὅτι πρόσαντές ἐστιν ἐναντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοίαις, καὶ ὅτι δημοκρατίας οὔσης οὐκ ἔστι παρησιία, πλὴν ἐνθάδε μὲν τοῖς ἀφρονεστάτοις καὶ μηδὲν ἡμῶν φροντίζουσιν, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ τοῖς κωμωδοδιδασκάλοις· ὁ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, ὅτι τοῖς μὲν ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν, ὅσην οὐδὲ τοῖς εὖ ποιοῦσι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιπλήττοντας καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς οὕτω διατίθεσθε δυσκόλως ὥσπερ πρὸς τοὺς κακόν τι
- 15 τὴν πόλιν ἐργαζομένους. ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων οὐκ ἂν ἀποσταίην ὧν διανοήθην. παρελήλυθα γὰρ οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύσων ἀλλ' ἀποφανούμενος, ἃ τυγχάνω γινώσκων πρῶτον μὲν περὶ ὧν οἱ πρυτάνεις προτιθέασιν, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἔσται τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων, ἢ μὴ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὀρθῶς βουλευσώμεθα. (στ΄.) Φημὶ δ' οὖν χρῆναι
- 16 ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην μὴ μόνον πρὸς Χίους καὶ Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, καὶ χρῆσθαι ταῖς συνθήκαις μὴ ταύταις, αἷς νῦν τινὲς γεγράφασιν, ἀλλὰ ταῖς γενομέναις μὲν πρὸς βασιλέα καὶ Λακεδαιμονίους, προσιαττούσαις δὲ τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους εἶναι καὶ τὰς φρουρὰς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πόλεων ἐξιέναι καὶ τὴν αὐτῶν ἔχειν ἐκάστους. τούτων γὰρ οὔτε δικαιοτέρας εὐρήσομεν οὔτε μᾶλλον τῇ πόλει συμφερούσας. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

(ζ΄.) Ἦν μὲν οὖν ἐνταῦθα καταλίπω τὸν λόγον, οἶδ' ὅτι 17
 δόξω τὴν πόλιν ἐλαττοῦν, εἰ Θηβαῖοι μὲν ἔξουσι Θεσπιάς
 καὶ Πλαταιάς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς παρὰ τοὺς ὄρκους
 κατειλήφασιν, ἡμεῖς δ' ἔξιμεν μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὔσης ἔξ
 ὧν τυγχάνομεν ἔχοντες· ἦν δὲ διὰ τέλους ἀκούσητέ μου
 προσέχοντες τὸν νοῦν, οἶμαι πάντας ὑμᾶς καταγνώσεσθαι
 πολλὴν ἄνοιαν καὶ μανίαν τῶν τὴν ἀδικίαν πλεονεξίαν
 εἶναι νομιζόντων καὶ τῶν τὰς ἀλλοτριᾶς πόλεις βία κα-
 τεχόντων καὶ μὴ λογιζομένων τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῶν
 τοιούτων ἔργων γιγνομένας. ταῦτα μὲν οὖν διὰ παντὸς
 τοῦ λόγου πειρασόμεθα διδάσκειν ὑμᾶς. (η΄.) Περὶ δὲ τῆς 18
 εἰρήνης πρῶτον διαλεχθῶμεν καὶ σκεψώμεθα, τί ἂν ἐν
 τῷ παρόντι γενέσθαι βουλευθεῖμεν ἡμῖν. ἦν γὰρ ταῦτα
 καλῶς ὀρισώμεθα καὶ νοῦν ἔχόντως, πρὸς ταύτην τὴν
 ὑπόθεσιν ἀποβλέποντες ἄμεινον βουλευσόμεθα καὶ περὶ
 τῶν ἄλλων.

(θ΄.) Ἄρ' οὖν ἂν ἔξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τὴν τε πόλιν 19
 ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γι-
 γνοίμεθα καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν καὶ
 παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐδοκιμοῖμεν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι
 τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. ὁ
 μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέ-
 ρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησε καὶ πολλοὺς κινδύ-
 νους ὑπομένειν ἠνάγκασε καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας διαβέ-
 βληκε καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. ἦν δὲ 20
 τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα καὶ τοιούτους ἡμᾶς αὐτοὺς παρά-
 σχωμεν, οἷους αἱ κοιναὶ συνθήκαι προστάττουσι, μετὰ
 πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέν-
 τες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, εἰς ἣν νῦν πρὸς
 ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς
 εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφο-
 ρῶν καὶ τῶν τρωφίμων ἢ ἄλλων τῶν περὶ τὸν

πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν θά-
 λατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες,
 21 αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν, ὁψόμεθα δὲ τὴν
 πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν,
 μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων,
 ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν. τὸ δὲ μέγιστον συμάχους
 ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους ἀλλὰ πε-
 πεισμένους, οὐδ' ἐν μὲν ταῖς ἀσφαλείαις διὰ τὴν δύναμιν
 ἡμᾶς ὑποδεχομένους, ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις ἀποστησομέ-
 22 νους, ἀλλ' οὕτω διακειμένους, ὥσπερ χρὴ τοὺς ὡς ἀλη-
 θῶς συμάχους καὶ φίλους ὄντας. πρὸς δὲ τούτοις ἂ
 νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς δα-
 πάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥαδίως κομιούμεθα· μὴ γὰρ
 οἴεσθε μήτε Κερσοβλέπτην ὑπὲρ Χερρονήσου μήτε Φί-
 λιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν, ὅταν ἴδωσιν ἡμᾶς
 μηδενὸς τῶν ἄλλοτριῶν ἐφιεμένους. νῦν μὲν γὰρ εἰκότως
 φοβοῦνται γείτονα ποιήσασθαι τὴν πόλιν ταῖς αὐτῶν δυ-
 23 ναστείας· ὁρῶσι γὰρ ἡμᾶς οὐ στέργοντας ἐφ' οἷς ἂν ἔχω-
 μεν, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ πλείονος ὀρεγομένους· ἦν δὲ μεταβαλώ-
 μεθα τὸν τρόπον καὶ δόξαν βελτίω λάβωμεν, οὐ μόνον
 ἀποστήσονται τῆς ἡμετέρας ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν προσ-
 δώσουσι· λυσιτελήσει γὰρ αὐτοῖς θεραπεύουσι τὴν δύ-
 ναμιν τὴν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς αὐτῶν βασι-
 24 λείας· καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς Θυράκης ἡμῖν ἐξέσται τοσαύ-
 τῃ ἀποτεμέσθαι χώραν, ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς ἀφθο-
 νον ἔχειν ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις τῶν Ἑλλήνων καὶ δι'
 ἀπορίαν πλανωμένοις ἰκανὸν δύνασθαι βίον παρασχεῖν.
 ὅπου γὰρ Ἀθηνόδωρος καὶ Καλλίστρατος, ὁ μὲν ιδιώ-
 τῆς ὢν, ὁ δὲ φυγὰς, οἰκίσαι πόλεις οἰοί τε γεγόνασιν, ἢ
 που βουλευθέντες ἡμεῖς πολλοὺς ἂν τόπους τοιούτους κα-
 τασχεῖν δυνηθεῖμεν. χρὴ δὲ τοὺς πρωτεύειν ἐν τοῖς Ἑλ-
 λησιν ἀξιοῦσθαι τῶν ἀγαθῶν ἔσσαν ἡμεγῶν καὶ τῶν ἄλλων

πολὺ μᾶλλον ἢ πολέμου καὶ στρατοπέδων ξενικῶν, ὧν νῦν ἐπιθυμοῦντες ἡμεῖς τυγχάνομεν.

(Ι΄.) Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρέσβεις ἐπαγγέλλονται, καὶ 25
ταῦθ' ἱκανὰ καὶ πόλλ' ἂν ἴσως τις προσθεῖη τούτοις·
ἡγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰ-
ρήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν ἀλλὰ καὶ βουλευσαμέ-
νους, ὅπως ἄξομεν αὐτὴν καὶ μὴ ποιήσομεν, ὅπερ εἰώ-
θαμεν, ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς
καταστησόμεθα ταραχάς, μηδ' ἀναβολὴν ἀλλ' ἀπαλλαγὴν
εὐρήσομέν τινα τῶν κακῶν τῶν παρόντων. οὐδὲν δὲ 26
τούτων οἶόν τ' ἐστὶ γενέσθαι πρότερον, πρὶν ἂν πει-
σθῆτε τὴν μὲν ἡσυχίαν ὠφελιμωτέραν καὶ κερδαλεωτέ-
ραν εἶναι τῆς πολυπραγμοσύνης, τὴν δὲ δικαιοσύνην τῆς
ἀδικίας, τὴν δὲ τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν τῆς τῶν ἀλλοτρίων
ἐπιθυμίας. περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε τῶν ῥητόρων εἰπεῖν
ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν· ἐγὼ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων τοὺς
πλείστους τῶν λόγων μέλλω ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς· ὄρω
γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τούτοις ἐνοῦσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν
οἷς νῦν τυγχάνομεν πράττοντες. ἀνάγκη δὲ τὸν ἔξω τῶν 27
εἰθισμένων ἐπιχειροῦντα δημηγορεῖν καὶ τὰς ὑμετέρας
γνώμας μεταστῆσαι βουλόμενον πολλῶν πραγμάτων
ἄψασθαι καὶ διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιήσασθαι,
καὶ τὰ μὲν ἀναμνησαί, τῶν δὲ κατηγορεῖσθαι, τὰ δ' ἐπαι-
νέσαι, περὶ δὲ τῶν συμβουλευσαί· μόλις γὰρ ἂν τις
ὑμᾶς ἐξ ἀπάντων τούτων ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι δυνη-
θεῖη προαγαγεῖν.

(ΙΑ΄.) Ἐχει γὰρ οὕτως. ἐμοὶ δοκοῦσιν ἅπαντες μὲν 28
ἐπιθυμεῖν τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ πλέον ἔχειν τῶν
ἄλλων, οὐκ εἰδέναι δὲ τὰς πράξεις τὰς ἐπὶ ταῦτα φερού-
σας ἀλλὰ ταῖς δόξαις διαφέρειν ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ
ἔχειν ἐπικεικῆς καὶ στοχάζεσθαι τοῦ δέοντος δυναμένας,
οἱ δ' ὡς οἶόν τις ἀκατέστον, καὶ τοῦτο ἔπραξε τῆς Πολιτικῆς

29 νούσας. ὅπερ καὶ τῇ πόλει συμβέβηκεν. ἡμεῖς γὰρ οἰό-
 μεθα μὲν, ἦν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι
 καὶ βιαζώμεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι καὶ συνέ-
 δρους ἐνθάδε πέμπειν, διαπράξασθαι τι τῶν δεόντων·
 30 πλείστον δὲ διεψεύσαμεθα τῆς ἀληθείας. ὧν μὲν γὰρ ἠλ-
 πίζομεν, οὐδὲν ἀποβέβηκεν, ἔχθραι δ' ἡμῖν ἐξ αὐτῶν καὶ
 πόλεμοι καὶ δαπάναι μεγάλαι γεγόνασιν, εἰκότως· καὶ
 γὰρ τὸ πρότερον ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης πολυπραγμοσύνης
 εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν, ἐκ δὲ τοῦ δι-
 καίαν τὴν πόλιν παρέχειν καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις
 καὶ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν παρ' ἐκόντων τῶν Ἑλ-
 λήνων τὴν ἡγεμονίαν ἐλάβομεν· ὧν νῦν ἀλογίστως καὶ
 31 λῖαν εἰκῆ πολὺν ἤδη χρόνον καταφρονοῦμεν. **(ιβ')** Εἰς
 τοῦτο γὰρ τινες ἀνοίας ἐληλύθασιν, ὥσθ' ὑπειλήφασιν
 τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδιστον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ καὶ
 πρὸς τὸν βίον τὸν καθ' ἡμέραν συμφέρουσαν, τὴν δὲ δικαιο-
 σύνην εὐδόκιμον μὲν, ἀλυσιτελῆ δὲ καὶ μᾶλλον δυναμένην
 32 τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν ἢ τοὺς ἔχοντας αὐτήν, κακῶς εἰδό-
 τες, ὥς οὔτε πρὸς χρηματισμὸν οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε
 πρὸς ἃ δεῖ πράττειν οὔθ' ὅλως πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν
 ἂν συμβάλοιτο τηλικαύτην δύναμιν, ὅσην περ ἀρετῆ καὶ
 τὰ μέρη ταύτης. τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυ-
 χῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας ὧν δεόμε-
 νοι τυγχάνομεν· ὥσθ' οἱ τῆς αὐτῶν διανοίας ἀμελοῦντες
 33 λελήθασιν σφᾶς αὐτοὺς ἅμα τοῦ τε φρονεῖν ἄμεινον καὶ
 τοῦ πράττειν βέλτιον ὀλιγοροῦντες. θαυμάζω δ' εἴ τις
 οἶεται τοὺς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦν-
 τας καρτερεῖν καὶ μένειν ἐν τούτοις, ἐλπίζοντας ἔλαττον
 ἕξειν τῶν πονηρῶν, ἀλλ' οὐχ ἡγουμένους καὶ παρὰ θεοῖς
 καὶ παρ' ἀνθρώποις πλέον οὔσεσθαι τῶν ἄλλων. ἐγὼ
 μὲν γὰρ πέπεισμαι τούτους μόνους ὧν δεῖ πλεονεκτεῖν,
 34 τοὺς δ' ἄλλους ἠφρονοποῖ ἠθικῆ ἀπὸ τοῦ Ἰσοκράτου Ἐκπαίδευτικῆς Πολιτικῆς

τὴν ἀδικίαν προτιμῶντας καὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἀλλοτρίων μέγιστον ἀγαθὸν νομίζοντας ὅμοια πάσχοντας τοῖς δελεαζομένοις τῶν ζώων, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπολαύοντας ὄν ἂν λάβωσιν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐν τοῖς μεγίστοις κακοῖς ὄντας, τοὺς δὲ μετ' εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ζῶντας ἐν τε τοῖς παροῦσι χρόνοις ἀσφαλῶς διάγοντας καὶ περὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίστους τὰς ἐλπίδας ἔχοντας. καὶ ταῦτ' εἰ μὴ κατὰ πάντων οὕτως εἴθισται συμβαίνειν, ἀλλὰ τὸ 35 γ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον. χρὴ δὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀεὶ συνοίσειν οὐ καθορῶμεν, τὸ πολλάκις ὠφελοῦν, τοῦτο φαίνεσθαι προαιρουμένους· πάντων δ' ἀλογώτατον πεπόνθασιν, ὅσοι κάλλιον μὲν ἐπιτήδευμα νομίζουσιν εἶναι καὶ θεοφιλέστερον τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας, χειρὸν δ' οἴονται βιώσεσθαι τοὺς ταύτῃ χρωμένους τῶν τὴν πονηρίαν προηρημένων.

(1γ'.) Ἡβουλόμεν δ' ἂν, ὥσπερ προσῆκόν ἐστιν ἐπαι- 36 νεῖσθαι τὴν ἀρετὴν, οὕτω πρόχειρον εἶναι πείσαι τοὺς ἀκούοντας ἀσκεῖν αὐτήν· νῦν δὲ δέδοικα, μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγωμεν· διεφθάρμεθα γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἀλλ' ἢ φενακίζειν δυναμένων, οἱ τοσοῦτον τοῦ πλήθους καταπεφρονήκασιν, ὥσθ' ὁπόταν βουληθῶσι πόλεμον πρὸς τινὰς ἐξενεγκεῖν, αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες λέγειν τολμῶσιν, ὡς χρὴ τοὺς προγόνους μιμεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν ἡμᾶς αὐτοὺς καταγελωμένους μηδὲ τὴν θάλαττον πλέοντας τοὺς μὴ τὰς συντάξεις ἐθέλοντας ἡμῖν ὑποτελεῖν.

(1δ'.) Ἡδέως ἂν οὖν αὐτῶν πυθοίμην, τίσιν ἡμᾶς τῶν 37 προγεγενημένων κελεύουσιν ὁμοίους γίνεσθαι, πότερα τοῖς περὶ τὰ Περσικὰ γενομένοις ἢ τοῖς πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ δεκελεικοῦ τὴν πόλιν διοικήσασιν; εἰ μὲν γὰρ τούτοις, οὐδὲν ἀλλ' ἢ συμβουλεύουσιν ἡμῖν πάλιν περὶ ἀνδρα-

38 ποδισμοῦ κινδυνεύειν· εἰ δὲ τοῖς Μαραθῶνι τοὺς βαρ-
 βάρους νικήσασι καὶ τοῖς πρὸ τούτων γενομένοις, πῶς
 οὐ πάντων ἀναισχυντότατοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἰ τοὺς
 τότε πολιτευομένους ἐπαινοῦντες τάναντία πράττειν ἐκεί-
 νοις πείθουσιν ἡμᾶς καὶ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνειν, περὶ ὧν
 ἀπορῶ, τί ποιήσω, πότερα χρήσωμαι ταῖς ἀληθείαις,
 ὥσπερ περὶ τῶν ἄλλων, ἢ κατασιωπήσω, δείσας τὴν πρὸς
 ὑμᾶς ἀπέχθειαν. (15'.) Δοκεῖ μὲν γάρ μοι βέλτιον εἶναι
 διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, ὁρῶ δ' ὑμᾶς χαλεπώτερον δια-
 τιθεμένους πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ἢ πρὸς τοὺς αἰτίους
 39 τῶν κακῶν γεγεννημένους. οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχυνθείην ἄν,
 εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς
 κοινῆς σωτηρίας. ἔμὸν μὲν οὖν ἔργον ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν κηδομένων τῆς πόλεως προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ
 τοὺς ἡδίστους ἀλλὰ τοὺς ὠφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρῆ
 πρῶτον μὲν τοῦτο γινώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα
 νοσημάτων πολλαὶ θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰα-
 τροῖς εὑρηνται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοοῦσαις καὶ γε-
 μούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο φάρμακον
 πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν,
 40 ἔπειθ' ὅτι καταγέλαστόν ἐστι τὰς μὲν καύσεις καὶ τὰς
 τομὰς τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πλειόνων ἀλγηδόνων
 ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἰδέναί
 σαφῶς, εἰ τοιαύτην ἔχουσι τὴν δύναμιν ὥστ' ὠφελῆσαι
 τοὺς ἀκούοντας.

41 V (15τ').) Τούτου δ' ἔνεκα ταῦτα προεῖπον, ὅτι περὶ τῶν
 λοιπῶν οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀλλὰ παντάπασιν ἀνειμέ-
 νως μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς. τίς γὰρ
 ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μήπω συνδιεφθαρμένος ἡμῖν ἄλλ'
 ἐξαίφνης ἐπιστὰς τοῖς γιγνομένοις οὐκ ἂν μαίνεσθαι
 καὶ παραφρονεῖν ἡμᾶς νομίσειεν; οἱ φιλοτιμούμεθα
 μὲν ἐν τοῖς τῶν προγόνων ἔργοις καὶ τὴν πόλιν ἐκ
 τῶν τότε πηλοποιήθηκασιν ἀπὸ τοῦ Ἰσοκράτους ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς οὐδὲν

δὲ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις πράττομεν, ἀλλὰ πᾶν τούναν- 42
 τίον. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῖς βαρβάροις
 πολεμοῦντες διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν
 βίον ποριζομένους ἐκεῖθεν ἀναστήσαντες ἐπὶ τοὺς Ἑλλη-
 νας ἡγάγομεν· κἀκεῖνοι μὲν ἐλευθεροῦντες τὰς πόλεις τὰς
 Ἑλληνίδας καὶ βοηθοῦντες αὐταῖς τῆς ἡγεμονίας ἡξιώθη-
 σαν, ἡμεῖς δὲ καταδουλούμενοι καὶ τάναντία τοῖς τότε πράτ-
 τοντες ἀγανακτοῦμεν, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν τιμὴν ἐκείνοις ἔξο- 43
 μεν, οἱ τοσοῦτον ἀπολελείμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς
 διανοίαις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον γενομένων, ὅσον
 οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τὴν τε πατρίδα
 τὴν αὐτῶν ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν καὶ μαχόμενοι καὶ ναυ-
 μαχοῦντες τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ
 τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιοῦμεν, ἀλλ'
 ἄρχειν μὲν ἀπάντων ζητοῦμεν, στρατεύεσθαι δ' οὐκ ἐθέ- 44
 λομεν, καὶ πόλεμον μὲν μικροῦ δεῖν πρὸς ἅπαντας ἀν-
 θρώπους ἀναιροῦμεθα, πρὸς δὲ τοῦτον οὐχ ἡμᾶς αὐτοὺς
 ἀσκοῦμεν, ἀλλ' ἀνθρώπους τοὺς μὲν ἀπόλιδας, τοὺς δ'
 αὐτομόλους, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἄλλων κακουργῶν συνερ-
 ρηκότες, οἷς ὁπόταν τις διδῶ πλείω μισθόν, μετ' ἐκεί-
 νων ἐφ' ἡμᾶς ἀκολουθήσουσι. Ἄλλ' ὁμως οὕτως αὐτοὺς 45
 ἀγαπῶμεν, ὥστ' ὑπὲρ μὲν τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων,
 εἰ περὶ τινὰς ἔξαμάρτοιν, οὐκ ἂν ἐθελήσαιμεν δίκας
 ὑποσχεῖν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκείνων ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ
 παρανομίας μελλόντων τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' ἡμᾶς ἦξειν
 οὐχ ὅπως ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν, ὅταν
 ἀκούσωμεν αὐτοὺς τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένους. εἰς τοῦτο
 δὲ μωρίας ἐληλύθαμεν, ὥστ' αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς τῶν 46
 καθ' ἡμέραν ἐσμέν, ξενοτροφεῖν δ' ἐπικεχειρήκαμεν, καὶ
 τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν ἰδίους λυμαινό-
 μεθα καὶ δασμολογοῦμεν, ἵνα τοῖς ἀπάντων ἀνθρώπων
 κοινοῖς ἐχθροῖς τὸν μισθὸν ἐκπορίζωμεν. τοσοῦτω δὲ
 χείρους ἐσμέν τῶν προγόνων, οὐ μόνον τῶν εὐσοχίτη- 47

σάντων ἀλλὰ καὶ τῶν μισηθέντων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν εἰ πο-
 λεμῆν πρὸς τινὰς ψηφίσαιτο, μεστῆς οὔσης ἀργυρίου καὶ
 χρυσίου τῆς ἀκροπόλεως ὁμως ὑπὲρ τῶν δοξάντων τοῖς
 αὐτῶν σώμασιν ᾤοντο δεῖν κινδυνεύειν, ἡμεῖς δ' εἰς τοιαύ-
 την ἀπορίαν ἐληλυθότες καὶ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὄντες
 ὥσπερ βασιλεὺς ὁ μέγας μισθωτοῖς χρώμεθα τοῖς στρατο-
 48 πέδοις. καὶ τότε μὲν εἰ τριήρεις πληροῖεν, τοὺς μὲν ξένους
 καὶ τοὺς δούλους ναύτας εἰσεβίβαζον, τοὺς δὲ πολίτας μεθ'
 ὀπλων ἐξέπεμπον· νῦν δὲ τοῖς μὲν ξένοις ὀπλίταις χρώμεθα,
 τοὺς δὲ πολίτας ἐλαύνειν ἀναγκάζομεν, ὥσθ' ὁπόταν ἀπο-
 βαίνωσιν εἰς τὴν τῶν πολεμίων, οἱ μὲν ἄρχειν τῶν Ἑλλή-
 νων ἀξιοῦντες ὑπηρεσίον ἔχοντες ἐκβαίνουσιν, οἱ δὲ τοιοῦτοι
 τὰς φύσεις ὄντες, οἴους ὀλίγω πρότερον διήλθον, μεθ' ὀπλων
 κινδυνεύουσιν.

3 49 (ιζ'). Ἀλλὰ γὰρ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἄν τις ἰδὼν καλῶς
 διοικούμενα περὶ τῶν ἄλλων θαρρήσειεν, ἀλλ' οὐκ ἂν ἐπ'
 αὐτοῖς τούτοις μάλιστ' ἀγανακτιήσειεν; οἵτινες αὐτόχθο-
 νες μὲν εἶναι φαμεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην προτέραν οἰ-
 κισθῆναι τῶν ἄλλων, προσῆγον δ' ἡμᾶς ἅπασιν εἶναι πα-
 ράδειγμα τοῦ καλῶς καὶ τεταγμένως πολιτεύεσθαι, χειρὸν
 καὶ ταραχωδέστερον τὴν ἡμετέραν αὐτῶν διοικοῦμεν τῶν
 50 ἄρτι τὰς πόλεις οἰκισόντων, καὶ σεμνυνόμεθα μὲν καὶ
 μέγα φρονοῦμεν ἐπὶ τῷ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων,
 ῥᾶον δὲ μεταδίδομεν τοῖς βουλομένοις ταύτης τῆς εὐγε-
 νείας ἢ Τριβαλλοὶ καὶ Λευκανοὶ τῆς αὐτῶν δυσγε-
 νείας· πλείστους δὲ τιθέμενοι νόμους οὕτως ὀλίγον
 αὐτῶν φροντίζομεν (ἐν γὰρ ἀκούσαντες γνώσεσθε
 καὶ περὶ τῶν ἄλλων), ὥστε θανάτου τῆς ζημίας ἐπι-
 κειμένης, ἦν τις ἀλῶ δεκάζων, τοὺς τοῦτο φανερώτατα
 ποιοῦντας στρατηγούς χειροτονοῦμεν, καὶ τὸν πλείστους
 διαφθεῖραι τῶν πολιτῶν δυνηθέντα, τοῦτον ἐπὶ τὰ μέγι-
 51 στα τῶν πραγμάτων καθίσταμεν. ὁσπουδάζοντες δὲ περὶ
 τὴν πολιτείαν οὐχ ἥττον ἢ περὶ τὴν σωτηρίαν ὅλης τῆς

πόλεως, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰδότες ἐν μὲν ταῖς ἡσυχίαις καὶ ταῖς ἀσφαλείαις αὐξανομένην καὶ διαμένουσαν, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις δις ἤδη καταλυθεῖσαν, πρὸς μὲν τοὺς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας ὡς πρὸς ὀλιγαρχικοὺς ὄντας δυσκόλως ἔχομεν, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον ποιοῦντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδομένους εὖνους εἶναι νομίζομεν· ἐμπειρότατοι δὲ λόγων καὶ πραγμάτων ὄντες οὕτως ἀλο- 52 γίστως ἔχομεν, ὥστε περὶ τῶν αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οὐ ταῦτά γινώσκομεν, ἀλλ' ὧν μὲν πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι κατηγοροῦμεν, ταῦτα συνελθόντες χειροτονοῦμεν, οὐ πολλὸν δὲ χρόνον διαλιπόντες τοῖς ἐνθάδε ψηφισθεῖσιν, ἐπειδὴν ἀπίωμεν, πάλιν ἐπιτιμῶμεν· προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις, ὧν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν καταφρονήσειεν, καὶ τοὺς αὐτοὺς τούτους κυρίους ἀπάντων τῶν κοινῶν καθίσταμεν, οἷς οὐδεὶς ἂν οὐδὲν τῶν ἰδίων ἐπιτρέψειεν. ὁ δὲ πάντων σχετλιώτατον· οὗς 53 γὰρ ὁμολογήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους πιστοτάτους φύλακας ἡγοῦμεθα τῆς πολιτείας εἶναι· καὶ τοὺς μὲν μετοίκους, τοιούτους εἶναι νομίζομεν, οἷους περὶ ἂν τοὺς προστάτας νέμωσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ οἴομεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν τοῖς προεστῶσιν ἡμῶν· τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν προγόνων, ὅσον 54 ἐκεῖνοι μὲν τοὺς αὐτοὺς προστάτας τε τῆς πόλεως ἐποιοῦντο καὶ στρατηγούς ἤροῦντο, νομίζοντες τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος τὰ βέλτιστα συμβουλευσαι δυνάμενον τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλευσασθαι καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τούναντίον τούτων ποιοῦμεν· οἷς μὲν 55 γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλοις χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιοῦμεν στρατηγούς χειροτονεῖν ὡς νῦν οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς ἂν οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμβουλευσάιτο, τούτους δ' αὐτοκράτορας ἐκπέμπομεν ὡς ἐκεῖ σοφωτέρους ἐσομένους καὶ ῥᾶον

βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ τῶν
 56 ἐνθάδε προτιθεμένων. λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάντων ἀλλὰ
 κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις ὄντων. ἐπιλίποι δ'
 ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας
 τὰς ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγγεγενημένας ἐξετάζειν ἐπιχειροῖην.
 57 **(ιη')** Τάχ' οὖν ἂν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἐνόχων
 ὄντων ἀγανακτήσας ἐρωτήσῃεν, «πῶς, εἴπερ οὕτω κακῶς
 βουλευόμεθα, σωζόμεθα καὶ δύναμιν οὐδεμιᾶς πόλεως ἐλάττω
 κεκτημένοι τυγχάνομεν;» ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀποκρυναίμην
 ἂν, ὅτι τοὺς ἀντιπάλους ἔχομεν οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν φρο-
 58 νοῦντας. εἰ γὰρ μετὰ τὴν μάχην ἣν ἐνίκησαν Θηβαῖοι Λα-
 κεδαιμονίους, ἐκεῖνοι μὲν ἐλευθερώσαντες τὴν Πελοπόννησον
 καὶ τοὺς ἄλλους αὐτονόμους ποιήσαντες ἡσυχίαν εἶχον, ἡμεῖς
 δὲ τοιαῦτ' ἐξημαρτάνομεν, οὐτ' ἂν οὗτος ἔσχε ταύτην ποιή-
 σασθαι τὴν ἐρώτησιν, ἡμεῖς τ' ἂν ἔγνωμεν, ὅσφ κρεῖττόν ἐστι
 59 τὸ σωφρονεῖν τοῦ πολυπραγμονεῖν. νῦν δ' ἐνταῦθα τὰ πρά-
 γματα περιέστηκεν, ὥστε Θηβαῖοι μὲν ἡμᾶς σώζουσιν, ἡμεῖς
 δὲ Θηβαίους, καὶ συμμάχους ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν ποιοῦσιν, ἡμεῖς
 δ' ἐκεῖνοις. ὥστ', εἰ νῦν ἔχομεν, ἀλλήλοις ἂν εἰς τὰς ἐκκλη-
 σίας ἀργύριον παρέχοιμεν, ὁπότεροι γὰρ ἂν πλεονάκις συλ-
 λεγῶσιν, οὗτοι τοὺς ἐναντίους ἄμεινον πράττειν ποιοῦσιν.
 60 χρὴ δὲ τοὺς καὶ μικρὰ λογίζεσθαι δυναμένους οὐκ ἐν τοῖς
 τῶν ἐχθρῶν ἀμαρτήμασι τὰς ἐλπίδας ἔχειν τῆς σωτηρίας,
 ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτῶν πράγμασι καὶ ταῖς αὐτῶν διανοαίαις· τὸ
 μὲν γὰρ διὰ τὴν ἐκείνων ἀμαθίαν συμβαῖνον ἡμῖν ἀγαθὸν
 τυχὸν ἂν παύσαιτο καὶ λάβοι μετβολήν, τὸ δὲ δι' ἡμᾶς
 αὐτοὺς γιγνόμενον βεβαιότερως ἂν ἔχοι καὶ μᾶλλον παρα-
 μείνειεν ἡμῖν.

61 **(ιθ')** Πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰκῆ τὰς ἐπιλήψεις ποιουμένους
 οὐ χαλεπὸν ἀντελεῖν· εἰ δὲ δὴ τίς μοι παραστὰς τῶν ἐπιει-
 κέστερον διακειμένων ἀληθῆ μὲν λέγειν με προσομολογή-
 σαι καὶ προσηκόντως ἐπιτιμᾶν τοῖς γιγνομένοις, δίκαιον

δ' εἶναι φαίη τοὺς ἐπ' εὐνοίᾳ νουθετοῦντας μὴ μόνον κατηγορεῖν τῶν πεπραγμένων ἀλλὰ καὶ συμβουλεύειν, τίνων ἀπεχόμενοι καὶ ποίων ὀρεγόμενοι παυσαίμεθ' ἂν ταύτην ἔχοντες 62 τὴν γνώμην καὶ τοιαυτ' ἐξαμαρτάνοντες, οὗτος ὁ λόγος ἀπορεῖν ἂν με ποιήσειεν ἀποκρίσεως, οὐκ ἀληθοῦς καὶ συμφερούσης ἀλλ' ἀρεσκούσης ὑμῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ περ ἀποκεκαλυμμένως ὄρημαι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων.

(κ'.) Ἄ μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τοῖς μέλλουσιν εὐδαιμονή- 63 σειν, τὴν τ' εὐσέβειαν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν, ὀλίγω πρότερον εἰρήκαμεν. ὡς δ' ἂν τάχιστα πρὸς τὸ τοιοῦτοι γενέσθαι παιδευθεῖμεν ἀληθὲς μὲν ἐστὶ τὸ ὀηθησόμενον, ἴσως δ' ἂν ἀκούσασιν ὑμῖν δεινὸν εἶναι δόξειε καὶ παρὰ πολὺ τῆς τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένον διανοίας (κα') 64 Ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς ἄμεινον οἰκήσειν καὶ βελτίους αὐτοὺς ἔσεσθαι καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς πράξεις ἐπιδώσειν, ἣν παυσώμεθα τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιθυμοῦντες· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ καὶ νῦν εἰς ταραχὴν ἡμᾶς καθιστώσα καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην καταλύσασα, μεθ' ἧς οἱ πρόγονοι ζῶντες εὐδαιμονέστατοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, καὶ σχεδὸν ἀπάντων αἰτία τῶν κακῶν ὧν αὐτοὶ τ' ἔχομεν καὶ τοῖς ἄλλοις παρέχομεν. οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν 65 ἐστὶ δυναστείας ὑπὸ πάντων ἐρωμένης καὶ περιμαχίτου γεγεννημένης κατηγοροῦντα δοκεῖν ἀνεκτόν τι λέγειν· ὅμως δ' ἐπειδὴ περ ὑπεμείνατε καὶ τοὺς ἄλλους λόγους ἀληθεῖς μὲν ὄντας, φιλαπεχθήμονας δέ, καὶ τοῦτον ὑμῶν ἀνασχέσθαι δέομαι, καὶ μὴ καταγνῶναί μου τοιαύτην μανίαν, ὡς 66 ἄρ' ἐγὼ προειλόμην ἂν διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς περὶ πραγμάτων οὕτω παραδόξων, εἰ μὴ τι λέγειν ἀληθὲς εἶχον περὶ αὐτῶν. νῦν δ' οἶμαι πᾶσι φανερὸν ποιήσειν, ὡς οὔτε δικαίας ἀρχῆς ἐπιθυμοῦμεν οὔτε γενέσθαι δυνατῆς οὔτε συμφερούσης ἡμῖν.

67 **(κβ')** Ὅτι μὲν οὖν οὐ δικαίας, παρ' ὑμῶν μαθὼν ὑμᾶς
 ἔχω διδάσκειν. ὅτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ταύτην εἶχον τὴν
 δύναμιν, ποίους λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν, κατηγοροῦντες μὲν
 τῆς ἐκείνων ἀρχῆς, διεξιόντες δ' ὡς δίκαιόν ἐστιν αὐτονό-
 68 γίμων οὐ παρεκαλέσαμεν ἐπὶ τὴν συμμαχίαν τὴν ὑπὲρ
 τούτων συστᾶσαν; πόσας δὲ πρεσβείας ὡς βασιλέα τὸν
 μέγαν ἀπεστείλαμεν, διδαξούσας αὐτόν, ὡς οὔτε δίκαιόν
 ἐστιν οὔτε συμφέρον μίαν πόλιν κυρίαν εἶναι τῶν Ἑλλή-
 νων; οὐ πρότερον δ' ἐπαυσάμεθα πολεμοῦντες καὶ κινδυ-
 νεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πρὶν ἠθέλη-
 σαν Λακεδαιμόνιοι ποιήσασθαι τὰς συνθήκας τὰς περὶ
 69 τῆς αὐτονομίας. ὅτι μὲν οὖν οὐ δίκαιόν ἐστι τοὺς κρείττους
 τῶν ἡττόνων ἄρχειν, ἐν ἐκείνοις τε τοῖς χρόνοις τυγχάνο-
 μεν ἐγνωκότες καὶ νῦν ἐπὶ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ἡμῖν
 καθεστηκυίας.

(κγ') Ὡς δ' οὐδ' ἂν δυνηθεῖμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην κα-
 ταστρέψασθαι, ταχέως οἶμαι δηλώσειν. ἦν γὰρ μετὰ μυρίων
 τάλάντων οὐχ οἰοί τ' ἡμεν διαφυλάξαι, πῶς ἂν ταύτην ἐκ
 τῆς παρουσίας ἀπορίας κτήσασθαι δυνηθεῖμεν, ἄλλως τε καὶ
 70 χρώμενοι τοῖς ἠθεσιν οὐχ οἷς ἐλάβομεν ἄλλ' οἷς ἀπώλεσα-
 μεν αὐτήν; **(κδ')** Ὡς τοίνυν οὐδὲ δέξασθαι διδομένην τῇ
 πόλει συμφέρει, δοκεῖτέ μοι τάχιστ' ἂν ἐκεῖθεν καταμαθεῖν
 μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τούτων βούλομαι μικρὰ προειπεῖν· δέ-
 δοικα γὰρ, μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προηρη-
 σθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

71 **(κε')** Ἐγὼ δ' εἰ μὲν πρὸς ἄλλους τινὰς ἐπεχείρουν
 οὕτω διεξιέναι περὶ τῶν πραγμάτων, εἰκότως ἂν καὶ εἶ-
 χον τὴν αἰτίαν ταύτην· νῦν δὲ πρὸς ὑμᾶς ποιοῦμαι τοὺς
 λόγους, οὐ διαβάλλειν ἑτέροις ἐπιθυμῶν ἄλλ' αὐτοὺς βου-
 λόμενος παῦσαι τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ τὴν εἰρήνην,
 περὶ ἧς ἅπας ὁ λόγος ἐστί, βεβαίως καὶ τὴν πόλιν καὶ
ἠφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἀγαγεῖν. ἀνάγκη δὲ τοὺς νουθετοῦν- 72
 τας καὶ τοὺς κατηγοροῦντας τοῖς μὲν λόγοις χρῆσθαι παρα-
 πλησίοις, τὰς δὲ διανοίας ἔχειν ἀλλήλαις ὡς οἶόν τ' ἐναντιω-
 τάτας· ὥστε περὶ τῶν ταῦτὰ λεγόντων οὐκ ἀεὶ προσήκει
 τὴν αὐτὴν ὑμᾶς γνώμην ἔχειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ βλάβῃ λοι-
 δοροῦντας μισεῖν ὡς κακόνους ὄντας τῇ πόλει, τοὺς δ' ἐπ'
 ὠφελείᾳ νουθετοῦντας ἐπαινεῖν καὶ βελτίστους τῶν πολιτῶν
 νομίζειν καὶ τούτων αὐτῶν μάλιστα τὸν ἐναργέστατα δυνά-
 μενον δηλῶσαι τὰς τε πονηρίας τῶν πράξεων καὶ τὰς συμ- 73
 φορὰς τὰς ἐπ' αὐτῶν γιγνομένας· οὗτος γὰρ ἂν τάχιστα ποι-
 ῆσειεν ὑμᾶς, μισήσαντας ἂ δεῖ, βελτιόνων ἐπιθυμῆσαι πρα-
 γμάτων. ὑπὲρ μὲν οὖν τῆς τῶν λόγων τραχύτητος καὶ
 τῶν εἰρημένων καὶ τῶν ῥηθῆσεσθαι μελλόντων ταῦτ' ἔχω
 λέγειν πρὸς ὑμᾶς· ὅθεν δ' ἀπέλιπον, πάλιν ποιήσομαι τὴν
 ἀρχήν.

(κστ'.) Ἐφασκον γὰρ ἐκεῖθεν κάλλιστ' ἂν ὑμᾶς κατα- 74
 μαθεῖν, ὡς οὐ συμφέρει λαβεῖν τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχήν, εἰ
 σκέψαισθε, τίνα τρόπον ἡ πόλις διέκειτο πρὶν τὴν δύναμιν
 ταύτην κτήσασθαι, καὶ πῶς ἐπειδὴ κατέσχεν αὐτήν· ἦν γὰρ
 ταῦτα κατ' ἀλληλα τῇ διανοίᾳ θεωρήσητε, γνώσεσθ' ὅσων
 κακῶν αἰτία τῇ πόλει γέγονεν.

(κζ'.) Ἡ μὲν τοίνυν πολιτεία τοσοῦτῳ βελτίων ἦν καὶ 75
 κρείττων ἢ τότε τῆς ὑστερον καταστάσεως, ὅσῳ περ Ἄρι-
 στείδης καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Μιλτιάδης ἄνδρες ἀμείνους
 ἦσαν Ὑπερβόλου καὶ Κλεοφῶντος καὶ τῶν νῦν δημηγο-
 ρούντων· τὸν δὲ δῆμον εὐρήσετε τὸν τότε πολιτευόμενον
 οὐκ ἀργίας οὐδ' ἀπορίας οὐδ' ἐλπίδων κενῶν ὄντα με- 76
 στόν, ἀλλὰ νικᾶν μὲν δυνάμενον ἐν ταῖς μάχαις ἅπαν-
 τας τοὺς εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλοντας, ἀριστείων δ' ἀξιού-
 μενον ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος κινδύνοις, οὕτω δὲ πι-
 στευόμενον, ὥστε τὰς πλείστας αὐτῷ τῶν πόλεων ἐκού-
 σας ἐγχειρίσαι ἠφ' ἧς ἀπέλιπε τούτων δ' ὑπεροχόντων ἐντὶ
ἠφ' ἧς ἀπέλιπε τούτων δ' ὑπεροχόντων ἐντὶ

77 μὲν τῆς πολιτείας τῆς παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμούσης ἐπὶ τοιαύτην ἀκολασίαν ἢ δύναμις ἡμᾶς αὕτη προήγαγεν, ἦν οὐδεὶς ἂν ἀνθρώπων ἐπαινέσειεν· ἀντὶ δὲ τοῦ νικᾶν τοὺς ἐπιστρατεύοντας οὕτω τοὺς πολίτας ἐπαίδευσεν ὥστε μηδὲ πρὸ τῶν τειχῶν τολμᾶν ἐπεξιέναι τοῖς πολεμίοις· ἀν-
 78 τὶ δὲ τῆς εὐνοίας τῆς παρὰ τῶν συμμάχων αὐτοῖς ὑπαρχούσης καὶ τῆς δόξης τῆς παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς τοσοῦτον μῖσος κατέστησεν, ὥστε παρὰ μικρὸν ἐλθεῖν ἐξανδραποδισθῆναι τὴν πόλιν, εἰ μὴ Λακεδαιμονίων τῶν ἐξ ἀρχῆς πολεμούντων εὐνουστέρων ἐτύχομεν ἢ τῶν πρό-
 79 τερον ἡμῖν συμμάχων ὄντων. οἷς οὐκ ἂν δικαίως ἐγκαλοῖμεν, ὅτι χαλεπῶς πρὸς ὑμᾶς διετέθησαν· οὐ γὰρ ὑπάρχοντες ἀλλ' ἀμυνόμενοι καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες τοιαύτην γνώμην ἔσχον περὶ ἡμᾶς. (κη΄.) Τίς γὰρ ἂν ὑπέμεινε τὴν ἀσέλγειαν τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων, οἱ συναγαγόντες ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἀγοστάτους καὶ τοὺς ἀπασῶν τῶν πονηριῶν μετέχοντας, πληροῦντες τούτων τὰς τριήρεις, ἀπηχθάνοντο τοῖς Ἕλλησι, καὶ τοὺς μὲν βελτίστους τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐξέβαλλον, τοῖς δὲ πονηροτάτοις τῶν Ἑλλήνων τάκεινων διέ-
 80 νεμον; ἀλλὰ γὰρ εἰ τολμήσαιμι περὶ τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς πράγμασι ἐγγενομένων ἀκριβῶς διελθεῖν, ὑμᾶς μὲν ἴσως ἂν ποιήσαιμι βέλτιον βουλευσασθαι περὶ τῶν παρόντων, αὐτὸς δ' ἂν διαβληθῆην· εἰδῶτα γὰρ μισεῖν οὐχ οὕτω τοὺς αἰτίους τῶν ἁμαρτημάτων ὥς τοὺς κατη-
 81 γοροῦντας αὐτῶν. τοιαύτην οὖν ὑμῶν γνώμην ἐχόντων δέδοικα, μὴ πειρώμενος ὑμᾶς εὐεργετεῖν αὐτὸς ἀπολαύσω τι φλαῦρον. οὐ μὲν ἀποστήσομαι παντάπασιν ὧν διανοήθη, ἀλλὰ τὰ μὲν πικρότατα καὶ μάλιστ' ἂν ὑμᾶς λυπήσαντα παραλείψω, μνησθήσομαι δὲ τούτων μόνον, ἐξ ὧν γνώσεσθε τὴν ἄνοιαν τῶν τότε πολιτευομένων. (κθ΄.)
 82 Οὕτω γὰρ ἀκριβῶς εἴσισχον, ἐξ ὧν ἄνθρωποι μάλιστ'

ἂν μισηθεῖεν, ὥστ' ἐψηφίσαντο τὸ περιγιγνόμενον τῶν
 πόρων ἀργύριον διελόντες κατὰ τάλαντον εἰς τὴν ὀρχή-
 στραν τοῖς Διονυσίοις εἰσφέρειν, ἐπειδὴν πλήρες ἦ τὸ θέα-
 τρον· καὶ τοῦτ' ἐποίουν καὶ παρεισῆγον τοὺς παῖδας
 τοὺς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότων, ἀμφοτέροις ἐπι-
 δεικνύοντες τοῖς μὲν συμμάχοις τὰς τιμὰς τῆς οὐσίας αὐ-
 τῶν ὑπὸ μισθωτῶν εἰσφερομένας, τοῖς δ' ἄλλοις Ἑλλησι
 τὸ πλῆθος τῶν ὄρφανῶν καὶ τὰς συμφορὰς τὰς διὰ τὴν
 πλεονεξίαν ταύτην γιγνομένας. καὶ ταῦτα δρῶντες αὐτοὶ ⁸³
 τε τὴν πόλιν εὐδαιμόνιζον καὶ πολλοὶ τῶν νοῦν οὐκ ἐχόν-
 των ἐμακάριζον αὐτήν, τῶν μὲν συμβήσεσθαι διὰ ταῦτα
 μελλόντων οὐδεμίαν ποιούμενοι πρόνοιαν, τὸν δὲ πλοῦ-
 τον θαυμάζοντες καὶ ζηλοῦντες, ὅς ἀδίκως εἰς τὴν πόλιν
 εἰσελθὼν καὶ τὸν δικαίως ὑπάρξαντα διὰ ταχέων ἡμελλε
 προσαπολεῖν· εἰς τοῦτο γὰρ κατέστησαν τῶν μὲν οἰκείων ⁸⁴
 ἀμελείας, τῶν δ' ἄλλοτριῶν ἐπιθυμίας, ὥστε Λακεδαιμο-
 νίων εἰσβεβληκότων εἰς τὴν χώραν καὶ τοῦ τείχους ἦδη
 τοῦ Δεκελειᾶσιν ἐστηκότος εἰς Σικελίαν τριήρεις ἐπλή-
 ρουν, καὶ οὐκ ἠσχύνοντο τὴν μὲν πατρίδα τεμνομένην
 καὶ πορθουμένην περιορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς οὐδὲν πώποτ'
 εἰς ἡμᾶς ἕξαμαρτόντας στρατιὰν ἐκπέμποντες, ἀλλ' εἰς ⁸⁵
 τοῦτ' ἀφροσύνης ἦλθον, ὥστε τῶν προαστείων τῶν οἰ-
 κείων οὐ κρατοῦντες Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ Καρχηδό-
 νος ἄρξειν προσεδόκησαν. τοσοῦτον δὲ διήνεγκαν ἀνοία
 πάντων ἀνθρώπων, ὥστε τοὺς μὲν ἄλλους αἰ συμφοραὶ
 συστέλλουσι καὶ ποιοῦσιν ἐμφρονεστέρους, ἐκεῖνοι δ' οὐδ'
 ὑπὸ τούτων ἐπαιδεύθησαν. καίτοι πλείοσι καὶ μείζοσι πε- ⁸⁶
 ριέπεσον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῶν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ
 τῇ πόλει γεγεννημένων. εἰς Αἴγυπτον μὲν γε διακόσιαι
 πλεύσασαι τριήρεις αὐτοῖς τοῖς πληρώμασι διεφθάρησαν,
 περὶ δὲ Κύπρον πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐν Δάτῳ δὲ μυ-
 ρίους ὀπλίτας αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀπόλεσαν, ἐν

Σικελία δὲ τέτταρας μυριάδας καὶ τριήρεις τετταράκοντα
 καὶ διακοσίας, τὸ δὲ τελευταῖον ἐν Ἑλλησπόντῳ διακο-
 87 σίας. τὰς δὲ κατὰ δέκα καὶ πέντε καὶ πλείους τούτων
 ἀπολλυμένας καὶ τοὺς κατὰ χιλίους καὶ δισχιλίους ἀπο-
 θνήσκοντας τίς ἂν ἐξαριθμήσειεν; πλὴν ἐν ἦν τοῦτο τῶν
 ἐγκυκλίων, ταφὰς ποιεῖν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν, εἰς
 ἅς πολλοὶ καὶ τῶν ἀστυγειτόνων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλή-
 νων ἐφοίτων, οὐ συμπενθήσοντες τοὺς τεθνεώτας ἀλλὰ
 88 συνηδόμενοι ταῖς ἡμετέραις συμφοραῖς. τελευτῶντες δ' ἔ-
 λαθον σφᾶς αὐτοὺς τοὺς μὲν τάφους τοὺς δημοσίους τῶν
 πολιτῶν ἐμπλήσαντες, τὰς δὲ φατρίας καὶ τὰ γραμμα-
 τεῖα τὰ ληξιαρχικὰ τῶν οὐδὲν τῇ πόλει προσηκόντων.
 γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν μάλιστα τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυ-
 μένων· τὰ γὰρ γένη τῶν ἀνδρῶν τῶν ὀνομαστοτάτων καὶ
 τοὺς οἴκους τοὺς μεγίστους, οἳ καὶ τὰς τυραννικὰς στά-
 σεις καὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον διέφυγον, εὐρήσομεν ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς, ἧς ἐπιθυμοῦμεν, ἀναστάτους γεγενημένους.
 89 ὥστ' εἴ τις σκοπεῖσθαι βούλοιο περὶ τῶν ἄλλων ὡσπερ
 πρὸς δεῖγμα τοῦτ' ἀναφέρων, φανεῖμεν ἂν μικροῦ δεῖν
 ἀντηλλαγμένοι. (Α') Καίτοι χρὴ πόλιν μὲν εὐδαιμονίζειν
 μὴ τὴν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων εἰκῆ πολλοὺς πολίτας
 ἀθροίζουσιν ἀλλὰ τὴν τὸ γένος τῶν ἐξ ἀρχῆς τὴν πόλιν
 οἰκισάντων μᾶλλον τῶν ἄλλων διασώζουσιν, ἀνδρας δὲ
 ζηλοῦν μὴ τοὺς τὰς τυραννίδας κατέχοντας μηδὲ τοὺς
 μείζω δυναστείαν τοῦ δικαίου κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς
 ἀξίους μὲν ὄντας τῆς μεγίστης τιμῆς, στέργοντας δ' ἐπὶ
 90 ταῖς ὑπὸ τοῦ πλῆθους διδομέναις. [ταύτης γὰρ ἕξιν οὔτ'
 ἀνὴρ οὔτε πόλις λαβεῖν ἂν δύναιτο σπουδαιοτέραν οὐδ'
 ἀσφαλεστέραν οὐδὲ πλείονος ἀξίαν] ἦνπερ οἱ περὶ τὰ
 Περσικὰ γενόμενοι σχόντες οὐχ ὁμοίως τοῖς λησταῖς ἐβίω-
 σαν, τοτὲ μὲν πλείω τῶν ἱκανῶν ἔχοντες, τοτὲ δ' ἐν σι-
 τοδείαις καὶ πολιορκίαις καὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς καθε-

στῶτες, ἀλλὰ περὶ μὲν τὴν τροφήν τὴν καθ' ἡμέραν οὔτ' ἐν ἐνδείαις, οὔτ' ἐν ὑπερβαλαῖς ὄντες, ἐπὶ δὲ τῇ τῆς πολιτείας δικαιοσύνη καὶ ταῖς ἀρεταῖς ταῖς αὐτῶν φιλοτιμουμένοι καὶ τὸν βίον ἥδιον τῶν ἄλλων διάγοντες, ἄνδρες ἀμελήσαντες οἱ γενόμενοι μετ' ἐκείνους οὐκ ἄρχειν ἀλλὰ τυραννεῖν ἐπεθύμησαν, ἃ δοκεῖ μὲν τὴν αὐτὴν ἔχειν δύναμιν, πλείστον δ' ἀλλήλων κεχώρισται· τῶν μὲν γὰρ ἀρχόντων ἔργον ἐστὶ τοὺς ἀρχομένους ταῖς αὐτῶν ἐπιμελείαις ποιεῖν εὐδαιμονεστέρους, τοῖς δὲ τυράννοις ἔθος καθέστηκε τοῖς τῶν ἄλλων πόνοις καὶ κακοῖς αὐτοῖς ἡδονὰς παρασκευάζειν. ἀνάγκη δὲ τοὺς τοιοῦτους ἔργοις ἐπιχειροῦντας τυραννικαῖς καὶ ταῖς συμφοραῖς περιλίπτειν, καὶ τοιαῦτα πάσχειν, οἷάπερ ἂν καὶ τοὺς ἄλλους δρᾶσωσιν. ἃ καὶ τῇ πόλει συνέπεσεν· ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ φρουρεῖν τὰς τῶν ἄλλων ἀκροπόλεις τῆς αὐτῶν ἐπεῖδον τοὺς πολεμίους κυρίους γενομένους· ἀντὶ δὲ τοῦ παῖδας ὁμήρους λαμβάνειν ἀποσπῶντες ἀπὸ πατέρων καὶ μητέρων, πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἠναγκάσθησαν τοὺς αὐτῶν ἐν τῇ πολιτορκίᾳ χειρὸν παιδεύειν καὶ τρέφειν ἢ προσῆκεν αὐτοῖς· ἀντὶ δὲ τοῦ γεωργεῖν τὰς χώρας τὰς ἀλλοτρίας πολλῶν ἐτῶν οὐδ' ἰδεῖν αὐτοῖς ἐξεγένετο τὴν αὐτῶν.

(λα΄.) Ὅσοι εἴ τις ἡμᾶς ἐρωτήσειεν, εἰ δεξαίμεθ' ἂν τοσοῦτον χρόνον ἄρξαντες τοιαῦτα παθοῦσαν τὴν πόλιν ἐπιδεῖν, τίς ἂν ὁμολογήσειεν, πλὴν εἴ τις παντάπασιν ἀπονενοημένος ἐστὶ καὶ μήθ' ἱερῶν μήτε γονέων μήτε παίδων μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντίζει πλὴν τοῦ χρόνου μόνον τοῦ καθ' αὐτόν; ὧν οὐκ ἄξιον τὴν διάνοιαν ζηλοῦν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν πολλῆν πρόνοιαν ποιουμένων καὶ μηδὲν ἦττον ὑπὲρ τῆς κοινῆς δόξης ἢ τῆς ἰδίας φιλοτιμουμένων καὶ προαιρουμένων μέτριον βίον μετὰ δικαιοσύνης μᾶλλον ἢ μέγαν πλοῦτον μετ' ἀδικίας καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι τοιοῦτους αὐτοὺς παρασχόντες τὴν τε πόλιν εὐδαιμονεστάτην τοῖς

ἐπιγιγνομένοις παρέδωσαν καὶ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην κατέλιπον. ἔξ ὧν ἀμφοτέρω ῥαδιόν ἐστι καταμαθεῖν, καὶ τὴν χώραν ἡμῶν, ὅτι δύναται τρέφειν ἄνδρας ἀμείνους τῶν ἄλλων, καὶ τὴν καλουμένην μὲν ἀρχήν, οὕσαν δὲ συμφορὰν, ὅτι πέφυκε χεῖρους ἅπαντας ποιεῖν τοὺς χρωμένους αὐτῇ.

- 95 (λβ'.) Μέγιστον δὲ τεκμήριον· οὐ γὰρ μόνον ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τὴν Λακεδαιμονίων πόλιν διέφθειρεν. ὥστε τοῖς εἰθισμένοις ἐπαινεῖν τὰς ἐκείνων ἀρετὰς οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἡμεῖς μὲν διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι κακῶς ἐχρησάμεθα τοῖς πράγμασιν, εἰ δὲ Λακεδαιμόνιοι ταύτην τὴν δύναμιν παρέλαβον, εὐδαίμονας ἂν καὶ τοὺς ἄλλους καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαν. πολὺ γὰρ θᾶπτον ἐν ἐκείνοις ἐπεδείξατο τὴν φύσιν τὴν αὐτῆς· τὴν γὰρ πολιτείαν, ἣν ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν οὐδεὶς εἶδεν οὐθ' ὑπὸ κινδύνων οὐθ' ὑπὸ συμφορῶν κινηθεῖσαν, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ σαλευῦσαι καὶ λυθῆναι παρὰ μικρὸν ἐποίησεν. ἀντὶ γὰρ τῶν καθεστῶτων παρ' αὐτοῖς ἐπιτη-
- 96 δευμάτων τοὺς μὲν ιδιώτας ἐνέπλησεν ἀδικίας, ῥαθυμίας, ἀνομίας, φιλαργυρίας, τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ὑπεροψίας μὲν τῶν συμμάχων, ἐπιθυμίας δὲ τῶν ἀλλοτρίων, ὀλιγωρίας δὲ τῶν ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν. τοσοῦτον γὰρ ὑπερεβίβοντο τοὺς ἡμετέρους· τοῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀμαρτήμασιν, ὅσον πρὸς τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι σφαγὰς καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ἐποίησαν, ἔξ ὧν ἀει-
- 97 μνήστους τὰς ἐχθρας πρὸς ἀλλήλους ἔξουσιν. οὕτω δὲ φιλοπολέμως καὶ φιλοκινδύνως διετέθησαν, τὸν ἄλλον χρόνον πρὸς τὰ τοιαῦτα πεφυλαγμένως μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχοντες, ὥστ' οὐδὲ τῶν συμμάχων οὐδὲ τῶν εὐεργετῶν ἀπέσχοντο τῶν σφετέρων αὐτῶν, ἀλλὰ βασιλέως μὲν αὐτοῖς εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πλεόν ἢ πεντακισχίλια
- τάλαντα παρασκήνητος. Χίον δὲ προσημοτάτα πάντων

τῶν συμμάχων τῷ νατικῷ συγκινδυνευσάντων, Θηβαίων 98
 δὲ μεγίστην δύναμιν εἰς τὸ πεζὸν συμβαλομένων, οὐκ
 ἔφθασαν τὴν ἀρχὴν κατασχόντες, καὶ Θηβαίοις μὲν εὐ-
 θύς ἐλεβούλευσαν, ἐπὶ δὲ τὸν βασιλέα Κλέαρχον καὶ
 στρατιὰν ἀνέπεμψαν, Χίων δὲ τοὺς μὲν πρώτους τῶν
 πολιτῶν ἐφυγάδευσαν, τὰς δὲ τριήρεις ἐκ τῶν νεωρίων
 ἐξελκύσαντες ἀπάσας ὄχοντο λαβόντες. (λγ'.) Οὐκ ἐξήρ- 99
 κесе δ' αὐτοῖς ταῦτ' ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αὐτοὺς
 χρόνους ἐπόρθουν μὲν τὴν ἠπειρον, ὕβριζον δὲ τὰς νή-
 σους, ἀνήρουν δὲ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πολιτείας
 καὶ τυράννους καθίστασαν, ἐλυμαίνοντο δὲ τὴν Πελο-
 πόννησον καὶ μεστὴν στάσεων καὶ πολέμων ἐποίησαν.
 ἐπὶ ποίαν γὰρ τῶν πόλεων οὐκ ἐστράτευσαν; ἢ περὶ τί-
 νας αὐτῶν οὐκ ἐξήμαρτον; οὐκ Ἡλείων μὲν μέρος τι 100
 τῆς χώρας ἀφείλοντο, τὴν δὲ γῆν τῶν Κορινθίων ἔτε-
 μον, Μαντινέας δὲ διόκησαν, Φλειασίους δ' ἐξεπολιόρ-
 κησαν, εἰς δὲ τὴν Ἀργείων εἰσέβαλον, οὐδὲν δ' ἐπαύσαν-
 το τοὺς μὲν ἄλλους κακῶς ποιοῦντες, αὐτοῖς δὲ τὴν ἠπ-
 ταν τὴν ἐν Λεύκτροις παρασκευάζοντες; ἢ φασί τινες
 αἰτίαν γεγενῆσθαι τῇ Σπάρτῃ τῶν κακῶν, οὐκ ἀληθῆ
 λέγοντες· οὐ γὰρ διὰ ταύτην ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐμισή-
 θησαν, ἀλλὰ διὰ τὰς ὕβρεις τὰς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρό-
 νοῖς καὶ ταύτην ἠττήθησαν καὶ περὶ τοῖς αὐτῶν ἐκινδύ-
 νευσαν. χρὴ δὲ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν οὐ τοῖς κακοῖς τοῖς 101
 ἐπιγιγνομένοις ἀλλὰ τοῖς πρώτοις τῶν ἁμαρτημάτων,
 ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν τελευτὴν ταύτην κατηνέχθησαν. ὥστε πο-
 λὺ ἂν τις ἀληθέστερα τυγχάνοι λέγων, εἰ φαίη τότε τὴν
 ἀρχὴν αὐτοῖς γεγενῆσθαι τῶν συμφορῶν, ὅτε τὴν ἀρ-
 χὴν τῆς θαλάττης παρελάβανον· ἐκτῶντο γὰρ δύνα-
 μιν οὐδὲν ὁμοίαν τῇ πρότερον ὑπαρχούσῃ· διὰ μὲν γὰρ 102
 τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν καρτε-
 ρίαν τὴν ἐν αὐτῇ μελετουμένην ὁμοίως τῆς κατὰ θάλατ-

ταν δυνάμεως ἐπεκράτησαν, διὰ δὲ τὴν ἀκολασίαν τὴν ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς ἐγγενομένην ταχέως κάκεινης τῆς ἡγεμονίας ἀπεστερήθησαν. οὐ γὰρ ἔτι τοὺς νόμους ἐφύλαττον, οὓς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον, οὐδ' ἐν τοῖς
 103 ἦθεσιν ἔμενον οἷς πρότερον εἶχον, οὐδ' ὑπολαβόντες ἐξεῖναι ποιεῖν αὐτοῖς, ὅ,τι ἂν βουλευθῶσιν, εἰς πολλὴν ταραχὴν κατέστησαν. οὐ γὰρ ἤιδεσαν τὴν ἐξουσίαν ἧς πάντες εὐχονται τυχεῖν, ὡς δύσχρηστός ἐστιν, ἀλλ' ὡς παραφρονεῖν ποιεῖ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτήν. (λδ'.) Καίτοι φα-
 104 νερῶς ἐπιδέδεικται ταύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ ἐν πλείσταις ἐξουσίαις γεγενημένους ἴδοι τις ἂν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεπωκότας, ἀρξαμένους ἀφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων. αὗται γὰρ αἱ πόλεις καὶ πολιτευόμεναι πρότερον σωφρονέστατα καὶ δόξαν ἔχουσαι καλλίστην, ἐπειδὴ ταύτης ἔτυχον καὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαβον, οὐδὲν ἀλλήλων διήνεγκαν, ἀλλ' ὥσπερ προσήκει τοὺς ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς αὐτῆς νόσου διεφθαρμένους καὶ ταῖς πράξεις ταῖς αὐταῖς ἐπεχείρησαν καὶ τοῖς ἀμαρτήμασι παραπλησίοις ἐχρήσαντο καὶ τὸ τελευταῖον ὁμοίαις ταῖς συμφοραῖς περιέπεσον. ἡμεῖς τε γὰρ
 105 μισηθέντες ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐσώθημεν, ἐκείνοι τε πάντων αὐτοὺς ἀπολέσαι βουλευθέντων ἐφ' ἡμᾶς καταφυγόντες δι' ἡμῶν τῆς σωτηρίας ἔτυχον. καίτοι πῶς χρὴ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπαινεῖν τὴν τὰς τελευτὰς οὕτω πονηρὰς ἔχουσαν; ἢ πῶς οὐ μισεῖν καὶ φεύγειν τὴν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιεῖν ἀμφοτέρας τὰς πόλεις ἐπάρασαν καὶ παθεῖν ἀναγκάσασαν;

106 (λε'.) Οὐκ ἄξιον δὲ θαυμάζειν, εἰ τὸν ἄλλον χρόνον ἐλάνθανε ἅπαντας τοσοῦτων οὔσα κακῶν αἰτία τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, οὐδ' εἰ περιμάχητος ἦν ὑφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων· ἡφαιόποιήθη ἀπὸ τοῦ ἐπιπέτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

περὶ τὰς αἰρέσεις τῶν πραγμάτων ἀμαρτάνοντας, καὶ πλείους μὲν ἐπιθυμίας ἔχοντας τῶν κακῶν ἢ τῶν ἀγαθῶν, ἄμεινον δὲ βουλευομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἢ σφῶν αὐτῶν. καὶ ταῦτ' ἴδοι τις ἂν ἐπὶ τῶν μεγίστων· τί γὰρ 107 οὐχ οὕτω γέγονεν; οὐχ ἡμεῖς μὲν τοιαῦτα προηροούμεθα πράττειν, ἐξ ὧν Λακεδαιμόνιοι δεσπόται τῶν Ἑλλήνων κατέστησαν, ἐκεῖνοι δ' οὕτω κακῶς προύστησαν τῶν πραγμάτων ὥσθ' ἡμᾶς οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον πάλιν ἐπιπολάσαι καὶ κυρίους γενέσθαι τῆς ἐκείνων σωτηρίας; οὐχ ἢ μὲν τῶν ἀττικιζόντων πολυπραγμοσύνη λακωνί- 108 ζειν τὰς πόλεις ἐποίησεν, ἢ δὲ τῶν λακωνιζόντων ὕβρις ἀττικίζειν τὰς αὐτὰς ταύτας ἠνάγκασεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τῶν δημηγορούντων πονηρίαν αὐτὸς ὁ δῆμος ἐπεθύμησε τῆς ὀλιγαρχίας τῆς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων καταστάσης, διὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα μανίαν ἅπαντες δημοτικώτεροι γεγόναμεν τῶν Φυλῆν καταλαβόντων; ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τῶν ἐλαττόνων καὶ τοῦ βίου τοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιδείξειεν ἂν τις τοὺς πολλοὺς χαίροντας μὲν καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν βλάπτουσιν, ἐπίπονα δὲ καὶ χαλεπὰ νομίζοντας, ἀφ' ὧν ἀμφοτέρω καὶ ταῦτ' ἂν ὠφελοῖτο, καὶ καρτερικοὺς εἶναι δοκοῦντας τοὺς ἐν τούτοις ἐμμένοντας. οἵτινες οὖν 110 ἐν οἷς αἰεὶ ζῶσι καὶ περὶ ὧν αὐτοῖς μᾶλλον μέλει, τὰ χείρω φαίνονται προαιρούμενοι, τί θαυμαστόν, εἰ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἀγνοοῦσι καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλους, περὶ ἧς μηδεὶς πώποτ' αὐτοῖς λογισμὸς εἰσῆλθεν;

6² (γλστ'.) Ὁρατε δὲ καὶ τὰς μοναρχίας τὰς ἐν ταῖς πό- 111
λεσι καθισταμένας, ὅσους ἔχουσι τοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ τοὺς ἐτοίμους ὄντας ὀτιοῦν πάσχειν ὥστε κατασχεῖν αὐτάς· αἷς τί τῶν δεινῶν ἢ τῶν χαλεπῶν οὐ πρόσεστιν; οὐκ εὐθύς ἐπειδὴν λάβωσι τὰς δυναστείας, ἐν τοσοῦτοις 112

ἐμπεπλεγμένοι κακοῖς εἰσίν, ὥστ' ἀναγκάζεσθαι πολε-
 μεῖν μὲν ἅπανσι τοῖς πολίταις, μισεῖν δ' ὑφ' ὧν οὐδὲν
 κακὸν πεπόνθασιν, ἀπιστεῖν δὲ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἐταί-
 ροις τοῖς αὐτῶν, παρακατατίθεσθαι δὲ τὴν τῶν σωμά-
 των σωτηρίαν μισθοφόροις ἀνθρώποις, οὓς οὐδὲ πώποτ'
 εἶδον, μηδὲν δ' ἤττον φοβεῖσθαι τοὺς φυλάττοντας ἢ
 τοὺς ἐπιβουλεύοντας, οὕτω δ' ὑπόπτως πρὸς ἅπαντας
 ἔχειν ὥστε μηδὲ τοῖς οἰκειοτάτοις θαρρεῖν πλησιάζοντας;
 113 εἰκότως· συνίσασι γὰρ τοὺς πρὸ αὐτῶν τετυραννευκό-
 τας τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν γονέων ἀνηρημένους, τοὺς δ' ὑπὸ
 τῶν παίδων, τοὺς δ' ὑπ' ἀδελφῶν, τοὺς δ' ὑπὸ γυναι-
 κῶν, ἔτι δὲ τὸ γένος αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανισμένον.
 ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τοσαύτας τὸ πλῆθος συμφορὰς ἐκόντες
 σφᾶς αὐτοὺς ὑποβάλλουσιν. ὅπου δ' οἱ πρωτεύοντες καὶ
 δόξας μεγίστας ἔχοντες τοσοῦτων κακῶν ἐρῶσι, τί δεῖ
 θαυμάζειν τοὺς ἄλλους, εἰ τοιούτων ἐτέρων ἐπιθυμοῦ-
 114 σιν; (λζ'.) Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι τὸν μὲν περὶ τῶν τυράν-
 νων λόγον ἀποδέχεσθε, τὸν δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς δυσκό-
 λως ἀκούετε. πεπόνθαστε γὰρ πάντων αἰσχιστον καὶ ῥα-
 θυμότατον. ἃ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὄρατε, ταῦτ' ἐφ' ὑμῶν
 αὐτῶν ἀγνοεῖτε· καίτοι τῶν φρονίμως διακειμένων οὐκ
 ἐλάχιστον τοῦτο σημεῖόν ἐστιν, ἦν τὰς αὐτὰς πράξεις ἐπὶ
 115 πάντων τῶν ὁμοίων φαίνονται γνωρίζοντες. ὧν ὑμῖν οὐδὲν
 πώποτ' ἐμέλησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν τυραννίδας ἠγεῖσθε χαλε-
 πὰς εἶναι καὶ βλαβεράς οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις ἀλλὰ καὶ
 τοῖς ἔχουσιν αὐτάς, τὴν δ' ἀρχὴν τὴν κατὰ θάλατταν μέ-
 γιστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν οὐδὲν οὔτε τοῖς πάθεσιν οὔτε
 ταῖς πράξεσιν τῶν μοναρχιῶν διαφέρουσαν. καὶ τὰ μὲν
 Θηβαίων πράγματα νομίζετε πονηρῶς ἔχειν, ὅτι τοὺς
 περιοίκους ἀδικοῦσιν, αὐτοὶ δ' οὐδὲν βέλτιον τοὺς συμμάχους
 διοικοῦντες ἢ κείνοι τὴν Βοιωτίαν, ἠγεῖσθε πάντα τὰ
 δέοντα ^{πράγματα} ~~πράγματα~~

(λη΄.) Ἦν οὖν ἐμοὶ πεισθῆτε, παυσάμενοι τοῦ παντά- 116
 πασιν εἰκῆ βουλευέσθαι προσέξετε τὸν νοῦν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ
 τῇ πόλει καὶ φιλοσοφήσετε καὶ σκέψεσθε, τί τὸ ποιῆσάν
 ἐστι τῷ πόλεε τούτῳ, λέγω δὲ τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λα-
 κεδαιμονίων, ἐκ ταπεινῶν μὲν πραγμάτων ἑκατέραν ὀρμη-
 θεῖσαν ἄρξαι τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ δ' ἀνυπέρβλητον τὴν
 δύναμιν ἔλαβον, περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεῦσαι· καὶ διὰ 117
 τίνας αἰτίας Θετταλοὶ μὲν μεγίστους πλούτους παραλα-
 βόντες καὶ χώραν ἀρίστην καὶ πλείστην ἔχοντες εἰς ἀπο-
 ρίαν καθεστήκασι, Μεγαρεῖς δὲ μικρῶν αὐτοῖς καὶ φαύ-
 λων τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων, καὶ γῆν μὲν οὐκ ἔχοντες
 οὐδὲ λιμένας οὐδ' ἀργυρεῖα, πέτρας δὲ γεωργοῦντες, με-
 γίστους οἴκους τῶν Ἑλλήνων κέκτηνται· κάκεινων μὲν τὰς
 ἀκροπόλεις ἄλλοι τινὲς αἰεὶ κατέχουσιν, ὄντων αὐτοῖς 118
 πλέον τρισχιλίων ἰπέων καὶ πελταστῶν ἀναριθμῆτων,
 οὗτοι δὲ μικρὰν δύναμιν ἔχοντες τὴν αὐτῶν ὅπως βού-
 λονται διοικοῦσιν· καὶ πρὸς τούτοις οἱ μὲν σφίσιν αὐτοῖς
 πολεμοῦσιν, οὗτοι δὲ μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ Θη-
 βαίων καὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως οἰκοῦντες εἰρήνην ἄγον-
 τες διατελοῦσιν. Ἦν γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διεξίητε 119
 πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εὐρήσετε τὴν μὲν ἀκολασίαν καὶ τὴν
 ὕβριν τῶν κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, τὴν δὲ σωφροσύνην
 τῶν ἀγαθῶν· Ἦν ὑμεῖς ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἐπαινεῖτε,
 καὶ νομίζετε τοὺς ταύτῃ χρωμένους ἀσφαλέστατα ζῆν καὶ
 βελτίστους εἶναι τῶν πολιτῶν, τὸ δὲ κοινὸν ὑμῶν οὐκ
 οἴεσθε δεῖν τοιοῦτον παρασκευάζειν. καίτοι προσήκει τὰς 120
 ἀρετὰς ἀσκεῖν καὶ τὰς κακίας φεύγειν πολὺ μᾶλλον ταῖς
 πόλεσιν ἢ τοῖς ἰδιώταις. ἀνὴρ μὲν γὰρ ἀσεβῆς καὶ πο-
 νηρὸς τυχὸν ἂν φθάσειε τελευτήσας πρὶν δοῦναι δίκην
 τῶν ἡμαρτημένων· αἱ δὲ πόλεις διὰ τὴν ἀθανασίαν ὑπο-
 μένουσι καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς παρὰ τῶν
 θεῶν τιμωρίας.

121 (λθ΄.) Ὦν ἐνθυμουμένους χρῆ μὴ προσέχειν τὸν νοῦν
 τοῖς ἐν τῷ παρόντι μὲν χαριζομένοις, τοῦ δὲ μέλλοντος
 χρόνου μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποικουμένοις, μηδὲ τοῖς φιλεῖν
 μὲν τὸν δῆμον φάσκουσιν, ὅλην δὲ τὴν πόλιν λυμαινομέ-
 νοις· ὡς καὶ πρότερον ἐπειδὴ παρέλαβον οἱ τοιοῦτοι τὴν
 ἐπὶ τοῦ βήματος δυναστείαν, εἰς τοσαύτην ἄνοιαν προ-
 122 τερον ὑμῖν διηγησάμην. ὃ καὶ πάντων μάλιστα ἄν τις θαυ-
 μάσειεν, ὅτι προχειρίζεσθε δημαγωγούς οὐ τοὺς τὴν αὐτὴν
 γνώμην ἔχοντας τοῖς μεγάλην τὴν πόλιν ποιήσασι, ἀλλὰ
 τοὺς ὅμοια καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας τοῖς ἀπολέσασι
 αὐτήν, καὶ ταῦτ' εἰδότες οὐ μόνον ἐν τῷ ποιῆσαι τὴν πό-
 λιν εὐδαίμονα τοὺς χρηστοὺς τῶν πονηρῶν διαφέροντας,
 123 ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἐπὶ μὲν ἐκείνων ἐν πολλοῖς
 ἔτεσιν οὔτε κινηθεῖσαν οὔτε μεταστᾶσαν, ἐπὶ δὲ τούτων
 ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δις ἤδη καταλυθεῖσαν, καὶ τὰς φυγὰς
 καὶ τὰς ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τριάκοντα γε-
 νομένας οὐ διὰ τοὺς συκοφάντας κατελθούσας ἀλλὰ διὰ
 τοὺς μισοῦντας τοὺς τοιοῦτους καὶ μεγίστην ἐπ' ἀρετῇ δό-
 ξαν ἔχοντας.

124 (μ΄.) Ἄλλ' ὅμως τηλικούτων ἡμῖν ὑπομνημάτων κατα-
 λελειμμένων, ὡς ἐφ' ἑκατέρων αὐτῶν ἡ πόλις ἔπραπεν,
 οὕτω χαίρομεν ταῖς τῶν ῥητόρων πονηρίαις, ὥσθ' ὀρῶντες
 διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰς ταραχάς, ἃς οὗτοι πεποιήκασι τῶν
 μὲν ἄλλων πολιτῶν πολλοὺς ἐκ τῶν πατρῶων ἐκπλετωκό-
 τας, τούτους δ' ἐκ πενήτων πλουσίους γεγεννημένους, οὐκ
 ἀγανακτοῦμεν οὐδὲ φθονοῦμεν ταῖς εὐπραγίαις αὐτῶν, ἀλλ'
 125 ὑπομένομεν τὴν μὲν πόλιν διαβολὰς ἔχουσαν, ὡς λυ-
 μαίνεται καὶ δασμολογεῖ τοὺς Ἕλληνας, τούτους δὲ τὰς
 ἐπικαρπίας λαμβάνοντας, καὶ τὸν μὲν δῆμον, ὃν φασιν
 οὗτοι δεῖν τῶν ἄλλων ἄρχειν, χειρόν πραττόντα τῶν
 ταῖς ὀλιγαρχίας δουλευόντων, οἷς δ' οὐδὲν ὑπῆρχεν
 ἠφισποιοῦθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀγαθόν, τούτους δὲ διὰ τὴν ἄνοιαν τὴν ἡμετέραν ἐκ ταπεινῶν εὐδαίμονας γεγεννημένους, καίτοι Περικλῆς ὁ πρὸ 126 τῶν τοιούτων δημαγωγὸς καταστάς, παραλαβὼν τὴν πόλιν χεῖρον μὲν φρονοῦσαν ἢ πρὶν κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, ἔτι δ' ἀνεκτῶς πολιτευομένην, οὐκ ἐπὶ τὸν ἴδιον χρηματισμὸν ὤρμησεν, ἀλλὰ τὸν μὲν οἶκον ἐλάττω τὸν αὐτοῦ κατέλιπεν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀνήνεγκεν ὀκτακισχίλια τάλαντα χωρὶς τῶν ἱερῶν. οὗτοι 127 δὲ τοσοῦτον ἐκείνου διενηνόχασιν, ὥστε λέγειν μὲν τολμῶσιν, ὡς διὰ τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν οὐ δύνανται τοῖς αὐτῶν ἰδίους προσέχειν τὸν νοῦν, φαίνεται δὲ τὰ μὲν ἀμελούμενα τοσαύτην εὐληφότητα τὴν ἐπίδοσιν, ὅσην οὐδ' ἂν εὔξασθαι τοῖς θεοῖς πρότερον ἠξίωσαν, τὸ δὲ πλῆθος ἡμῶν, οὗ κήδεσθαί φασιν, οὕτω διακείμενον ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἠδέως ζῆν μηδὲ ῥαθύμως, ἀλλ' ὀδυρμῶν με- 128 στήν εἶναι τὴν πόλιν. οἱ μὲν γὰρ τὰς πενίας καὶ τὰς ἐνδείας ἀναγκάζονται διεξιέναι καὶ θρηνεῖν πρὸς σφᾶς αὐτούς, οἱ δὲ τὸ πλῆθος τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας καὶ τὰς ἀντιδόσεις· ἃ τοιαύτας ἐμποιεῖ λύπας ὥστ' ἄλγιον ζῆν τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους ἢ τοὺς συνεχῶς πενομένους (μα΄.) Θαυ- 129 μάζω δ' εἰ μὴ δύνασθε συνιδεῖν, ὅτι γένος οὐδέν ἐστι κακονοώτερον τῷ πλήθει πονηρῶν ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἀναγκαίων οὗτοι μάλιστα βούλονται σπανίζειν ὑμᾶς, ὀρῶντες τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἰδίων δυναμένους τὰ σφέτερο' αὐτῶν διοικεῖν τῆς πόλεως ὄντας καὶ τῶν τὰ βέλτιστα λεγόντων, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ζῶντας 130 καὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν λημμάτων ὑφ' αὐτοῖς διὰ τὴν ἔνδειαν ἠναγκασμένους εἶναι, καὶ πολλὴν χάριν ἔχοντας ταῖς εἰσαγγελίαις καὶ ταῖς γραφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις συκοφανταῖς ταῖς δι' αὐτῶν γιγνομέναις. ἐν οὖν 131

ταῖς ἀπορίαις, ἐν αἷς δυναστεύουσιν, ἐν ταύταις ἡδιστ' ἂν ἴδοιεν ἅπαντας ὄντας τοὺς πολίτας. τεκμήριον δὲ μέγιστον· οὐ γὰρ τοῦτο σκοποῦσιν, ἐξ οὗ τρόπου τοῖς δεομένοις βίον ἐκποριοῦσιν, ἀλλ' ὅπως τοὺς ἔχειν τι δοκοῦντας
 132 τοῖς ἀπόροις ἐξισώσουσιν. **(μβ' .)** Τίς οὖν ἀπαλλαγὴ γένοιτ' ἂν τῶν κακῶν τῶν παρόντων; διείλεγμαί μὲν τὰ πλεῖστα περὶ αὐτῶν τούτων, οὐκ ἐφεξῆς, ἀλλ' ὡς ἕκαστον τῶ καιρῷ συνέπιπτεν· μᾶλλον δ' ἂν ἡμῖν ἐγγένοιτο μνημονεύειν, εἰ συναγαγῶν τὰ μάλιστα κατεπείγοντα πάλιν ἐπαλθεῖν αὐτὰ πειραθείην.

133 **(μγ' .)** Ἔστι δ' ἐξ ὧν ἂν ἐπανορθώσαιμεν τὰ τῆς πόλεως καὶ βελτίω ποιήσαιμεν, πρῶτον μὲν ἦν συμβούλους ποιῶμεθα τοιούτους περὶ τῶν κοινῶν, οἷους περ' ἂν περὶ τῶν ἰδίων ἡμῖν εἶναι βουλευθεῖμεν, καὶ παυσώμεθα δημοτικούς μὲν νομίζοντες τοὺς συκοφάντας, ὀλιγαρχικούς δὲ τοὺς καλοὺς τε κάγαθούς τῶν ἀνδρῶν, γνόντες, ὅτι φύσει μὲν οὐδεὶς οὐδέτερον τούτων ἐστίν, ἐν ἧ δ' ἂν ἕκαστοι τιμῶνται, ταύτην βούλονται καθεστάναι τὴν πολιτείαν. **(μδ' .)**

134 Δεύτερον δ' ἦν ἐθελήσωμεν χρῆσθαι τοῖς συμμάχοις ὁμοίως ὥσπερ τοῖς φίλοις, καὶ μὴ λόγῳ μὲν αὐτονόμους ἀφιῶμεν, ἔργῳ δὲ τοῖς στρατηγοῖς αὐτοὺς ὅτι ἂν βούλωνται ποιεῖν ἐκδιδῶμεν, μηδὲ δεσποτικῶς ἀλλὰ συμμαχικῶς αὐτῶν ἐπιστατῶμεν, ἐκεῖνο καταμαθόντες, ὅτι μιᾶς μὲν ἐκάστης τῶν πόλεων κρείττους ἐσμέν, ἀπασῶν δ' ἦτιους.

135 **(με' .)** Τρίτον ἦν μηδὲν περὶ πλείονος ἡγήσθε μετὰ γε τὴν περὶ θεοῦς εὐσέβειαν τοῦ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εὐδοκιμεῖν· τοῖς γὰρ οὕτω διακειμένοις ἐκόντες καὶ τὰς δυναστείας καὶ τὰς ἡγεμονίας διδῶσιν.

136 **(μστ' .)** Ἦν οὖν ἐμμείνητε τοῖς εἰρημένοις, καὶ πρὸς τούτοις ὑμᾶς αὐτοὺς παράσχητε πολεμικούς μὲν ὄντας ταῖς μελέταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικούς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πράττειν, οὐ μόνον εὐδαίμονα ποιήσετε

ταύτην τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας. οὐδὲ γὰρ ἄλλη τῶν πόλεων οὐδεμία τολμήσει περὶ αὐτοὺς 137
 ἕξαμαρτάνειν, ἀλλ' ὀκνήσουσι καὶ πολλὴν ἡσυχίαν ἄξουσιν, ὅταν εἰδῶσιν ἐφεδρεύουσαν τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν καὶ παρεσκευασμένην τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν· οὐ μὴν ἀλλ' ὁπότερον ἂν ποιήσωσιν, τό γ' ἡμέτερον καλῶς ἕξει καὶ συμφερόντως· ἦν τε γὰρ δόξη τῶν πόλεων ταῖς 138
 προεχούσαις ἀπέχεσθαι τῶν ἀδικημάτων, ἡμεῖς τούτων τῶν ἀγαθῶν τὴν αἰτίαν ἔξομεν· ἦν τ' ἐπιχειρῶσιν ἀδικεῖν, ἐφ' ἡμᾶς ἅπαντες οἱ δεδιότες καὶ κακῶς πάσχοντες καταφεύξονται, πολλὰς ἰκετείας καὶ δεήσεις ποιούμενοι, καὶ διδόντες οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν ἀλλὰ σφᾶς αὐτούς. ὥστ' οὐκ ἀπορήσομεν, μεθ' ὧν κωλύσομεν τοὺς 139
 ἕξαμαρτάνοντας, ἀλλὰ πολλοὺς ἔξομεν τοὺς ἐτοιμῶς καὶ προθύμως συναγωνιζομένους ἡμῖν. ποία γὰρ πόλις ἢ τις ἀνθρώπων οὐκ ἐπιθυμήσει μετασχεῖν τῆς φιλίας καὶ τῆς συμμαχίας τῆς ἡμετέρας, ὅταν ὀρῶσι τοὺς αὐτοὺς ἀμφοτέρα, καὶ δικαιοτάτους ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν κερκτημένους, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σώζειν καὶ βουλομένους καὶ δυναμένους, αὐτοὺς δὲ μηδεμιᾶς βοηθείας δεομέ- 140
 νους; πόσην δὲ χρῆ προσδοκᾶν ἐπίδοσιν τὰ τῆς πόλεως λήψεσθαι, τοιαύτης εὐνοίας ἡμῖν παρὰ τῶν ἄλλων ὑπαρξάσης; πόσον δὲ πλοῦτον εἰς τὴν πόλιν εἰσρῆσεσθαι, δι' ἡμῶν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος σωζομένης; τίνας δ' οὐκ ἐπαιέσεσθαι τοὺς τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν αἰτίους γεγεννημένους; ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι διὰ τὴν ἡλικίαν 141
 ἅπαντα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν, ἃ τυγχάνω τῇ διανοίᾳ καθορῶν, πλὴν ὅτι καλόν ἐστιν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀδικίαις καὶ μανίαις πρώτους εὖ φρονήσαντας προστῆναι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτήρας ἀλλὰ μὴ λυμεῶνας αὐτῶν κληθῆναι, καὶ περιβλέπτους ἐπ' ἀρετῇ γενομένους τὴν δόξαν τὴν τῶν προγόνων ἀναλαβεῖν.

- 142 (μζ'.) Κεφάλαιον δὲ τούτων ἐκεῖν' ἔχω λέγειν, εἰς ὅ
 πάντα τὰ προειρημένα συντείνει καὶ πρὸς ὃ χρὴ βλέπον-
 τας τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως δοκιμάζειν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς,
 εἴπερ βουλόμεθα διαλύσασθαι μὲν τὰς διαβολάς, ἃς ἔχο-
 μεν ἐν τῷ παρόντι, παύσασθαι δὲ τῶν πολέμων τῶν μά-
 την γιγνομένων, κτήσασθαι δὲ τῇ πόλει τὴν ἡγεμονίαν εἰς
 τὸν ἅπαντα χρόνον, μισῆσαι μὲν ἀπάσας τὰς τυραννικὰς
 ἀρχὰς καὶ τὰς δυναστείας, ἀναλογισαμένους τὰς συμφο-
 ρὰς τὰς ἐξ αὐτῶν γεγενημένας, ζηλώσαι δὲ καὶ μιμήσα-
 143 σθαι τὰς ἐν Λακεδαίμονι βασιλείας. ἐκείνοις γὰρ ἀδικεῖν
 μὲν ἦττον ἔξεστιν ἢ τοῖς ἰδιώταις, τοσοῦτῳ δὲ μακαρι-
 στότεροι τυγχάνουσιν ὄντες τῶν βία τὰς τυραννίδας κα-
 τεχόντων, ὅσον οἱ μὲν τοὺς τοιοῦτους ἀποκτείναντες τὰς
 μεγίστας δωρεὰς παρὰ τῶν συμπολιτευομένων λαμβάνου-
 σιν, ὑπὲρ ἐκείνων δ' οἱ μὴ τολμῶντες ἐν ταῖς μάχαις
 144 ἀποθνήσκουσιν ἀτιμότεροι γίνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόν-
 των καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλλόντων. ἄξιον οὖν ὀρέγεσθαι
 τῆς τοιαύτης ἡγεμονίας· ἔνεστι δ' ἐν τοῖς πράγμασιν ἡμῶν
 τυχεῖν παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς τιμῆς ταύτης, ἥνπερ ἐκεῖ-
 νοι παρὰ τῶν πολιτῶν ἔχουσιν, ἣν ὑπολάβωσι τὴν δύναμιν
 τὴν ἡμετέραν μὴ δουλείας ἀλλὰ σωτηρίας αἰτίαν αὐτοῖς
 ἔσεσθαι.
- 145 (μη'.) Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν λόγων ἐνότων περὶ τὴν
 ὑπόθεσιν ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἀμφοτέρωθεν συμβουλεύει παύσα-
 σθαι λέγοντι, καὶ τὸ μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὸ πλῆθος τῶν
 ἐτῶν τῶν ἐμῶν· τοῖς δὲ νεωτέροις καὶ μᾶλλον ἀκμάζουσιν
 ἡγῶ παραινῶ καὶ παρακελεύομαι τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ
 γράφειν, ἐξ ὧν τὰς μεγίστας τῶν πόλεων καὶ τὰς εἰθισμένας
 ταῖς ἄλλαις κακὰ παρέχειν προτρέψουσιν ἐπ' ἀρετὴν καὶ
 δικαιοσύνην, ὡς ἐν ταῖς τῆς Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει
 καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα πολὺ βελτίω γίνεσθαι.

Handwritten signature

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Handwritten signature

I. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

Α'. Ὁ Ἰσοκράτης ἐκθέτει τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἔγραψε πρὸς Δημόνικον, ὁμιλεῖ περὶ ἀρετῆς καὶ ἀναφέρει τὰ προτερήματα τοῦ Ἰπλονίκου, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον εἰς τὸν υἱὸν του Δημόνικον (§ 1—12).

§ 1—3. ἐν πολλοῖς, ἐνν. πράγμασι.—διεστῶσας, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ : εὐρήσομεν.—εὐρήσομεν, ἐνν. εἰάν ἐξετάσωμεν.—διῆσταμαι=διαφέρω.—σπουδαῖος=ἄξιος λόγου, εὐγενής.—φαῦλος=ταπεινός, χυδαῖος.—γνώμη=πεποιθήσις, ἰδέα.—διάνοια=σκέψις.—συνήθεια=συναναστροφή.—οἱ μὲν δγλ. φαῦλοι.—οἱ δέ, δηλ. σπουδαῖοι.—διέλυσσε, γνωμικὸς ἀόρ. (=συνήθως διαλύει).—ἄν...ἐξαλείψειεν, ὀνητηκ. εὐκτικῆ.—πρέπειν, ἐκ τοῦ ἡγούμενος, τὸ δὲ εἶναι ἐκ τοῦ : πρέπειν.—ἀντιποιοῦμαι τινος=ἀκαιοποιοῦμαι τι.—ἀντιποιοῦμαι παιδείας=λέγω ὅτι εἶμαι μορφωμένος.—δῶρον, κατηγρ.—τεκμήριον...σημεῖον, παράθεσις εἰς τό : δῶρον.—πρὸς ἡμᾶς, ἂν καὶ προηγείται : σοι.—εὐνοία=ἀγάπη.—συνήθεια=φιλία.—συλλαμβάνω τινί=βοηθῶ τινα.—συναγωνίζομαι τινί=συμπράττω, ὑποστηρίζω τινα. καιρὸς=περίστασις.—παιδεία=ἀνωτέρα μὸρφωσις.—ἀκμῆ=κατάλληλος περίστασις.—φιλοσοφεῖν, ἐκ τοῦ : ἀκμῆ (ἔστι).—φιλοσοφῶ=σπουδάζω, ἐπιδιώκω ἀνωτέραν μὸρφωσιν.—ἐπανορθῶ τινα=διορθώνω τινα, φέρω τινα εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, διδάσκω τινα.

§ 4—5. προτρεπτικοὶ λόγοι=αἱ πρὸς μάθησιν ἀπαραίτητοι ὁδηγίαι. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα ἔχει ὑπ' ὄψιν του τοὺς σοφιστάς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὴν πραγματικὴν μὸρφωσιν τῶν μαθησίων. Ἡ φράσις ἀναφέρεται ἀπὸ το Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

θητων των, ἀλλὰ ἢ προσπάθειά των ἔτεινε πρὸς τὴν ἐπίδειξιν ἢ διδασκαλία των δηλ. ἔχει μοναδικὸν σκοπὸν τὴν ἐν τοῖς λόγοις **δεινότητα**, ὅπως ἀμέσως κατωτέρω λέγει ὁ Ἰσοκρ.—**οὐ μὴν** = ὅμως δέν.—**τὸ κράτιστον** (= τὸ ἀριστον) **τῆς φιλοσοφίας**· τοῦτο εἶναι ἢ ἠθικὴ ἐξύψωσις καὶ ἐξευγένισις.—**διατρίβω περὶ τι** = ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι εἰς τι.—**εἰσηγοῦμαι τινι** = ὁδηγῶ τινι, διδάσκω τινά.—**δι' ὧν** = ἐκείνοις δι' ὧν.—**ἢ ἐν τοῖς λόγοις δεινότης** = ἡ ῥητορικὴ δεινότης. **ἀσκῶ τι** = ἐπιτυγχάνω τι.—**τὰ ἤθη** = κατὰ τὰς συνηθείας.—**τρόπος** = χαρακτήρ.—**πέφυκα** = ἐκ φύσεώς εἰμι.—**ἐκείνων**, δηλ. τῶν συγγραφόντων τοὺς προτρεπτικούς λόγους.—**παρακαλῶ τινα** = προσκαλῶ, παραινῶ, προτρέπω τινά.—**παράκλησις** = προτροπὴ τις.—**εὐρίσκω τι** = με κόπον ἐξεύρισκω τι.—**παραίνεις** = συμβουλή.—**γράφω** = γράφω χωρὶς νὰ προσέχω νὰ κρατήσω τὸν λόγον τεχνικόν, ἀφροντίστως γράφω, φιλικῶς γράφω.—**εὐρόντες... γράψαντες**· εἰς τὰς λέξεις ταύτας εὐρίσκεται ἢ ἐνταῦθα παρατηρουμένη ἀντίθεσις· ὁ Ἰσοκράτης δηλ. δέν προσεπάθησε νὰ γράψῃ ῥητορικόν λόγον ἀλλὰ ἀπλὴν φιλικὴν παραίνεσιν.—**τοὺς νεωτέρους**, ἀντὶ τοὺς νέους.—**ὀμιλῶ τινι** = συναναστρέφομαι μετὰ τινι.—**οἰκονομῶ τὸν βίον** = κυβερνῶ τὸν βίον.—**ἐφικνοῦμαι τινος** = ἐπιτυγχάνω τι.—**γνησίως** = πραγματικῶς.—**ἤς**, δηλ. ἀρετῆς.—**βέβαιος** = ἀσφαλής, μόνιμος.

§ 6—8. **ἀνήλωσε... ἐμάρανε**, πρβλ. § 1 **διέλυσε**.—**ἐξουσία** = δικαίωμα.—**ῥαθυμία** = ὀκνηρία.—**παρασκευάζω** = παρέχω.—**παρασκευάζων... παρακαλῶν**, μετ. αἰτιολ.—**ὠφέλησε... ἔβλαψε** κ.τ.λ. πρβλ. § 1 **διέλυσε**.—**τῶν ἀσκούντων**, ἐνν. τὸ σῶμα = **τῶν ἀσκουμένων**.—**ἐπισκοπέω ᾧ τινι** = ἐπιρρίπτω σκότος εἰς τι.—**ἐπισκοπέω ταῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις** = γίνομαι ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀσκησιν τῆς ψυχῆς (τοῦ πνεύματος).—**οἷς; παρ' οἷς**, δηλ. ἀνθρώποις.—**ἀκιβδήλως** = γνησίως.—**διάνοια** = νοῦς.—**συναυξηθῆ** = **αὐξηθῆ** σὺν ταῖς διανοαῖς.—**δυνατὰ καθιστάσα**, ἐνν. τοῖς ἀρετῆν κεκτημένοις.—**ὄκνος** = ὀκνηρία.—**ψόγον... ἔπαινον**, κατηγορ.—**καθιστάσα... ὑπομένουσα... ἡγουμένη**... μετ. αἰτιολ.—**ἔργον** = κατόρθωμα.—**οἷς... τοῖς ἔργοις** (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος) ἀντὶ ὧν τοῖς... **ἔργοις**.—**τρόποι** = ἤθη.—**χαρακτήρ** εὐδοξίας =

σφραγίς, τύπος, γνώρισμα καλῆς φήμης.—ἐπιβάλλω τινί τι= ἐπιχύνω, ἐπιχαράττω εἰς τινά τι. Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἀπὸ τὰ νομίσματα.—τὸν... χρόνον, ὑποκμ. εἰς τὸ δύνασθαι.—ἐκείνοις, ποιητ. αἷτιον.

§ 9—10. οὐ μὴν ἀλλὰ (=οὐ μὴν ἐκ τῶν Ἡρακλέους καὶ Θησέως ἔργων ἔστι σοι καταμαθεῖν, ἀλλὰ καί) : κάμνει: ἰσχυρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ προσθέτει νέον τι.—προαίρεσις=ἐπιθυμία, φρόνημα, ἀρχή.—ὀλιγορῶ τινος= παραμελῶ τι.—τοῖς πόνοις... τῇ ψυχῇ, ὁστ. ὄργαν.—ὑπέμενε: περιφρονῶν τοὺς κινδύνους διὰ τῆς ψυχῆς συγχρόνως ἐξήσκει αὐτήν.—παρακαίρω=ὑπερμέτρως.—τὰ ὑπάρχοντα= ἡ περιουσία.—ταπεινῶς=πτωχικά.—κοινὸς τοῖς φίλοις= ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς φίλους, ὁ μὴ διακρίνων τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τοὺς φίλους.—θαυμάζω τινά=ἐκτιμῶ τινά.—σπουδάξω περὶ τινα=ἐπιζητῶ τὴν φιλίαν τινός.—οἱ γένοι προσηκόντες=οἱ συγγενεῖς.—ἐταιρία=φιλία.—προαίρεσις=αὐθόρμητος κλίσις.

§ 11—12. ἐπιλείπει με ὁ χρόνος=μοῦ λείπει ὁ καιρὸς, δὲν μοῦ ἀρκεῖ ὁ καιρὸς.—ἐκείνου, δηλ. τοῦ Ἰππονίκου.—τὸ ἀκριβὲς=ἡ ἀκριβὴς ἐξιστόρησις.—φύσις=φυσικὰ πρατερήματα.—ἐκφέρω τι=παρέχω τι, ἀναφέρω τι.—ἡμᾶς... δηλώσομεν... ἐξηγηνόχαμεν ὁ Ἴσοκρ. μετεχειρίσθη πληθ. ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον.—πρὸς ὃν (δηλ. Ἰππόνικον)=συμφώνως πρὸς τὸν θίον τοῦ ὁποίου.—παράδειγμα=πρότυπον.—ἠγησάμενον... γιγνόμενον, χρν. μτχ.—ζηλωτῆς=θαυμαστῆς.—αἰσχροδὸν=ἐντροπή.—γραφεὺς=ζωγράφος.—ἀπεικάξω=ζωγραφίζω.—ἠγοῦμαι=ἔχω ὑπ' ὄψιν μου.—ἀσκεῖν, πρβλ. § 6 τῶν ἀσκούντων.—σκοπῶ ὅπως γενήσομαι.=ἐξετάζω, κοιτάζω πῶς θά...—ἐπιτήδευμα=κατόρθωμα.—τὴν γνώμην, αἷτ. τοῦ κατὰ τι.—διατίθεμαι τὴν γνώμην=σκέπτομαι: οὕτω: δηλ. ὅτι πρέπει τις νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τοὺς ἀρίστους.—ἀκούσματα=μαθήματα.—πληροῦμαι τινος (μτφ.)=διδάσκομαι τι.—σπουδαῖος λόγος=ἠθικός λόγος.—πέφυκα (μετ' ἀπαρμφ.)=ἔχω φυσικὸν ἰδίωμα (νὰ...),—ὑποτίθεμαί τινι=συμβουλεύω τινά.—ἐπιδίδωμι πρὸς τι=προκόπτω εἰς τι.—εὐδοκίμῶ=ἐπιτυχάνω, ἀποκτῶ ὑπόληψιν.

Β'. Αἱ ἐπὶ μέρους διδασκαλαίαι (παραινέσεις) τὰς ὁποίας ὁ Ἰσοκράτης ἤθελε νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Δημοκρίτου (§ 13—43).

§ 13—18. τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, αἰτκ. τῆς ἀναφορᾶς.—
 εὐσεβῶ τὰ πρὸς...=εἶμαι εὐσεβῆς πρὸς τοὺς θεοὺς.—ἐμμένω
 τινί=μένω πιστὸς εἰς τι, τηρῶ τι.—ἐκεῖνο, δηλ. τὸ θύειν.—
 καλοκαγαθία τῶν τρόπων=χρηστότης τῶν ἠθῶν.—δαιμό-
 νιον=θεός.—πόλις=πολίται.—περὶ τινα=πρὸς τινα.—τοὺς
 γονεῖς : μετεχειρίσθη πληθ. ἀριθμόν, ἄν καὶ ὁ Ἰππώνικος εἶχεν
 ἀποθάνει, διότι τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς καθήκοντα δὲν ἔπαυον καὶ
 μετὰ θάνατον.—ἀσκῶ τι=καταγίνομαι εἰς τι.—τὰ πρὸς τὸ
 σῶμα γυμνάσια = αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις.—τὰ πρὸς τὴν
 ρώμην=τὰ συντείνοντα, τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν ρώμην.—λήγω
 τινός=παύω ἀπὸ τι.—πονῶ=κοπιᾶζω.—δυνάμενος, ἐναντι-
 μητχ.—προπειθής=ἀκράτητος, ἀναιδέης.—στέργω τι=ἀγαπῶ
 τι.—ἀποδέχομαι τι=παραδέχομαι τι, εὐχαριστοῦμαι εἰς τι.—
 μανικός, γίνεται ἐκ τοῦ μανία (μαίνομαι).—σύννοους=σκεπτι-
 κός.—τούτοις, δοτ. ὄργαν.—τῶν νεωτέρων, πρβλ. § 5 τοὺς
 νεωτέρους.—κρατοῦμαι=περιορίζομαι.—μηδέποτε μηδέν :
 ἡ διπλῆ ἄρνησις φανερώνει ἔμφασιν.—ποιήσας, ὑποθ. μητχ.—
 συνειδήσεις, ἐπικὸς καὶ ἰωνικὸς τύπος· ὁ ἀττικὸς μέλλων τοῦ
 οἶδα εἶναι εἴσομαι.—ἡ μετὰ δόξης ἡδονή=ἡ τιμὴ ἡδονή.—
 θηρεύω=ἐπιδιώκω.—εὐλαβοῦμαι τι=φοβοῦμαι τι.—δόξα=
 φήμη, ἢ (κοινὴ) γνώμη.—δόκει=ἡγοῦ, πρβλ. § 12.—λήσων,
 μέλλ. τοῦ ῥ. λανθάνω τινά=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος.—
 παραντίκα=πρὸς στιγμὴν.—κρύψης, ἐνν. τὸ ποιεῖν, τὴν πρά-
 ξιν σου.—ὀφθήσει, πηθ. μέλλ. τοῦ ὀρῶμαι=γίνομαι φανε-
 ρός.—ἐπιτιμῶ τινί τι=ἐπιπλήττω, κατηγορῶ τινα διὰ τι.—
 πράττουσι, ὑποθ. μητχ.—μελέτη=ἐπιμελής ἀσκήσις.—ἐπι-
 στήμη=σπουδὴ, ἐπιστημονικὴ ἐργασία.—μελέταις...ἐπιστήμαις :
 ὁ πληθ. φανερώνει τὰ διάφορα εἶδη τῆς μελέτης, ἐπιστήμης.—
 ἀκούσαντα (ἐνν. τινά) : χρν. μητχ. καταναλίσκω τι=ἐξοδεύω,
 ἀφιερώνω τι.—φιληκοῖα=ἐπιμελής ἀκρόασις. Ὁ Ἰσοκράτης
 ἐνταῦθα συνιστᾷ νὰ φοιτοῦν οἱ νέοι εἰς διαφόρους διαλέξεις πρὸς
 μὲν ἄλλους, ἔταν δὲν ἔχουν ἄλλην ἐργασίαν.—τοῖς ἄλλοις·
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ποιητ. αἴτιον. — τὰ εὐρημένα=ὄσα εὐρέθησαν. — **μανθάνειν** (ἐνν. σέ), ὑποκμ. εἰς τὸ ἀπρόσωπον **συμβήσεται**.

§ 19—23. **τῶν ἀκουσμάτων**, πρβλ. § 12. — **πολλά**, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκουσμάτων. — **πολλά πολλῶν**, παρήχησις. — **ἀπολείπει**=ἀπολείπουσι (ἀμτθ.)=μᾶς ἀφήνουν. — **κατοκνῶ**=δυσκολεύομαι, παραμελῶ. — **ἐπαγγέλλομαι (ποιεῖν τι)**=ὑπισχνούμαι, εἶμαι ἱκανὸς γὰ... — **πλείω**, κατηγρ. εἰς τὸ οὐσίαν. — **οὐσία**=περιουσία. — **τοὺς νεωτέρους**, πρβλ. § 5. — **ἡ κατὰ γῆν πορεία**=τὸ κατὰ ξηρὰν ταξίδι. — **ἐπὶ τῷ... καταστήσαι**, σημαίνει τὸν σκοπόν. — **τρόπος**=συμπεριφορὰ. — **φιλοπροσήγορος**=εὐγενής. — **εὐπροσήγορος**=καταδεκτικός. — **προσφωνῶ τινα**=χαριετίζω τινά. — **ἐντυγχάνω τινὶ τοῖς λόγοις**=συνδιαλέγομαι μετὰ τινος. — **ἡ ἕως ἔχω πρὸς τινα**=εἶμαι εὖνους, τὰ ἔχω καλὰ μετ' ἑνα. — **χρῶμαί τινι**=συναναστρέφομαί τινα. — **ἀπεχθής**=μισητός. — **ἐντευξίς**=συνέντευξις, ἐπίσκεψις. — **τοῖς αὐτοῖς**, δηλ. ἀνθρώποις. — **πλησιονή**=κόρος, χορτασιά. — **ὅπως ἂν... τελικῆ πρότασις**. — **κρατοῦμαι ὑπὸ τινος**=ἄρχομαι, κυριεύομαι ὑπὸ τινος. — **κέρδους, λύπης**, ἐπεξήγησις τοῦ **τούτων... πάντων**. — **τοιούτιος** (δηλ. ἐγκρατῆς), ἐνν. **ἐν τῷ κέρδει**. — **δι' ὧν**=ἐκεῖνα δι' ὧν. — **εὐδοκίμῳ**, πρβλ. § 12. — **εὐπορῶ**=γίνομαι εὐπορος, πλούσιος. — **τῇ δ' ὀργῇ. ἔχης**=**ἐν δὲ τῇ ὀργῇ.. εἰς ἔχης**. — **παραπλησίως ἔχω πρὸς τινα**, ὥστερ...=διατίθεμαι, φέρομαι πρὸς τινα παρομοίως, ὅπως... — **ἀμαρτάνοντα**, χρν. μτχ. — **τὰ τερπνά** (οὐσιαστικῶς)=αἱ διασκεδάσεις. — **αἰσχρόν**, ἐνν. **εἶναι** ὑποκμ. δὲ αὐτοῦ τὰ ἀπαρψμ. **ἄρχειν... δουλεύειν**. — **ὑπολαμβάνω**=νομίζω. — **τὰ πονηρὰ** (οὐσιαστικῶς)=αἱ δυστυχίαι, αἱ λύπαι. — **ἐπιβλέπω τι**=παρατηρῶ τι. — **ὧν**, κατηγρ. μτχ. ἐκ τοῦ **ὑπομιμνήσκης** ἑμαλώτερον θὰ ἦτο **ὑπομιμνήσκης σεαυτὸν ἄνθρωπον ὄντα**, ἀλλ' ἐνταῦθα ἢ μτχ. συνεφώνησε πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ καὶ ὄχι πρὸς τὸ ἀντικμ. **σεαυτόν**. — **τηρῶ τι**=φυλάττω τι. — **παρακαταθήκη**=πᾶν ὅ, τι ἐμπιστεύεται τις εἰς ἄλλον πρὸς φύλαξιν. — **παρακαταθήκη λόγων**=τὸ ἐμπιστευθὲν μυστικόν. — **παρέχομαί τι**=παρουσιάζω, ἐπιδεικνύω. ἔχω τι. — **ἀγαθὸς ἀνήρ**=ἐνάρετος, ὅπως πρέπει ἄνθρωπος. — **τὰ ἀπόρρητα**=τὰ μυστικά. — **σιωπᾶσθαι**, ἐκ τοῦ ἀπροσώπου **συμφέρον**, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρονται καὶ αἱ προσωπ. δοτ. **σοί... κακείνοισ**. — **ἐπακτὸς ὄρκος**=ὁ ὑπὸ τοῦ

ἀντιδίκου (ἐπαγόμενος) ἐπιβαλλόμενος—*πρόφασις*—λόγος, αἰτία—*αἰτία*—κατηγορία.—*ἀπολύων* . . . *διασώζων*, μτχ. ὑποθ.—*ἐνεκα χρημάτων*, τελικὸν αἷτιον (=γὰρ χρήματα).—*εὐορκῶ*—*ὀρκιζόμενος* λέγω τὴν ἀλήθειαν.—*ἐπιορκῶ*—*ὀρκιζόμενος* λέγω ψευδῆ.—*φιλοχρημάτως ἔχω*—εἶμαι φιλοχρήματος.

§ 24—28. *χρῶμαί τινι*—μεταχειρίζομαί τινα, φέρομαι πρὸς τινα.—*ἐκείνους*, δηλ. τοὺς πρότερον φίλους.—*διαμένειν*, ἐνν. φίλος.—*ἔχειν*... *μεταλλάττειν*, ἐνν. τινά. (ὑποκμ.).—*πειρῶμαί τινος*—δοκιμάζω τινά.—*ἐταῖρος*—σύντροφος, γνωστός, φίλος ἀδοκίμαστος.—*τοῦτο*, δηλ. τὸ πειρᾶσθαι τῶν φίλων.—*δεόμενος*, ἐναντιωμ. μτχ.—*τὸ δεῖσθαι*—τὸ ἔχειν ἀνάγκην.—*ῥητὰ*—*ἅσα* δύνανται νὰ λεχθῶν.—*ὡς ἀπορρήτων*—*ὡς περὶ ἀπορρήτων*.—*μηδέν*, σύστοιχον ἀντικμ.—*ἐπιστήσει*, μέλλ. τοῦ ῥ.—*ἐπίσταμαί τι*—γνωρίζω, μαθάνω τι.—*περὶ τὸν βίον*—κατὰ τὸν βίον.—*κοινωνία*—συμμετοχή.—*βασανίζω τι*—δοκιμάζω τι.—*οὕτω*—τότε.—*χρῶμαί τινι*—ἔξυπηρετῶ τινα.—*τὰς δεήσεις*, ἕνα δηλ. βοηθήσῃς αὐτούς.—*αὐτεπάγγελτος*—αὐτόκλητος, μὲ ἰδικήν σου πρωτοβουλίαν.—*καιρὸς*—κακὴ περίστασις, δυστυχία.—*νικῶμαι τινος*—ὑπολείπομαί τινος, εἶμαι κατώτερός τινος. συνώνυμον τὸ *ἡττῶμαί τινος*· τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται μετὰ γεν. ὡς ἔχοντα ἕννοιαν παραθετικῆν.—*ταῖς κακοποιταῖς*... *ταῖς εὐεργεταῖς*, δοτ. τοῦ *κατά τι*.—*αἰσχρὸν*...*κακοποιτίας*· ἡ συμβουλή αὕτη δὲν εἶναι καὶ χριστιανικὴ.—*ἀποδέχομαί τινα*—ἔγκρινω τινά, εὐχαριστοῦμαι μὲ τινά.—*δυσχεραίνω ἐπὶ τινι*—λυποῦμαι διὰ τι.—*ἀτυχοῦσι*, *πράττουσι*, ἐνν. τισὶ (αἰ μτχ. χρν).—*ἀτυχῶ*, ἀντίθετον *καλῶς* . . . *πράττω*.—*πρὸς τοὺς*...—*ἐνώπιον* τῶν παρόντων (φίλων).—*ἀπόντων*, χρν. μτχ.—*τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα*, πρβλ. § 13 *τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς*.—*καλλωπιστής*—ὁ ἀγαπῶν τὸν περιττὸν στολισμὸν.—*ἔστι*, ἐνν. ἴδιον.—*τὸ περιεργον*—ὁ περιττὸς στολισμὸς, ἢ ἐπίδειξις.—*τὴν ὑπερβάλλουσαν* (ἐνν. τὸ μέτρον)—*τὴν ὑπερβολικὴν*.—*ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων* . . . *ἀπόλαυσιν*· τὸ νόημα· νὰ μὴ θεωρῆς εὐτυχίαν σου τὴν ἀπόκτησιν πολλῶν ἀλλὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων.—*σπουδάξω περὶ τι*—δεικνύω προθυμίαν εἰς τι, θέλω νὰ ἀποκτήσω τι.—*ὡσπερ*...*ἂν κηήσαιτο*—*ὡσπερ πάσχοι ἂν τις εἰ κηήσαιτο ἵππον καλόν*.—*ἐπιστάμενος*, ἐναντιωμ. μτχ.

—*πλοῦτος* = περιουσία. — *κατασκευάζω τι* = ποιῶ, κάμνω τι. — *ἔστι*, ἔνν. ὁ πλοῦτος. — *ἀπολαύω τινός* = μεταχειρίζομαι τι με ἐλευθεριότητα. — *κτώμαι τι* = ἀποκτῶ προσδοφόρα κτήματα. Ὁ Ἰσοκράτης ἐνταῦθα συμβουλεύει νὰ φροντίζωμεν ὥστε ἡ περιουσία μας νὰ εἶναι χρηματικὴ καὶ κτηματικὴ. — *δυοῖν ἔνεκεν* = διὰ δύο λόγους. — *ζημία* = πρόστιμον (ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου). — *ἐκτίνω τι* = πληρώνω τι. Τὸ πρόστιμον ἔπρεπε νὰ πληρωθῆ, ἄλλως συνεπήγετο *ἀτιμίαν*. — *πρὸς τὸν ἄλλον*, ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς σημαίνει ἀναφορὰν. — *μηδὲν*, ἐπιτείνει τὸ *ὑπερβαλλόντως*. — *στέργω τι* = εὐχαριστοῦμαι με κάτι, ἀρκούμαι εἰς τι.

§ 26—33. *παρ' ἀνδρῶν*, πρέπει νὰ συνδεθῆ με τό : *ὀφειλομένη* — *σιτίζω τινά* = τρέφω τινά. — *τοὺς διδόντας*, ἔνν. *τροφήν*. — *τοὺς ὠφελουῦντας... βλάπτοντας*, ἔνν. *αὐτούς*. — *πιστευθέντες*, ὑποθ. *μητ.* — *τῶν φίλων*, γεν. *δικαιρετ.* — *χαρίζομαι τινι* = εὐχαριστῶ τινά, γίνομαι εὐάρεστος εἰς τινά. — *πρὸς τὸ φανλότατον* = πρὸς μεγίστην βλάβην σου. — *πρὸς τὸ βέλτιστον* = πρὸς μεγίστην ὠφέλειάν σου. — *ἀπεχθάνομαι τινι* = γίνομαι μισητὸς εἰς τινά. — *οὐχ ἔξεις...* = δὲν θὰ ἔχῃς ἐκεῖνους αἱ ὅποιοι, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ τοὺς μισήσῃς θὰ σὲ συμβουλεύσουν πρὸς τὸ καλὸν σου. — *σεμνός* = ὑπερήφανος, ἀκατάδεκτος ἀντίθετος : *ὀμιλητικός*. — *ὄγκος* = ὑπερηφάνεια. — *καρτερῶ τι* = ὑπομένω τι. — *δύσερις-ιδος* = ἐριστικός, γκρινιάρης, δύστροπος. — *ὦν... ἀπαντῶν... εἰκῶν... ἐπιπλήττων...* κτλ., *μητ.* ὑπ.θ. — *τραχέως* = με ἀπότομον τρόπον. — *θυμουμένοις...*, *πεπαυμένοις*, *χρν.* *μητ.* — *σπουδάζω* = σπουδασιολογῶ. — *παρὰ τὰ σπουδαῖα* = εἰς τὰς σπουδαίας περισιτάσεις. — *χαρίζομαι χάριτάς τινι* = κάμνω εὐεργεσίαν εἰς τινά. — *ἀχαρίστως* = χωρὶς καλὸν τρόπον. — *ποιοῦντες*, ἔνν. *χάριν*. — *ἀηδῶς* = δυσαρέστως. — *ὑπουργῶ τινι* = προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινά. — *φιλαίμιος* = φιλοκατήγορος. — *φιλεπιτιμητής* = ὁ ἀγαπῶν νὰ κάμνῃ παρατηρήσεις. — *παροξυντικός* = ἐξερεθιστικός. — *συνουσία* = συναναστροφή. — *ἐξανίστομαι* = σηκῶνομαι καὶ φεύγω. — *ἀποβάλλω τι* = χάνω τι. — *διαμαρτάνω τινός* = χάνω τι, στεροῦμαι τίνος. — *εὐθύνω τι* = κυβερνῶ τι, διευθύνω τι. — *πολλά*, σύστοιχον ἀντικμ. — *τῶ... εἶναι...*

τῶ... ἀπολαύειν, δοτ. τοῦ τρόπου.—φρονῶ ἀθάνατα=σκέπτομαι ὡς ἀθάνατος.—μοχθηρός=κακός, ἐλαττωματικός.—κερδαινόντες, τροπ. μτχ.—προσεξημίωσε, πρβλ. § 1. διέλυσε—πολλάκις γὰρ ὦν... ἔδοσαν=πολλάκις γὰρ τοῖς ἔργοις (ὄργαν.) ἔδοσαν τὴν τιμωρίαν τούτων, ὦν ἐλύπησαν (τοὺς ἄλλους) τοῖς λόγοις.—ὦν, καθ' ἑλξιν, ἀντὶ ἀ=δι' ὄσα.—οὓς, ἀναφέρεται εἰς τό: περὶ αὐτῶν,—τοὺς ἀπαγγελοῦντας. ἐνν. τοῦτο αὐτοῖς· ἢ κατὰ μέλλοντα μτχ. μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει τὸν μέλλοντα ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τι.

§ 34—39. παραδείγματα, κατῆ ρ.—τὸ ἀφανές, δηλ. τὸ μέλλον.—ἔχει τὴν διάγνωσιν=διαγιγνώσκειται.—εὐτυχίαν... εὐβουλίαν, ὑποκείμ. τοῦ εἶναι—ὦν (ἄν), γένους οὐδ.—ἀνακρινώσασθαι, ἐνν. ταῦτα δηλ. περὶ ὦν ἂν αἰσχύνῃ... παρησιαζόμεαι = ἐλεύθερα ὁμιλῶ.—καταφανῆ ποιῶ ἑμαυτὸν (=καθιστῶ τὸν ἑαυτὸν μου φανερόν)=φανερῶν τὰς πραγματικὰς μου διαθέσεις (καὶ ἐπομένως ἐκτίθεμαι εἰς τοὺς φίλους μου).—τῶν σεαυτοῦ, ἐνν. πραγμάτων.—συμβούλω, κατηγρ. εἰς τὸ τινί.—ἐπιτήδευμα = πράξις.—ἀποδέχομαι τινα=ἀγαπῶ τινα.—ζηλόω-ῶ τινα = μιμοῦμαι τινα.—τρόπος = βίος, διαγωγή.—θαυμάζω τινὰ = ἐκτιμῶ, περιποιοῦμαι τινα.—ἀρχή = δημοσία θέσις, ἀρχή.—ὦν=δι' ὄσα.—ἀνατίθημι τὰς αἰτίας τινί=ἐπιρρίπτω εἰς τινα τὰς κατηγορίας (εὐθύνας).—αἱ κοινὰ ἐπιμέλειαί = αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι.—παρίσταμαι τινί = ὑποστηρίζω τι.—πράττουσι, μτχ. χρν.—ἔχων, κατηγρ μτχ. ἐκ τοῦ ἀνέχου.—ἐπιείκεια=μαλακότης, εὐγένεια.—μᾶλλον ἀποδέχομαι τι=προτιμῶ τι.—τελευτήσασι δόξαν, ἀντικμ. εἰς τὸ παρασκευάζει.—μέτεστί τινί τινὸς = μετέχει τίς τινος.—τοῖς μοχθηροῖς, ἀναφέρεται εἰς τό: ἀδύνατον (ἐνν. ἐστὶ).—μεταλαμβάνω τινὸς=λαμβάνω μέρος ἐκ τινος.—τῶν κερδαινόντων, γεν. διαιρ.—μηδὲν ἄλλο αἰτκ. τοῦ κατὰ τι.—οὖν=τοῦλάχιστον.—ἐλπίσι, δοτ. τοῦ κατὰ τι.

§ 40—43. τὰ περὶ τὸν βίον=τὰ ἀφορῶντα τὸν βίον (σου).—μέγιστον... σώματι=νοῦς ἀγαθὸς ἐν σώματι ἀνθρώπου (ἐστὶ) μέγιστον (πρᾶγμα) ἐν ἐλαχίστῳ.—τῷ σώματι... τῆ ψυχῆ, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—τὰ δόξαντα=τὰ ἀποφασισθέντα.—ἐπισκοπῶ τι=ἐξετάζω τι.—προτρέχει· πολλοὶ ὁμιλοῦν πρὶν

σκεφθῶν· εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐπιπόλαιοι, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἐκτίθενται εἰς κινδύνους. Τὸ «μὴ προτρεχέτω ἡ γλῶσσα τοῦ νοῦ» εἶναι ἀπόφθεγμα τοῦ Λακεδαιμονίου Χείλωνος, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος.—*δύο . . . καιροὺς* = *δύο (καιροὺς) ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν* = δύο περιστάσεις νὰ θεωρῆς ὡς καταλλήλους περιστάσεις τοῦ νὰ ὁμιλήῃς.—*ἡ περὶ ὧν . . . ἤ...*, ἐπεξήγησις τοῦ *δύο (καιροὺς)*.—*περὶ ὧν* = περὶ τούτων ἄ.—*ἐν τούτοις*, δηλ. τοῖς καιροῖς.—*σιγαῖν*, ἐνν. *τινά*.—*οὔτω*, δηλ. ἂν νομίζῃς.—*εὐτυχῶν . . . δυστυχῶν*, μτχ. *χρον.*—*ἐπί τινι* = *διὰ τι*.—*ἀποκρύπτειν . . . περιπατεῖν*, ὑποκμ. *τινα*.—*ἀδοξία* = ἔλλειψις δόξης, ἀφάνεια.—*κατὰ τὴν ἀσφάλειαν* = ἐν ἀσφαλείᾳ ἀσφαλῶς.—*κινδυνεύειν*, ὑποκμ. *σε* (ἐννοσούμενον ἐκ τῆς δοτ. προσωπικῆς *σοι*).—*αἰσχροῦς* = ὁ προξενῶν αἰσχος.—*κατακρίνω τινός τι* = *καταδικάζω τινὰ εἰς τι*.—*τὸ τελευτῆσαι* = ἡ τελευτή, ὁ θάνατος.—*ἀπονέμω τινί τι ἴδιον* = *δίδω εἰς τινὰ τι ὡς ἰδιαίτερον προνόμιον*.

Ε'. Ἐπίλογος. Ὁ Ἰσοκράτης ἐξηγεῖ διατὶ ἔδωκε πολλὰς συμβουλὰς μὴ ἀρμοζούσας εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ Δημόνικου, ἐπαινεῖ τὰς διαθέσεις αὐτοῦ καὶ τὸν προτρέπει νὰ μεταχειρίζεται πρὸς ἠθικὴν ἐξύψωσιν καὶ ἐξευγένισίν του καὶ ταύτας καὶ τὰς συμβουλὰς παντὸς ἄλλου § (44—52).

§ 44—45. *εἰ πρέπει*, πλγ. ἐρώτ.—*τὸ εἶ* = *ᾧτι* (αἰτιολ.), διότι προηγεῖται τὸ ῥ. *θυμάζω*.—*πολλά*, ὑποκμ. εἰς τὸ *πρέπει*.—*πρὸς τὴν . . . ἡλικίαν* = ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν (σημερινὴν) ἡλικίαν.—*πραγματεία* = ἐργασία, σύγγραμμα.—*ἐκφέρω τι* = ἐκφράζω, διατυπώνω, *δίδω τι*.—*τούτων*, δηλ. τῶν συμβουλῶν.—*ἐντεῦθεν*, δηλ. ἐκ ταύτης τῆς *πραγματείας*.—*ταμεῖον* = ἀποθήκη.—*προσφέρω τι* = ἐξάγω τι εἰς τὸ μέσον.—*δεῖν . . . ὧν* = *δεῖν παραλιπεῖν μηδὲν ὧν* (γεν. *διαίρ.*).—*χάριν ἔχω τινί* = *χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινά*.—*διαμαρτάνω τινος* = *ἀποτυγχάνω εἰς τι*.—*ἤς*, καθ' ἑλξιν ἐκ τοῦ *δόξης*, ἀντιῆν.—*τῶν ἄλλων*, ἐνν. *ἀνθρώπων*.—*τῶν ἄλλων . . . τῶν σιτίων . . . τῶν φίλων*, γεν. *διαίρ.*—*χαίροντας . . . πλησιάζοντας*, κατηγορ. μτχ. ἐκ τοῦ *εὐρήσομεν*.—*χαίρω τινί* = *εὐχαριστοῦμαι εἰς τι*.—*γινώσκω τούναντίον* = *σχηματίζω ἐναντίαν γνώμην*.—*τούτων*, δηλ. τῶν πλείστων ἄλλων ἀνθρώπων.—*τὸν ἐπιτάτ-*

τοντα, τοῦτον· ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία μετὰ τὴν μετοχὴν ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐξαιρεῖ τὸ ὑπὸ τῆς μετοχῆς δηλούμενον.—τῶν ἄλλων, γεν. διαίρ.

§ 46—49. παροξύνομαι ποιεῖν τι=παρκαينوῦμαι νά...—ἐκ τούτων, δηλ. τῶν καλῶν ἔργων.—καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾶν=καὶ ἐν τῷ ἀγαπᾶν τὰς πλησμονὰς.—πλησμονή=ἡ κατὰ κόρον ἀπόλαυσις.—παραπέπηγά τινι (ἐνεργκ. πρκ β'. ὡς μέσ. τοῦ ῥ. παραπήγνυμι)=(μιτρ). παρκαλουθῶ τινα.—τὸ φιλοπονεῖν—ἡ φιλοπονία (πρβλ. τὸ ῥαθυμεῖν—ἡ ῥαθυμία).—ἡ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονία—ἡ μετὰ ζήλου ἐνασχόλησις εἰς τὴν ἀρετὴν.—βεβαιοτέρας, ἐνν. τῶν ἐκ τῶν ἡδονῶν τέρψων.—κἀκεῖ, δηλ. ἐν τῇ ραθυμίᾳ.—ἐνταῦθα, δηλ. ἐν τῇ φιλοπονίᾳ.—ἡσθέντες, χρν. μτχ.—ἐλυπήθησαν, πρβλ. § 1 διέλυσσε.—οὔτω... ὡς=τόσον... ὅσον.—τὰ ἀποβαίνοντα=τὰ ἀποτελέσματα.—διαπονοῦμεν: ἡ πρόθ. διὰ=διαρκῶς, ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης διδάσκει: ὅτι ὁ ἀνθρώπος μόνον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβλέπει.—ἐνδέχεται=ἔξεστι=εἶναι ἐπιτετραμμένον.—τὰ τυχόντα=ὅ,τι τύχη.—εὐθύς=εὐθύς ἐξ ἀρχῆς.—ὑπόθεσις=βάσις.—οὐχ οἶόν τε, ἐνν. ὥς, πρβλ. § 47.—ἐπιεικῆς=κόσμιος, καθὼς πρέπει ἀνθρώπος—εἰκότως, ἐνν. ποιοῦντες ταῦτα.—ὄπου, ἐπίρρ. χρν. ἢ πού γε... φήσομεν=θεθαίως, ἀληθῶς, κατὰ μείζονα λόγον θὰ εἴπωμεν.—ἐλαττοῦμαι=εἶμαι κατώτερος, μειονεκτῶ.—ἄν.. ὑπολάβοιμεν, δυνητικὴ εὐκτ.—τοὺς τοιούτους, δηλ. τοὺς φαύλους.—ὑπολαμβάνω τινὰ=θεωρῶ, νομίζω τινά.—ἡ μὲν, δηλ. τύχη. οἱ δέ, δηλ. φαῦλοι.

§ 50—52. ὄντα, ἐνν. τινά (μτχ. ἐναντιωματικῆ).—στοχάζομαι τινος=ἐξετάζω τι.—κἀκείνους, δηλ. τοὺς θεοὺς.—ἐπὶ τοῖς=ἐν τοῖς.—πῶς ἔχουσι, πλαγ. ἐρώτ. ἐκ τοῦ δηλῶσαι.—πῶς ἔχω πρὸς τινα=πῶς διάκειμαι πρὸς τινα.—γὰρ διασαφητικός.—Τάνταλος, βασιλεὺς τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Φρυγίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Πλουτοῦς, πατήρ τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Νιόβης. Ἐπειδὴ ἐτεμάχισε τὸν υἱὸν τοῦ Πέλοπα καὶ παρέθεσεν εἰς τοὺς θεοὺς ὡς φαγητόν, ἐρρίφθη εἰς τὸν Τάρταρον καὶ κατεδικάσθη εἰς αἰωνίαν δίψαν καὶ πείναν· ὑπῆρχον μὲν πρὸ αὐτοῦ.

ἄφθονον ὕδωρ καὶ ὀπωροφόρα δένδρα, ἀλλὰ μόλις ἐπλησίαζεν ἀπεμακρύνοντο αὐτοῦ.—*κολάζω τινά*—τιμωρῶ *τινα*.—*οἷς*—*τούτοις*: ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως ἰσοδυναμεῖ μὲ δεικτικὴν (διὰ τοῦ *οἷς* ἐννοεῖ τὰς εἰς τὸν παρόντα λόγον ἀναφερομένας συμβουλὰς).—*οἷς*, ἀντικμ.—*παραδείγμασι*, κατηγρ. εἰς τὸ *χρωμένοις*.—*ἐμμένω τινί*—μένω σταθερὸς εἰς τι.—*τῶν ποιητῶν...τῶν σοφιστῶν*, γεν. κτητικαί.—*σοφιστῆς*—σοφός.—*καθίζάνω ἐπὶ τινι*—ἐπικάθημαι εἰς τι.—*μηδενὸς ἀπειρώς ἔχω*—τίποτε δὲν ἀφήνω ἀδοκίμαστον, τὰ πάντα δοκιμάζω.—*ἐκ ταύτης*—*διὰ ταύτης*.—*μόλις*—μὲ δυσκολίαν.—*ἐπικρατῶ τι* (σπανίως μὲ αἰτ. ἀντὶ *ἐπικρατῶ τινος*)—ὑπερτερῶ, κατανικῶ τι.—*αἱ ἁμαρτίαι τῆς φύσεως*—τὰ φυσικὰ ἔλαττώματα.

II. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὸν πρὸς Νικοκλέα

Α'. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου δώρου σοῦ στέλλω τὸν λόγον τοῦτον περιέχοντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἄρχοντος, ἵνα μὴ, ὅπως οἱ λοιποὶ ἄρχοντες, μείνης ἀνουθῆτης, § 1—6.

§ 1—6. *Νικόκλεις*: ὁ Νικοκλῆς ἦτο υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος Εὐαγόρου· πρὸς τὸν ἴδιον δὲ ἀπέστειλε καὶ δύο ἄλλους λόγους (Νικοκλῆς, Εὐαγόρας).—*εἰωθότες*, μτχ. παρακειμένου μὲ σημ. ἐνεστ.—*εἰωθα*—συνηθίζω.—*εἰργασμένος*—δουλευμένος.—*κτῆμα*—πολύτιμον πρᾶγμα.—*δόσις*—δῶρον.—*ποιούμενοι*, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ *καταφανεῖς εἶναι*.—*καπηλεύω*—εἶμαι μεταπράτης.—*ἂν γενέσθαι*—*διὸ γένοιτ' ἂν*.—*ὀρέγομαι τινος*—ἐπιθυμῶ τι.—*ὀρεγόμενος* . . . *ἀπεχόμενοι*, ὑποθ. μτχ.—*ἐπιτήδευμα*—ἐνασχόλησις, ἔργον.—*τοὺς μὲν* . . . *ιδιώτας*, ἡ ἀπόδοσις εἰς τό: *τοῖς δὲ τυράννοις*.—*τρυφάω*—ζῶ βίον μαλθακὸν καὶ πλήρη ἀπολαύσεων.—*καθ' οὓς*: ἡ κατὰ σημαίνει συμφωνίαν.—*πολιτεύομαι*—διοικουμαι.—*παρρησία*—τὸ νὰ ὀμιλῇ τις μὲ θάρρος ἐνώπιόν τινος· τοῦτο σαφηνίζεται διὰ τοῦ κατωτέρω: *καὶ τὸ φα-*

νερωῶς ἐξεῖναι . . . ἀμαρτίαις.—ἐπιπλήξαι, ἐνν. αὐτοῖς.—ἐξε-
 στί τι νι ποιεῖν τι=ἐπιτρέπεται εἰς τινα νὰ πράττῃ τι.—ἐπι-
 τίθεμαι ταῖς ἀμαρτίαις τινός=ψέγω (ἐπικρίνω) τὰ σφάλματά
 τινος.—ὑποθῆκαι=συμβουλαί, παρκαγγέλματα.—τύραννος=βα-
 σιλεύς, μονάρχης.—ὑπάρχει μοί τι.=ἔχω τι.—οὐς=ἐκεῖνοι
 οὐς.—διατελοῦσι, ἐνν. ὄντες. — οἱ συνόντες (σύν - εἰμι)=οἱ
 συναναστρεφόμενοι αὐτούς.—πρὸς χάριν ὀμιλῶ τι=συνανα-
 στρεφόμενός τινα ὀμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησίν του (κολακευτικῶς).
 τὰ πράγματα=ἡ πολιτικὴ δύναμις. — ἀφορμαί=τὰ μέσα.—
 ποιῶ ὥστε...=συντελῶ ὥστε...—ἰδιωτεύοντες=οἱ μὴ ἔχον-
 τες δημόσιον ὑπόβρυγμα (ἀρχήν).—ὁ ἐπιεικῶς πράττων=
 ὁ μήτε πολὺ πλούσιος μήτε πάλιν πολὺ πτωχός.—δυναστεία=
 δύναμις, ἐξουσία.—ἐνθυμοῦμαί τι=φέρω εἰς τὸν νοῦν μου,
 συλλογίζομαι. — διεξείμι τι (διεξέρχομαί τι) = ἐξετάζω τι.—
 διεφθαρμένους . . . ἠναγκασμένους . . . συμβεβηκότα, κτγρμ.
 μτχ. ἐκ τοῦ δρωσι.—ἐξαμαρτάνω εἰς τινα (=διαπράττω
 σφάλμα τι πρὸς τινα)=κάννω εἰς τινα κακόν.—πάλιν . . . μάλ-
 λον ἢ=πάλιν ἠγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ζῆν ὀπωσοῦν ἢ.
 —ὀπωσοῦν=καθ' οἷονδῆποτε τρόπον.—τῆς ἀνωμαλίας καὶ
 τῆς ταραχῆς, τῆς συμβαινούσης δηλ. εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βα-
 σιλέων.—παντὸς ἀνδρός (γεν. κτγρμ.)=ἴδιον παντὸς ἀνδρός.—
 νομίζουσιν, ἐνν. οἱ βασιλεῖς.—ὁ, ἀντὶ ἧ, δηλ. βασιλεία·
 ἐτέθη κατ' οὐδέτ. γένος, διότι συνεφώνησε πρὸς τὸ μέγιστον.—
 δεόμενον, ἐνν. ἐστὶ (=δεῖται)=ἔχει ἀνάγκην. Πᾶς ἄνθρωπος
 δὲν δύναται νὰ γίνῃ βασιλεύς, ἕπως γίνεται καὶ ἱερεὺς, διότι ἡ βα-
 σιλεία ἔχει ἀνάγκην πολὺ περισσοτέρων γνώσεων καὶ πείρας.

Β'. Ὁ νουθετῶν τοὺς ἄρχοντας ὠφελεῖ καὶ ἄρχοντας καὶ
 ἀρχομένους, § 6—8.

§ 6—8. καθ' ἐκάστην, εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τὸ καθ' ὅλων
 δέ.—ἐξ ὧν, ἀναφέρεται εἰς τὸ συμβουλευεῖν.—ἐξ ὧν (μετὰ
 τὰ ῥήμ. συμβουλευεῖν, σκοπεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα)=ἕπως.—κατὰ
 τρόπον (=κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον)=καθὼς πρέπει.—ἀεὶ=
 ἐκάστοτε.—καθ' ὅλων=περὶ ὅλων.—ὧν, ἀναφέρεται εἰς τὸ
 στοχάζεσθαι.—στοχάζομαι τινος=μετ' ἐπιτυχίας ἀποβλέπω

εἶς τ. — ἐξεργάζομαι τι (= ἐπεξεργάζομαι τι) = καλῶς ἀποπε-
ρατώνω τι. — ὑπόθεσις = πρόθεσις, προαίρεσις. — εἰ... ἔσται
πλαγ. ἐρώτησις. — συνιδεῖν, ἐνν. τοῦτο. — συνορῶ τι = κατανοῶ
τι, προβλέπω τι. — τὰ καταλογάδην = τὰ πεζά. — παρέσχε...
ἔλαβε = παρέχει... λαμβάνει, γνωμ. ἄορ. — δόξα = φήμη, ἔπαι-
νος. — ἐπιχείρημα (τὸ) = ἡ ἐπιχείρησις. — ὀνήσειε, τοῦ ῥ. ὀνί-
νημί τινα = ὠφελῶ τινα. — ἀρχάς, συνων. δυναστείας (πρβλ. §
5). — ἀσφαλεσιέρας... πρασιέρας : πράγματι ὁ ἀρχων εἶναι
ἀσφαλέστερος εἰς τὴν ἀρχήν, ἔταν οἱ πολῖται ζῶσιν ἡσυχῶς χωρὶς
να πιέζωνται ὑπὸ σκληρᾶς δουλείας.

Γ'. Ἔργον τοῦ ἀρχοντος εἶναι ἢ διὰ συνεχοῦς ἐπιμελείας
καὶ ἐργασίας αὔξεισις καὶ εὐημερία τοῦ κράτους του, § 9—14.

§ 9—14. ἐν τεφαλαίοις = ἐν γένει, ἐν περιλήψει. — περι-
λαμβάνω τι = ἄρῃζω τι. — ἄν ὁμολογήσαι = δευτ. ἄν ὁμολο-
γήσαιτε. — τὰ συμπίπτοντα = τὰ συμβαίνοντα. — ἔαθνυμῶ =
παραμελῶ ἀπὸ ὀκνηρίαν. — ἀμελῶ = παραμελῶ ἕνεκα ἄλλων
ἀσχολιῶν. — ἀμελεῖν, κείται ἀπολύτως ἄνευ πτώσεως. — ὅπως
= πῶς. τῶν ἄλλων, γεν. συγκριτική. — γνώμη = πνεῦμα,
διάνοια. — ἀσκητής = ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀθλητής. — αἱ πανη-
γύρεις, νοσῶνται οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες (Ὀλύμπια, Ἴσθμια, Νέ-
μεα καὶ Πύθια). — οὐδ' ἐν μέρος : διότι θραβεῖα τοῦ βασιλέως
διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν δὲν εἶναι στέφανος ἢ δῶρα, ἀλλὰ ἡ εὐ-
τυχία τῶν πολιτῶν καὶ ἡ δόξα τοῦ κράτους του. — ὦν = τού-
των δέ. — ἐνθθυμοῦμαι τινος = ἔχω τι ὑπ' ὄψιν μου. — προ-
σέχω τὸν νοῦν, ὅπως = φροντίζω πῶς. — ὅπως, ἀναφέρεται
εἰς τὸ διοίσεις. — διαφέρω τινός τινι = εἶμαι ἀνώτερός τινος
κατὰ τι. — δύναμις = σημασία, σπουδαιότης. — καταγιγνώσκω
τινὸς δυστυχίαν, ὡς = καταλογίζω εἰς τινα δυστυχίαν, διότι.
— αἶς, δοτ. ὄργαν. — οὐδὲν, ἐπίρρ. — ὡς... δυναμένης... οὕτω
διάκεισο τὴν γνώμην = οὕτω νὰ σκέπτεσαι μὲ τὴν ἰδέαν, δευτ.
δύναται ἢ παίδευσις... νὰ εὐεργετῇ τὴν ἡμ. φύσιν. — οὕς ἄν δύνῃ
(= ἐάν τινας δύνασαι) = ὅποιους δύνασαι. — μήτε τῶν σοφι-
σιτῶν... ἔχειν = μήτε οἴου δεῖν ἀπείρωσ ἔχειν μηδενὸς τῶν

σοφιστῶν.—ἀπειρώς ἔχω τινός (= εἶμαι ἀπειρός τινος) = ἀγνοῶ τι.—τῶν μὲν, δηλ. σοφιστῶν.—τῶν δέ, δηλ. ποιητῶν νοοῦνται δὲ σὶ καλούμενοι γνωμικοί ποιηταὶ (Ἡσίοδος, Θεόγνις, Φωκυλίδης), ἀπὸ τοῦς ὁποίους θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα μόνον ἀναγινώσκων αὐτοῦς, καθόσον ἦσαν προγενέστεροι· ἐνῶ ἀπὸ τοῦς σοφιστάς θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήσιμα ὄχι μόνον μελετῶν τοῦς προγενεστέρους ἀλλὰ καὶ ἀκροώμενος τοῦς συγχρόνους του.—**γυμνάσιον** (τὸ) = ἀσκήσις.—**ὑποτίθεμαι** = παραδέχομαι, θέτω ὡς βάσιν.—**δεῖν**, εἶδ. ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **ὑπεθέμεθα**.—**καὶ τὴν πόλιν**... = **καὶ (τὸν) διοικήσοντα τὴν πόλιν ὡς χρῆ** (ἐνν. διοικεῖν).—**μάλιστα δ' ἄν... παρακληθείσης** = πρὸ πάντων (ἐξαιρέτως) δὲ ὁ ἴδιος ἤθελες προτρέπει τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν παιδείαν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος).—**ἐρωμένως** (ἐπίρρ. τῆς μετοχῆς ἐρωμένος τοῦ ῥ. **ῥώννυμαι**) = μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα.—**ἀτιμάζω τι** = περιφρονῶ τι, δὲν τιμῶ τι.

Δ'. Καθήκοντα τοῦ ἄρχοντος πρὸς τοῦς θεοὺς, πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς τοῦς φίλους καὶ ἐν γένει πρὸς τοῦς ἀρχομένους, § 15—39.

§ 15—39. **ἐντεῦθεν**, δηλ. ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς διανοίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι ὁδηγὸς εἰς πᾶν ἔργον.—**φιλόπολις** = φιλόπατρις.—**χαίρω τινὶ** = εὐχαριστοῦμαι εἰς τι.—**ποιοῦμαι τὴν ἐπιμέλειάν τινος** = καταβάλλω φροντίδα διὰ τι — **μέλει μοί τινος** = φροντίζω περὶ τινος.—**περὶ παντός ποιοῦμαι ἀρχεῖν** = ὑπὲρ πᾶν ἄλλο (ἐκτιμῶ) θέλω νὰ ἀρχω.—**κεχαρισμένως τινὶ** = ἀρεστῶς, προσφιλῶς πρὸς τινα.—**αὐτοῖς**, κατὰ πληθ. φριθμόν, διότι ἡ προηγουμένη λέξις **πλήθους** εἶναι περιληπτική.—**τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν**, γεν. διαίρ.—**πολιτεία** = πολιτεῦμα.—**θεραπεύω τινά** = περιποιουῶμαι τινά.—**δημαγωγέω-ῶ** (ἐνταῦθα) = γίνομαι δημοφιλής.—**ὑβρίζω** = γίνομαι, εἶμαι αὐθάδης, ἀλαζών.—**ὑβρίζομαι** = πάσχω ὕβριστικὴν μεταχείρισιν.—**σιοπῆς ὅπως**, πρβλ. § 11 **προσέχειν τὸν νοῦν ὅπως**.—**πολιτεία** = διοίκησις τῆς πολιτείας.—**πρόσταγμα** = κατὰ νόμον προσταγή.—**ἐπιτήδευμα** = ἔθιμον.—**κινῶ τι** = μεταβάλλω τι.—**μετατίθημί τι** = καθιστῶ τι ἄκυρον

(καταλύω). — τὸ *σύμπαν* (ἐπίρρ.) = καθόλου, ἐν γένει. — *σφί-
σιν αὐτοῖς ὁμολογούμενοι* = σύμφωνοι πρὸς αὐτούς. — *πρὸς
δὲ τούτοις*, ἐνν. *ζήτει νόμους*. — *ἀμφισβήτησις* = ἀμφιβολία,
φιλονικία, διαφορά, — *τὰς διαλύσεις*, δηλ. τῶν διαφορῶν. —
ὡς οἶόν τε τάχιστος = τάχιστος ὅσον εἶναι δυνατόν (κατὰ τὸ
δυνατόν). — *ταῦτα*, συγκεφαλαιώνει τὰ προηγούμενα. — *προ-
σεῖναι... τοῖς καλῶς κειμένοις* = πρὸς τοῖς καλῶς κειμένοις
εἶναι. — *τὰ καλῶς κείμενα* = τὰ καλῶς ἔχοντα. — *αὐτοῖς*, δηλ.
τοῖς πολίταις. *ἐργασία* = ἡ ἀσχολία εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωρ-
γίαν καὶ τὰς τέχνας· ἀντίθετον τούτου εἶναι ἡ *πραγματεία* = ἡ
εἰς τὴν ρητορίαν ἀσχολία καὶ ἡ ἀνάμειξις εἰς ξένους ὑποθέσεις. —
τὰς μὲν... πρὸς δὲ τὰς = ταύτας μὲν... πρὸς ταύτας δέ. —
προθύμως ἔχω πρὸς τι = δεικνύω προθυμίαν πρὸς τι. — *ποιού-
μαι τὰς κρίσεις* = κρίνω τι. — *ἀμφισβητῶ πρὸς τινα περί τι-
νος* = φιλονικῶ πρὸς τινα περί τινος. — *πρὸς χάριν*, πρβλ. § 4.
— *ταῦτά γινώσκω* (= ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην) = κρίνω ὁμοίως.
— *οἰκῶ τὴν πόλιν* = διοικῶ τὴν πόλιν. — *ταῖς μὲν κατασκευαῖς*
(δοτ. τοῦ κατὰ τι) *κατασκευαῖς* : ἐνταῦθα δὲν εἶναι μόνον αἱ δη-
μόσιαι οἰκοδομαί, ἀλλὰ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἔχει γὰ παρουσιάσῃ μία
πόλις καλῶς διοικουμένη. — *πράξεις* = εὐσπράξεις τῶν δημοσίων
προσόδων. — *ἀκριβῶς* = ἐπιμελῶς, αὐστηρῶς. — *διαρκῶ* (ἀμτβ.) =
ἐξαρκῶ (δηλ. ἵνα μὴ ἐξαντλῶνται οἱ πόροι). — *τοῖς προειρημέ-
νοις*, δηλ. ταῖς κατασκευαῖς. — *τῷ κάλλει* = ἐν τῷ κάλλει. — *τῶν
δεδαπανημένων*, γεν. συγκριτική.

§ 20—23. *τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιῶ* = λατρεύω τοὺς θεοὺς.
— *θῦμα* = θυσιά. — *θεραπεία* = σεβασμός, λατρεία. — *ὡς*, ἐπιτεί-
νει τὸ *βέλτιστον*. — *ἐλλίς*, ἐνν. *ἐστί*. — *ιερεῖον* = τὸ πρὸς τιμὴν
τῶν θεῶν θυσιαζόμενον ζῆρον. — *καταβάλλω ἱερεῖον* = κάμνω θυ-
σίαν. — *πράττω τι παρὰ τινος* = λαμβάνω τι παρὰ τινος. — *ταῖς
ἀρχαῖς* (= μὲ τὰς τιμὰς αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν αὐλήν)
= μὲ τὰς αὐλικὰς περιποιήσεις. — *ταῖς δὲ ἀληθείαις αὐταῖς* =
μὲ τὰς πραγματικὰς δὲ τιμὰς (λ.χ. προσκλήσεις εἰς συμβούλια,
δῶρα διὰ καλὰς πράξεις κ.τ.λ.). *σῶζω τι* = διασφῶζω, διατηρῶ
τι. — *τυραννίς* = ἀρχή. — *κῆδομαι τινος* = ἐπιμελοῦμαι τινος.
— *τῶν πολιτικῶν* = τῶν πολιτῶν. — *τοὺς ἐργαζομένους*, κεῖται
ἀπολύτως — ἀναλαμβάνει τὸν ἴδιον, ἔχ. τὸν ἴδιον νόμον. — *ποιῶ τινα*

ἐπικρίνω τι. — *παρρησίαν*, πρβλ. § 3. — *ἀμφιγνοέω-ᾧ περὶ τινος* = ἀμφιβάλλω περὶ τινος. — *διορῶ τινα* = διακρίνω τινά. — *τέχνη . . . μετ' εὐνοίας*, τροπ. διορισμοί. — *πλέον ἔχω τινός* = εἶμαι ὑπέρτερός τινος. — *ταῖς αὐταῖς ζημίαις...αἷς*, δοτ. ὄργαν.
 § 29—32. *ἀν...δουλεύης...ἀλλὰ κρατῆς*, ἐπεξηγεῖ τὸ τοῦθ'. — *δουλεύω τινί* = εἶμαι δούλος εἰς τινα. — *συνουσία* = συναναστροφή. — *εἰκῆ* = ἀπερισκέπτως, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. — *ἐπ' ἐκείναις...χαίρειν* = ἔθιξε *σαυτὸν χαίρειν ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς*. — *χαίρω ἐπὶ τινι* = εὐχαριστοῦμαι, ἀρκοῦμαι εἰς τι. — *διατριβή* = *συνουσία*. — *ἐπιδίδωμι* (ἀπολύτως) = προάγωμαι, προκόπτω, προσδεύω. — *φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι* = καυχῶμαι διὰ τι. — *διαπράττομαί τι* = κατορθώνω τι. — *τοῖς κακοῖς*, ἀναφέρεται εἰς τὸ δυνατὸν ἔστι. — *μέγα φρονῶ ἐπὶ τινι* = μεγαλοφρονῶ διὰ τι. — *μέγα φρονῶν*, ἐκ τοῦ φαίνου. — *οὐδὲν μέρος* = οὐδόλως. — *μέτεστί τινί τινος* = μετέχει τίς τινος. — *τῶν τιμῶν*, γεν. δικιρ. — *ἀληθεσιτάτας*, κατηγρ. εἰς τὸ ὑποκμ. *τάς...γιγνομένας*. — *αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς* = μόνοι των οἱ πολῖται (ἀπόντος σοῦ). — *γνώμη* = σκέψις, ἰδέκ. — *ἦν . . . χαίρειν* = ἦν *συμβῆ σοι χαίρειν ἐπὶ τῶν φαύλων*. — *ἐνδείκνυμαι* (μετὰ μτχ.) = δεικνύω (ἕτι). — *σπουδάζω περὶ τί* = ἀσχολοῦμαι περὶ τι. — *τὸ ἦθος* = ὁ χαρακτήρ. — *περὶ πλείονος ποιοῦμαι* (μετ' ἀπαρμφ.) = προτιμῶ (νά). — *δόξῃ*, δοτ. ποιητ. αἰτίου εἰς τὸ κτητά. — *κτητός* = δυνάμενος ν' ἀποκτηθῆ. — *χρημάτων* (γεν. τοῦ τιμήματος) = ἀντὶ χρημάτων. — *ὠνητός* = δυνάμενος ν' ἀγορασθῆ. — *τὰ μέν*, δηλ. χρήματα. — *παραγίγνεται τινί τι* = ἔρχεται εἰς τινά τι, ἀποκτᾷ τίς τι. — *τὴν δὲ (δηλ. δόξαν) οὐχ οἶόν τ'* (ἐνν. ἔστι κτήσασθαι) ἀλλ' ἦ. Μετὰ πρότασιν ἀποφατικὴν τὸ ἀλλ' ἦ = εἰμή. — *οἱ διενεγκόντες* = οἱ πρωτεύσαντες, οἱ ἔξοχοι. — *τρυφάω-ᾧ ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς...κόσμοις* = ζῶ μεγαλοπρεπῶς (πολυτελῶς) κατὰ τὰς ἐνδυμασίας καὶ τὰ...κοσμήματα (πρβλ. καὶ § 1). — *καρτερῶ ἔν τινι* = μένω σταθερὸς εἰς τι — ὡς *χρή*, ἐνν. *καρτερεῖν*. — *ἐπιτήδευμα* = τρόπος ζωῆς (πρβλ. καὶ § 17). — *ἐκείνοις*, δηλ. *τοῖς ὀρῶσι* (ἐκ τοῦ οἱ μὲν ὀρῶντες, εἰς τὸ ὅποσον ἀντιτίθεται τὸ οἱ δὲ συνόντες). — *τὴν αὐτὴν ἐκείνοις* = ὁμοίαν μὲ ἐκείνουσ.

§ 33—35. ὡς, ἐπιτείνει τὸ ἐλαχίστοις. — *ἐπιτυγχάνω τῆς*

ἀκμῆς τῶν καιρῶν=εὐρίσκω κατάλληλον στιγμήν.—ἐπιτυγχάνειν, ἐκ τοῦ κράτιστόν (ἔστι).—δυσκαταμαθήτως ἔχω=δυσκόλως μανθάνομαι, γιγνώσκομαι.—πλεονάζω=εἶμαι ὑπερβολικός, ὑπερβαίνω τὰ ἔρια.—μετριότης=συμμετρία.—ἀστεῖος=εὐγενῆς τοὺς τρόπους.—τὸ μὲν, ἀναφέρεται εἰς τὸ σεμνός. τὸ δέ, εἰς τὸ ἀστεῖος.—σεμνός=σεβαστός, ἀξιοπρεπής, ὑπερήφανος.—ιδέα=τρόπος, εἶδος.—ἀμφοτέραις ταῖς ιδέαις, δηλ. τῇ τε ἀστείότητι καὶ τῇ σεμνότητι.—ἀκριβόω ᾧ τι=ἔρευνῶ, ἐξετάζω τι.—ᾧν, πρβλ. § 27 ᾧν ἄν.—μέτιθι, τοῦ ῥ. μετέροχομαί τινι ἢ τι=ἀκολουθῶ, (ἐπι)διώκω, ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—αἱ ὁδοί (μτφρ.)=τὰ μέσα.—τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν...ποιήσει=τὸ δὲ γυμνάζεσθαι ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι.—τὸ γυμνάζεσθαι=ἢ ἀσκησις.—ποιῶ τινα δύνασθαι=κάννω τινὰ ἱκανόν.—χρῶμαι τοῖς πράγμασι=μεταχειρίζομαι ὠφελιμώτερον τὰ πράγματα.—τὰ συμπύπτοντα, πρβλ. § 9.

§ 36—39. ἐπιτήδευμα, πρβλ. § 16.—εἰκὼν τῆς ἀρετῆς=εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτήρα.—εἰκὼν τοῦ σώματος=εἰκὼν ἐμφανίζουσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον.—ὑπόμνημα=μνημεῖον.—καταλιπεῖν, ἐκ τοῦ βούλου.—διαφυλάττειν, ἐκ τοῦ πειρῶ.—καλῶς=ἐντίμως, ἐνδόξως.—φρόνιζ' ὅπως, πρβλ. § 11 προσέχειν τὸν νοῦν ὅπως.—τῆς τιμῆς, δηλ. τῆς ἐκ τῆς βασιλείας.—περιορῶ τι διαλυθὲν=ἀφῆνω τι νὰ διαλυθῆ.—μελετῶ λέγειν=φροντίζω νὰ λέγω.—ζηλόω ᾧ τινός τι=ζηλεύω, ἐπαινῶ τινός τι.—ἀκριβῶς, πρβλ. § 19.

Ε'. Ἐξηγῶν διατὶ ἔγραψε καὶ πολλὰ γνωστὰ εἰς τὸν Νικοκλέα συνιστᾷ εἰς αὐτὸν νὰ ἔχη συμβούλους φρονίμους, οἱ ὅποιοι μόνοι θ' αὐξήσουν τὴν βασιλείαν του, § 40—53.

§ 40—44. εἰ=ὄτι (αἰτιολ.), διότι προηγεῖται τὸ ῥ. θυμάζω.—παρέλαθε=διέλαθε.—ὄτι τοσοῦτων ὄντων... ἐπιτηδεύοντες=ὄτι καὶ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν ἰδιωτῶν) καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν εἰρήκασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἑτέρους ποιῶντας ἐωράκασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύον-

τές τι τούτων (δηλ. τῶν ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένων) τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος.—γάρ, βεβαιωτ.—τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀναφέρεται εἰς τὸ τὰς κοινότητος.—ἄπιστον= ἀπίθανον.—τὰ νομιζόμενα=τὰ συνηθισμένα.—ἠγεῖσθαι, ἐνν. χρη.—χαρῖεις = εὐφυής, ἀγαπητός, μορφωμένος, σοφός.—ἀθροῖσαι... καὶ φράσαι κάλλιστα : ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκρ. ὑπαινίσσεται τὸν ἑαυτὸν του, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον πλείστα συμβουλὰς συνέλεξε καὶ εὐμεθόδως κατέταξε ἀλλὰ καὶ λογοτεχνικῶς συνέγραψε τὸν παρόντα λόγον.—ὄπερ, ἐνν. πάσχοι.—Ἡσίοδος : ὁ ἰδρυτής καὶ διαμορφωτής τοῦ διδακτικοῦ ἔπους, γεννηθεὶς τὸ 750 π.Χ. εἰς Ἄσκληρον τῆς Βοιωτίας· ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἡ Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι καὶ Ἀσπίς τοῦ Ἡρακλέους.—Θεόγνις : ἐκ Μεγάρων ἐλεγειακὸς ποιητής (570 - 500 π.Χ.).—Φωκυλίδης : σύγχρονος τοῦ Θεόγνιδος, ἐκ Μιλήτου, γράψας καὶ αὐτὸς γνωμικὰς καὶ ἠθικὰς ἐλεγείας.—λέγοντες, δηλ. οἱ ἄνθρωποι.—συνδιατρίβω τινὶ (ἐνταῦθα)=ἀκούω τι.—ἄνοια = ἀνοησία.—αἰροῦνται... μᾶλλον ἢ : τὸ μᾶλλον κεῖται πλεοναστικῶς, διότι εἰς τὸ αἰροῦνται περιέχεται συγκριτικὴ ἔννοια· ἐτέθη ὅμως ἵνα ἐπιτείνῃ τὴν εἰς τὸ ῥῆμα ὑπάρχουσαν σύγκρισιν.—ὑποθῆ- και, πρβλ. § 3.—σπουδάζω ἐπὶ τινι = σοβαρῶς ἀσχολοῦμαι εἰς τι.

§ 45—49. τί δεῖ;=οὐ δεῖ.—διατρίβω λέγων=μακρηγορῶ.—χαίρω τινὶ, πρβλ. § 15.—χαίροντας... ἔχοντας... δοκοῦντας (=νομιζοντας), κατγρμ. μετχ. ἐκ τοῦ εὐρήσομεν.—τὰ δέοντα=τὰ ἀνγκαῖα.—τοῖς τοιοῦτοις, ἀντκμ. εἰς τὸ ἀρέσειεν.—οἱ εὖ φρονοῦντας = οἱ πεπαιδευμένοι.—ἀπλοῦς=χρηστικός.—λοιδοροῦντας, ἐνν. ἄλλους.—λοιδοροῦμαι (παθητ.)=κακολογοῦμαι.—ἐρημία = ἔλλειψις βοηθείας.—καθ' ἀπάντων, πρβλ. § 6.—τοῖς εἰρημένοις, δοτ. συντκ. εἰς τὸ τῶν ἐχόντων.—δ' οὖν=βεβαίως.—κεχαρισμένον (τοῦ ῥ. χαρίζομαι)=εὐχάριστον.—οἷ, αἰτιολ.—καταχρῶμαί τινι πρὸς τι=κάμνω μεγάλην χρῆσιν τινος εἰς τι.—ταῖς ἰδέαις ταύταις : ἰδέας ἐννοεῖ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς μύθους.—μυθολογῶ τι=μὲ τρόπον μυθώδη διηγοῦμαί τι.—καθίστημι εἰς τι = φέρω, παρουσιάζω τι εἰς τι.—ἀκουστοὺς, ἐνν. τοὺς ἀγῶνας.—ἀφε-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κτέον τινός=δει ἀπέχεσθαι τινός.—οἷς, ἢ δοτ. ἀναφέρεται εἰς τὸ χαίροντας.

§ 50—53. διέρχομαι τι=διέρχομαι, διηγοῦμαι τι.—ἡγούμενος σέ... τοῖς ἄλλοις=ἡγούμενος σέ, τὸν... ὄντα τύραννον δεῖν μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις.—ταῖς ἡδοναῖς κρίνω τι=κρίνω τι ἀπὸ τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας μοῦ παρέχει.—ἐπὶ τῶν χρησίμων (ἐπάνω εἰς τὰ χρήσιμα)=ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποίαν παρέχουν.—ἄλλως τε=πλὴν τούτου.—οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες=οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν φιλοσοφίαν, οἱ φιλόσοφοι.—ἀμφισβητοῦσι, βλ. Εὐαγόραν § 8.—ἐριστικῶν λόγων: ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκρ. ὑπαινίσσεται τοὺς φιλοσόφους τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς (καὶ διαλεκτικῆς ἢ ἐριστικῆς καλουμένης), οἱ ὅποιοι κατεγίνοντο πολὺ μὲ τὴν διαλεκτικὴν καὶ ἀπέδιδον μεγίστην δύναμιν εἰς αὐτήν.—ἐξ ἐκάστου τούτων, δηλ. τῶν ἐριστικῶν, πολιτικῶν.—ὅτι δεῖ... δυνάμενον=ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον φαίνεσθαι δυνάμενον βουλεύεσθαι (=αἰρεῖσθαι τὰ χρήσιμα) ἐξ ἐκάστου τούτων.—(χρῆ) τοίνυν, δηλ. ἀφοῦ πάντες οὕτω ὁμολογοῦσι:—ἀφέμενον, ὑπκμ. τὸν καλῶς πεπαιδευμένον καὶ δυνάμενον βουλεύεσθαι.—τῶν ἀμφισβητουμένων, δηλ. ἐκείνων περὶ τῶν ὁποίων δὲν ὁμονοοῦν οἱ φιλόσοφοι.—τὸν συνομολογούμενον=ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποίου συμφωνοῦν.—αὐτῶν, δηλ. τῶν φιλοσόφων.—λαμβάνω τὸν ἔλεγχόν τινός=ἐλέγχω, δοκιμάζω τινά.—ἐπὶ τῶν καιρῶν=εἰς τὰς καταλλήλους περιστάσεις.—καθ' ὅλων, πρβλ. § 6 καὶ 47.—ὁ μὴδὲν γινώσκων τῶν δεόντων, συνώνυμ. ὁ μὴδὲν ὦν χρήσιμος.—χρήσιμος=ἰκανός, ὠφέλιμος, ὁ γνωρίζων τί ὠφελεῖ.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τινα=πολὺ ἐκτιμῶ τινα.—τυραννικόν=ἀρμόζον εἰς τύραννον, βασιλέα.—πλεῖστα=πλείστην ὠφέλειαν.

ΣΤ'. Ἐπίλογος. Ἐγὼ ὅπως ἡδυνάμην σέ συνεβούλευσα νὰ θέλῃς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τοιαῦτα δῶρα νὰ σοῦ κάμνουν, τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις θὰ καθιστᾷ αὐτὰ περισσότερον πολῦτιμα, § 54.

§ 54. ἀρχόμενος=εἰς τὴν ἀρχὴν (τοῦ λόγου μου τούτου).—πολὺ πλείονος, γεν. τοῦ τιμήματος.—ἀλλὰ τοιαύτας, ἐνν. ἄγειν σοι δωρεάς.—αἷς, ἀντικμ. εἰς τὸ χρῆ.

III. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΟΡΑΝ

Α' Οἱ μεγάλοι ἄνδρες προτιμοῦν τὴν διὰ πανηγυρικοῦ λόγου ἐξύμνησιν· οὐδεὶς ὅμως σύγχρονον ἄνδρα ἐξύμνησε, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι διατεθειμένοι ν' ἀναγνωρίσουν τὰς ὑπηρεσίας τῶν συγχρόνων των. Ἐγὼ θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἐξυμνήσω τὸν Εὐαγόραν, καίτοι ὡς ῥήτωρ δὲν διαθέτω τὰ μέσα τῶν ποιητῶν, § 1—11.

§ 1—5. *τιμῶνια, λείποντι*, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ *δοῶν*. — *τὰ ἐπιφερόμενα* (= *τὰ νομιζόμενα*) = *τὰ προσφερόμενα* (εἰς τὸν τάφον). *ἄμιλλα* = ἀγών, — *λείποντι* . . . *ὑπερβολὴν* = ὅτι οὐδεμίαν ὑπερβολὴν παραλείπεις τῶν τοιούτων (δηλ. τιμῶν)· αἱ τιμαὶ τὰς ὁποίας προσφέρεις εἶναι τόσον μεγαλοπρεπεῖς, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ ὑπερτερήσῃ. — *εἴ τις* . . . *τοῖς τετελευτηκόσι* = *εἰ οἱ τετελευτηκότες αἰσθάνονται*. — *ἀποδέχεσθαι* . . . *χαίρειν* . . . *ἔχειν*, ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ *ἠγησάμην*. — *πολὺ δ' ἄν* . . . *χάριν ἔχειν* = *δοῦναι* . . . *ἔχειν ἄν*, ἀπόδοσις εἰς τὸ *εἴ τις δυνηθείη*. — *τοῖς ἄλλοις ἅπασιν* = *δι' ἕλα τὰ ἄλλα* (δηλ. τὰς προσφερομένας τιμάς). — *ἐπιτήδευμα* = πράξις, ἔργον. — *κίνδυνος* = πόλεμος, μάχη. — *διέρχομαί τι* = *διεξέρχομαι, διηγούμαι, ἐξιστορῶ τι*. — *ἐκείνω*, ποιητ. αἴτιον. — *βουλομένους* . . . *αἰρουμένους* . . . *σπουδάζοντας* . . . *ποιοῦντας*, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ *εὐρήσομεν* ἀντὶ τῶν τοιούτων, δηλ. τιμῶν. — *ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν* = ἀντὶ τῆς ζωῆς τὸν θάνατον. — *σπουδάσω περὶ τινος* = ἐνδιαφέρομαι περὶ τινος. — *ἢ τοῦ βίου* = *ἢ περὶ τοῦ βίου* (= ζωῆς). — *ὅπως καταλείψουσι* = *διὰ νὰ* . . . (τὸ ὅπως μετὰ μέλλ. ὄριστ. σημαίνει ἐνταῦθα τὸν σκοπόν). — *τῶν τοιούτων*, δηλ. ἀποτελεσμάτων — *ἐξεργάζομαί τι* = *κατορθώνω τι*. — *εἰμι περὶ τι* = *ἀσχολοῦμαι περὶ τι*. — *οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ὄντες* = *οἱ μουσικαί*. — *οἱ περὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες* = *οἱ ἄλλοι ἀθληταί*. — *ἐντιμος* = γνωστός, ἐπίσημος. — *κατέστησαν*, γνωμικὸς ἄορ. — *ὁ λόγος*, δηλ. ὁ ῥητορικὸς.

§ 5—7. *τοὺς ἄλλους*, δηλ. ῥήτορας (σοφιστάς). — *οἱ ἐφ' αὐτῶν* = *οἱ καθ' αὐτοὺς* = *οἱ σύγχρονοί των*. — *κοσμεῖν*, ἐνν. λόγῳ — *ἐν εἰδόσι* = *ἐνώπιον γνωρίζοντων*. — *φιλοτιμοτέρως*.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

διάκειμαι πρὸς τι=μὲ μεγαλύτερον ζῆλον κλίνω (τρέπομαι) πρὸς τι.—εὐλογοῦμαι=ἐπαινοῦμαι.—εὐλογῆσομαι=εὐλογηθήσονται.—παρέχω τινὰ ἀμείνω=ἀναδεικνύω τινὰ ἀνώτερον.—οἱ ἐπέκεινα γινόμενοι ἐννοοῦνται: οἱ ἐπίγονοι (οἱ υἱοὶ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας στρατευσάντων, οἱ ὅποιοι κατέστρεψαν τὰς Θήβας) καὶ ἐν γένει οἱ πρὸ τοῦ Ἑρωϊκοῦ ἥρωες Θησεύς, Ἄργοναῦται κτλ.—ὑμνοῦμαι=ἐπαινοῦμαι, ἐγκωμιάζομαι εἰς ὕμνους (ποιήματα ἐπικά).—τραγωδοῦμαι=ἐπαινοῦμαι εἰς τὰς τραγωδίας (δράματα).—ἀξιοθησόμενον, κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ: (ὅταν) προειδῆ. — ἀρετὴ = προτέρημα.—πρόσσει τίνι τι=ὑπάρχει εἰς τινά τι.—ὅτι μέγιστον .. ἔστι, ἐκ τοῦ τοῦτο.—δυσκόλως πέφυκα=φύσει εἶμαι δύστροπος.—εὐλογουμένων, ἐνν. ἐκείνων.—τούς νοῦν ἔχοντας, κατ' αἰτιατ. ἀντί δοτ., ὑποκμ. τοῦ δουλευτέον=δεῖ δουλεύειν.—καὶ λέγειν: ὁ καὶ ἐπιδοτικός.—ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ=καὶ μάλιστα ἐπειδὴ.—τούς ἐπανόρθοῦντας, δηλ. τὰ καθεστῶτα (τὰ κείμενα, τὰ συνηθισμένα).—κινῶ τι=μεταβάλλω τι.

§ 8—11. λόγος=πεζὸς λόγος.—σημεῖον δὲ μέγιστον, προεξαγγελτικὴ παράθεσις.—γάρ, διασαφητικός.—φιλοσοφία: κατὰ τὸν Ἰσοκράτην σημαίνει πᾶσαν ἐλευθέριον παιδείαν.—οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντιες=οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ διανοούμενοι.—πολλὴν συγγνώμην ἔχω τινὶ=πολὺ συγχωρῶ τινά.—δέδοται τινὶ τι=εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς τινά τι.—κόσμοι=τὰ πρὸς καλλωπισμὸν μέσα.—πλησιάζω τινὶ=συναναστρέφομαι πρὸς τινά.—πλησιάζοντας=ὅτι πλησιάζουσι.—δηλῶσαι, ἐκ τοῦ οἶόν τ' (ἔστι).—τὰ τεταγμένα ὀνόματα=αἱ εἰς μεγάλην χρῆσιν λέξεις καὶ ἐκφράσεις, αἱ συνηθισμένα:—ξένα=ἄλλης διαλέκτου.—καινὰ=νέαι, ὑπὸ τῶν λογοτεχνῶν πλαττόμεναι.—μεταφορὰ=ὁ λεκτικὸς τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον αἱ ἔννοιαι παρίστανται εἰκονικῶς.—τοῖς εἶδεσι, ἐνν. τῶν κόσμων.—οἱ περὶ τοὺς λόγους=οἱ λογογράφοι, οἱ πεζογράφοι.—οὐδὲν ἔξεστι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀνωτέρω πολλοὶ δέδονται.—ἀποτόμως=ἀπολύτως, αὐστηρῶς.—τοῖς πολιτικοῖς, πρβλ. § 9 τοῖς τεταγμένοις.—ἐνθύμημα=συλλογισμὸς, διάνοημα.—οὐδενὸς τούτων, δηλ. μέτρων καὶ ῥυθμῶν. Τοῦτο δὲ εἶναι καθ' ὅλα κληρονομηθῆκε ἀπὸ τοῦ Ἰσοκράτους Ἐκείνου ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς οὐδὲν ἔξεστι

τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν εὐρυθμίαν.—*ἡ λέξις* = τὸ λεκτικόν.—*ἐκείθεν* = ἀπὸ τὰ κατωτέρω.—*διάνοια* = νόημα.—*δόξα* = ὑπόληψις.—*ἦς, ἀντὶ ἦν*, καθ' ἕλξιν.—*πλεονεκτῶ* = εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω.—*ἀποπειρωμαί τινος* = δοκιμάζω τι.—*εὐλογεῖν*, ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῦτο.—*ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις* = *τοῖς μέτροις τῶν ᾠδῶν* = μὲ ἐμμέτρους ᾠδὰς (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν).

Δ'. Ὁ Εὐαγόρας δὲν ὑπῆρξε κατώτερος τῶν μεγάλων προγόνων του, § 12—20.

§ 12—18. *φύσις* = γενεά, καταγωγή.—*τῆς φύσεως*: σαφηνίζεται διὰ τοῦ *καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος*.—*τῶν ἄλλων ἔνεκα*, δηλ. τῶν μὴ ἐπισταμένων.—*οὐδὲν* = κατ' οὐδέν.—*ἐκείνων*, δηλ. τῶν προγόνων.—*τοὺς ἀπὸ Διός*, ὑποχμ. εἰς τὸ εἶναι.—*ἡμίθεος*, ὁ γεννηθεὶς ἐκ θεοῦ καὶ θνητῆς ἢ ἐκ θνητοῦ καὶ θεᾶς.—*τούτων δ' αὐτῶν*, δηλ. τῶν ἀπὸ Διός ἡμιθέων.—*οὐκ ἔστιν ὄσις οὐ* = πάντες.—*ὑπερβάλλω* (ἀπολύτως) = ὑπερέχω, γίνομαι ὑπέρμετρος, λίαν ἐξέχω.—*οἱ καθ' αὐτούς*, πρβλ. § 5 οἱ ἐφ' αὐτῶν.—*τοῦτο μὲν* = ἄφ' ἑνὸς μὲν λείπει ἢ ἀπόδοσις αὐτοῦ. *τοῦτο δέ*.—*γάρ*, αἰτιολ.—*Αἰακός*, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, ὁ δίκαιος βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης, ὁ μετὰ τὸν θάνατόν του κριτῆς καὶ κλειδοῦχος τοῦ Ἄδου.—*αὐχμὸς* = ἀνομβρία.—*ἐν τοῖς Ἑλλήσι* = ἐν τῇ Ἑλλάδι.—*ὑπερέβαλε* (ἀπολύτως), πρβλ. § 13 *ὑπερβάλλοντι*.—*ἱκετεύοντες αὐτὸν* = *δεησόμενοι αὐτοῦ*.—*εὐρίσκομαί τι* = ἐπιτυγχάνω τι.—*ῶν* = *τούτων ἅ*.—*ἱερόν*, τὸ Αἰάκειον καλούμενον.—*οὔπερ*, ἐπίρρ. τοπικόν.—*μετὰ καλλίστης ὦν δόξης διατελῶ* = περνώ τὴν ζωὴν μου ἀπολαύων ἀρίστην ὑπόληψιν.—*μεταλλάττω τὸν βίον* = ἀποθνήσκω.—*Πλούτων-ωνος*, θεὸς καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἄδου, υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας καὶ ἀδελφὸς τοῦ Διός.—*Κόρη*: κατ' ἐξοχὴν Κόρη ὀνομάζεται ἢ Περσεφόνη (ἢ Περσέφασσα), ἢ κόρη τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος καὶ ἢ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.—*παρεδρεύω τινὶ* = κάθημαι πλησίον τινός.—*μεγίστας τιμὰς*: ἐδίκαζε τοὺς νεκροὺς καὶ ἐφύλαττε τὰς κλειδάς τοῦ Ἄδου.—*Λαομέδων-οντος*, βασιλεὺς τῆς Τροίας: κατὰ

παράκλησίν του ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε θαλάσσιον τέρας, τὸ ὅποιον ἔβλαπτε τὴν Τροίαν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀντήμειψε κατὰ τὴν συμφωνίαν τὸν ἥρωα, ἦλθε κατ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τελαμῶνος, ἐκυρίευσε τὴν Τροίαν καὶ λαβὼν τὴν κόρην του Ἡσιόνην ἐνύμφευσε μὲ τὸν φίλον του Τελαμῶνα.—**ἀριστείων** : ἀριστεία εἶνε ἢ Ἡσιόνη.—**Κενταύρους** : οἱ Κένταυροι ὡς καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν Λαπίθαι εἶναι μυθικαὶ ἄγριαι φυλαὶ κατοικοῦσαι πλησίον ἀλλήλων εἰς τὴν Θεσσαλίαν παρὰ τὸ Πήλιον· οἱ γάμοι τοῦ βασιλέως τῶν Λαπιθῶν Πειρίθου ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ἐκραγῇ φοβερὸς πόλεμος μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τὸν ὅποιον ἔλαθε μέρος καὶ ὁ Πηλεὺς συντελέσας εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Κενταύρων.—**ἄλλους κινδύνους** : εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰωλκοῦ, κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν κτλ.—**κίνδυνος** = ἐπικίνδυνος ἐπιχειρήσις.—**συνοικῶ τινι** = νυμφεύομαί τινα.—**μόνον τούτου**, πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ **ἐν τοῖς γάμοις**.—**ὑμέναιος (ὁ)** : ἄσμα, τὸ ὅποιον ἔψαλλον οἱ συνοδεύοντες τὴν νύμφην ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι εἰς τὸ τοῦ γαμβροῦ.—**ἐκατέρου**, γεν. τῆς καταγωγῆς.—**ἐλεγχος** = ἀπόδειξις.—**ἀρετῇ** = ἀνδρεία.—**τόπους**· ὁ Τελαμῶν εἶχε τὴν Σαλαμῖνα, ὁ δὲ Πηλεὺς τὴν Φθίαν.—**τοὺς βαρβάρους**, δηλ. τοὺς Τρῶας.—**ἐκατέρων**, δηλ. τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρῶων.—**διαφέρω τινός** = ὑπερβάλλω τινά.—**κατοικίζω τὴν πόλιν** = ἰδρύω πόλιν.—**τὸ νῦν βασιλεῦον**, δηλ. τὸν Νικακλέα καὶ τοὺς ἀδελφούς.

§ 19—20. **τὰ Εὐαγόρα...ὑπάρξαντα** = ἔσα ὁ Εὐαγόρας ἐκληρονόμησε.—**οἱ γεγονότες** = οἱ καταγόμενοι.—**χρόνω ὕστερον** = μετὰ τινα χρόνον.—**ἄνῆρ** : τὸ ὄνομά του δὲν γνωρίζομεν.—**πιστεύομαι ὑπὸ τινος** = ἀποκτῶ τὴν ἐμπιστοσύνην τινός.—**δυναστεία** = σπουδαῖον ἀξίωμα.—**τούτων**, γεν. τῆς αἰτίας.—**κακός** = ἀχάριστος.—**δεινός** = ἐπιτήδειος.—**πλεονεκτῶ** = ἀπαιτῶ, ἀδικῶν ὠφελουμαι.—**ἐξέβαλε**, δηλ. τῆς βασιλείας.—**κατασκευάζομαί τι ἀσφαλῶς** = διευθετῶ τι πρὸς ἀσφάλειάν μου.—**ἐξεβαρβάρωσε** : κατήκτισε τόσους πολλοὺς βαρβάρους εἰς τὴν πόλιν, ὥστε αὐτὴ ἔχασε τὴν ἑλληνικότητά της.

Γ'. Ὁ Εὐαγόρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς ἀρχῆς. S. 21—29.

§ 21—29. *γίγνεται* (ἱστορ. ἐνεστ.)=ἐγεννήθη.—*φήμη* = προφητικὴ ἀδέσποτος φωνή, προφητικὴ λέξις τὴν ὁποίαν ἀκουσίως προφέρει τις. — *μαντεία*=χρησμός, ἀπόκρισις ἱερέων.—*μειζόνως... γεγονώς ἢ κατ' ἀνθρώπον*=ἔτι ἐγεννήθη μετὸν τρόπον λαμπρότερον (περισσότερον μεγαλειώδη) ἢ ὅπως γεννᾶται συνήθως ἑ ἀνθρώπος.—*ἀπιστῶν*, μτχ. αἰτιολ.—*τοσοῦτου δέω* (μετ' ἀπαρμφ.)=τόσον ἀπέχω τοῦ νά... — *τὰ ὑπάρχοντα*=τὰ πραγματικῶς ἄληθῆ.—*τὰ ὁμολογούμενα*=τὰ γενικῶς γνωστὰ καὶ ἀναντίρρητα.—*τῶν ἀγαθῶν*, γεν. διαίρ. ἐκ τοῦ *ἄπερ* (= *ἄπερ ἀγαθὰ*=προτερήματα).—*πρεπώδης* = ἀρμόζων.—*τοῖς τηλικούτοις*, δηλ. τοῖς πασι.— *κρατιστεύω τινός* = ὑπερβάλλω τινά.— *ταῦτα*, ἀνακεφαλαιώνει τὰ προλεχθέντα.— *μέσως* = μετρίως.— *εἰς ὑπερβολὴν* = εἰς μέγιστον βαθμόν.— *δοπότε.. ὀρῶν... ὀπότε... ἀποβλέψειαν* : ἡ εὐκτ. φανερώνει ἐπανάληψιν.— *οἱ τότε βασιλεῖς* : ἔθεσε πληθυντικόν, διότι νοοῦνται οἱ περὶ τὸν βασιλέα.— *ἐν ἰδιώτου μέρει διάγω*, ἐνν. τὸν βίον = ζῶ ὡς ἀπλοῦς πολίτης.— *τρόποι* = χαρακτήρ.— *πιστεύειν*, ἐνν. αὐτῷ.— *ἐξαμαρτάνω περὶ τινα* = προσβάλλω τινά.— *παρallάττει ἢ δόξα* = διαφέρει, εἶναι ποικίλη καὶ διάφορος ἢ κρίσις (τινός περὶ τινος).— *ψεύδομαι τινος* = ἀπατώμαι, ἀποτυγχάνω εἰς τι.— *ὄπως... λήψεται*, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔσχε... *πρόνοιαν*, πρβλ. § 3 ὅπως καταλείψουσι.— *καλῶς*=ἐντίμως.— *δι' ἀσεβείας* : ἐννοεῖ τὸν φόνον τοῦ τότε βασιλεύοντος.— *δοσίως* = εὐσεβῶς.— *εἰς τῶν δυναστευόντων* : ὁ ἐκ Τύρου Ἀβδήμων.— *ἐκποδῶν ποιοῦμαι τινα* = θγάζω ἀπὸ τὸ μέσον, φονεύω τινά.— *Σόλοι (οἱ)* : πόλις τῆς Κιλικίας ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σόλωνος· οἱ ὀλίγοι δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς ὁποίους κατήκισεν εἰς αὐτοὺς ἐλησμόνησαν σὺν τῷ χρόνῳ τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν, τὸ ὅποιον ἔδωκεν ἀφορμὴν νά ἐπινοηθῆ ἡ λέξις *σολοικισμός*, φανερώνουσα καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ περὶ τὴν γλῶσσαν σφάλματα.— *γνώμη* = φρόνημα.— *ταπεινότηρας*, ἐνν. ἢ *πρότερον* (ὡς β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).— *πλάνος (ὁ)* = ἡ περιπλάνησις.— *φυγαδικός* = ὁ ἀρμόζων εἰς ἐξόριστον, ὁ συμβαίνων ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν ἐξόριστον.— *ὑπερορῶ τινα* = καταφρονῶ τινα.— *ἀφορμὴν* = τὴν ἀφορμὴν (ὁ Ἴσοκράτης παραλείπει τὸ ἄρθρον). — *ἀφορμὴ* = ἀρχή — *χερή*, ἐνν.

λαβεῖν.—ἀμύνεσθαι καὶ...ὑπάρχειν, ἐπεξηγήσεις.—προτέρους ἐτέθη κατὰ πλεονασμόν, διότι τὸ ὑπάρχω=πρῶτος κάμνω ἀδικίαν.—τυραννῶ=βασιλεύω.—παρακαλῶ τινα—προτρέπω τινά.—ὡς οἱ τοὺς πλείστους λέγοντες, ἐνν. λέγουσι.—φύσις καὶ δόξα=χαρακτήρ καὶ ὑπόληψις.—τοσοῦτοι=τόσον ὀλίγοι.—τὰ δεινὰ=οἱ κίνδυνοι.—ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις=μένω πιστὸς εἰς τὰ συμφωνημένα.—ὡσπερ... οὕτω=οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην, ὡσπερ...εἰ εἶχε...ἢ προήδει.—διάκειμαι τὴν γνώμην=εἶμαι διατεθειμένος κατὰ τὸ φρόνημα.—τὸ συμβησόμενον =ἡ ἐκδοσις τῆς ἐπιχειρήσεως.

Δ'. Ὁ Εὐαγόρας καταλαμβάνει τὸν θρόνον· τὸ κατορθώμα τοῦτο, ὑφ' ἧς συνθήκας κατορθώθη, καταντᾷ τὸ σπουδαιότατον τῶν ὁμοίων του· ἀξίζει λοιπὸν τοῦ μεγίστου ἐπαίνου, § 30—50.

§ 30—34. γάρ, διασαφητικός.—καταβαλὼν...καταστήσας, κί μτχ. κατ' ὀνομαστικὴν καθ' ἕλξιν ἐκ τοῦ ἠγήσατο.—τὸ σῶμα=ἡ ζωή.—περιορῶ=περιβλέπω, παρατηρῶ, περιμένω.—εὐθὺς ὡς εἶχε=ἀμέσως ὅπως ἦτο (μὲ τοὺς ἄνδρας ποὺ εἶχε).—ταύτης τῆς νυκτὸς = τὴν ἰδίαν νύκτα κατὰ τὴν ἐποίαν ἀπεβιδάσθη εἰς τὴν νῆσον.—διαιρῶ πυλίδα = σπάζω μικρὰν πύλην.—ταύτη, δηλ. τῆ πυλίδι.—διάγω τινα = διακρίνω τινα.—προσβάλλω πρὸς τι=ὀρμῶ κατὰ τινος.—καιρὸς=περίστασις.—τῶν ἄλλων, δηλ. τῶν σὺν αὐτῷ.—τί=διατί.—λέγοντα: κτηρμ. μετοχὴ ἐκ τοῦ διατριβεῖν.—τὶ δεῖ λέγοντα διατρίβειν;=οὐ δεῖ λέγοντα διατρίβειν.—διατρίβω = χρονοτριβῶ.—ἀνταγωνιστῶν, κατηγορούμενον εἰς τὸ: τῶν περὶ τὸν τύραννον.—τοῦ μέν, δηλ. τοῦ τυράννου.—τοῦ δέ, δηλ. τοῦ Εὐαγόρου.—τοῖς φίλοις, τοῖς ἐν τῇ πόλει.—κομιζομαι τι=ἀνακτῶ τι.—τύραννος=βασιλεύς.—καταλείπω τὸν λόγον=διακόπτω τὸν λόγον.—ῥάδιον... εἶναι, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἠγοῦμαι.—τὰ ἐχόμενα=τὰ ἐπόμενα.—δηλώσειν (ἀμτβ.)=δηλὸν ἔσεσθαι.—τῷ χρόνῳ ἐτέθη τὸ κρθρον, διότι νοεῖται ὅτι ὅλος ἐκεῖνος ὁ χρόνος εἶναι γνωστός.—ἕκαστον αὐτῶν, δηλ. τῶν τυράννων.—τοῖς καιροῖς καιροὶ εἶναι ἢ περίστασις, διὰ τὴν ἐποίαν εἶναι αὐτός ὁ λόγος ὠρισμέ-

νος.—ἀρκῶ τινι=ἐπαρκῶ εἰς τι.—ἦν δέ...ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν = εἰάν δὲ ἐξετάζωμεν θέτοντες ὡς βᾶσιν (μὲ δάσιν) τούτους (τοὺς εὐδοκίμωτάτους). — ἐξετάζω. μέλλ. ὅ' τοῦ ἐξετάζω.

§ 35—39. τῶν μὲν...προκρίνειν;=τίς μὲν οὖν τῶν παραλαβόντων τὰς πατρικὰς βασιλείας οὐκ ἂν προκρίνειε τοὺς κινδύνους Εὐαγόρου;—οὕτω...ὅστις=οὕτως ὥστε.—δαθυμος=ἀδιάφορος, ὀκνηρός.—καὶ μὴν=ἀλλὰ πρὸς τούτους.—καθόδω· ἐννοεῖ τοὺς νόστους, τοὺς ὁποίους πολλοὶ ποιηταὶ ἐποίησαν.—ἀπαγγέλλω τινί τι=διηγοῦμαι τι εἰς τινα.—παρ' αὐτῶν=ἐξ ἰδίων των, μὲ τὴν φαντασίαν των.—μεμυθολόγηκεν, ὅστις=μεμυθολόγηκεν περὶ τίνος, ὅστις.—ποιοῦμαι τοὺς κινδύνους=δοκιμάζω τοὺς κινδύνους.—τὴν αὐτοῦ, ἐνν. χώραν ἢ πατρίδα.—πεποιήνται, δηλ. ὑπὸ τῶν ποιητῶν.—ποιοῦμαι ὑπὸ τίνος=παριστάνομαι ὑπὸ τίνος.—τέχνη=παιουργία. Ἐνταῦθα νοσούντι ὁ ἰδρυτής τῆς Σαλαμίδος Τεῦκρος, ὁ τῆς Πιάφου Ἀγαπήνωρ κτλ.—ἀλλὰ μὴν, πρβλ. § 36 καὶ μὴν.—οἱ ἐπὶ τάδε γεγενημένοι=οἱ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὑπάρξαντες.—Κῦρον...τὴν ἀρχὴν=Κῦρον τὸν ἀφελόμενον μὲν τὴν ἀρχὴν Μήδων (ἀπὸ τοῦ Μήδου).—καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα συνδέεται ἐπίθετον μὲ ἐπίρρημα.—ὁ δέ, δηλ. Εὐαγόρας.—ψυχὴ = θάρρος. — σῶμα = σωματικὴ δύναμις. — διαπραττομαι τι = κατορθώνω τι.—τοῖς ἔργοις, ἀντικρ. εἰς τὸ ἐπεχείρησεν.—ἀπέκτεινεν : ὁμιλεῖ περὶ τοῦ θασιλέως τῶν Μήδων Ἀστυάγους· κατ' ἄλλους ὅμως δὲν ἐφόνευσεν ἀλλ' εἶχε πλησίον του μέχρις οὗτο ἐτελεύτησε.—καὶ τούτου, δηλ. τοῦ Κύρου, ὁ καὶ ἐπιδοκίμος.—ὑποστέλλομαι=ἀπὸ φόβου συστέλλομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις· τὸ ῥῆμα κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν οἱ ὅποιοι φοβούμενοι κακοκαιρίαν μαζεύουσιν τὰ πανιά.—εἰπεῖν, ὑποκρ. ἐμέ.—παρησιᾶ χροῶμαι = ὁμιλῶ ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ κρύπτω τι.—κάλλιον=ἐνδοξότερον.—λαβῶν, κατηγρημ. μετ. ἐκ τοῦ εὐρεθῆσεται.—ἐκείνου, ὅ' ὅρος τῆς συγκρίσεως.—ἐκείνως=κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα.—ἐκ παντὸς τρόπου = κατὰ πάντα τρόπον.—οὐκ...προθυμούμενος... ἀλλὰ εἰρηκῶς, ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ φανήσομαι.—οὕτω, ἐπιτείνει τὸ θρασέως.

§ 40—46. ἐπὶ μικροῖς = εἰς μικρὰ (ἔργα). — τοιούτων, δηλ. μικρῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξιοῦσθαι. — τυραννίς = βασιλεία. — περιμάχητος = περιζήτητος. — τὸ κάλλιστον... κάλλισια, πρβλ. § 39 κάλλιον. — λόγων εὐρετής = λογογράφος (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ποιητήν). — ῥήτωρ = ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἀγορεύων. — ὑπερβαλλόμενος, τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ ἐνεργ. ὑπερβάλλον, πρβλ. § 13 τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας. — γνώμη = νοῦς, σκέψις. — αὐτοσχεδιάζω = ἄνευ προπαρασκευῆς λέγω ἢ πράττω τι. — φρόνησις = φρόνημα, πρβλ. § 27 γνώμη. — τῶν μὲν ἄλλων, ἀναφέρεται εἰς τὸ ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν. — αὐτῆς δὲ ταύτης, δηλ. τῆς ψυχῆς ψυχὴ ἐνταῦθα εἶναι ὁ νοῦς, ἢ φρόνησις, πρβλ. ἀνωτέρω καλῶς τὴν... φρόνησιν παρασκευάσειε. — ἔπειτα, εἶναι ἢ ἀπόδοσις τοῦ πρῶτον μὲν § 41. — τὰ ὄντα, πρβλ. § 21 τὰ ὑπάρχοντα. — ῥαθυμία = ἡ ἀπὸ ὀκνηρίαν προερχομένη ἀνάπαυσις. — εὐπραγία = προκοπὴ εἰς τὸ πράττειν, ἐπιτυχίς ἐνέργεια. — ὥστε μῆτε... φθάνειν, ἐνν. αὐτὸν = ὥστε μῆτε ἐπρολάβανον αὐτόν. — ἐπιεικῆς = κόσμιος, ἐνάρετος. — ἐξ ὧν ἐτέρων = ἐκ τούτων ἢ παρ' ἐτέρων. — τὰ προσπίπτοντα = τὰ γιγνόμενα. — οὐδὲ περὶ ἔν = περὶ οὐδέν. — πεπλανημένως ἔχω περὶ τι = ἀπατώμαι ὡς πρὸς τι. — Εὐαγόραν, ἀντικμ. εἰς τὸ ζηλοῦν. — τῆς ἀρχῆς, γεν. τῆς αἰτίας. — τοὺς ἄλλους = τοὺς ἀρχομένους. — τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας (γεν. αἰτίας) = διότι ἐβασιλεύετο ὑπ' ἐκείνου τὸ οὐσιαστ. βασιλεία ἔχει ἔννοιαν παθητικὴν. — σφόδρα = ἰσχυρῶς. — πολλὰ... ἅπαντα, αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. — οἱ χρώμενοι = οἱ φίλοι. — ἠτιῶμαι τινος = ἠτιῶν εἰμί τινος = ὑποχωρῶ εἰς τινά. — σεμνός = σοβαρός, σεβαστός. — συναγωγὴ τοῦ προσώπου = κατήφεια, σκυθρωπότης. — κατασκευὴ τοῦ βίου = ἡ διευθέτησις τοῦ βίου, ὁ τακτικὸς βίος. — ὁμολογία = συμφωνία. — τὰ διὰ τύχην γιγνόμενα (ἀγαθὰ), εἶναι τὰ πλούτη, τὸ κάλλος, τὰ ἀξιώματα κτλ. — τὰ δὲ δι' αὐτόν, εἶναι ἢ παιδεία, ἢ φρόνησις, ἢ ἀρετὴ. — ἠγοῦμαι τῶν ἡδονῶν = ἐξουσιάζω τὰς ἡδονάς. — ῥαστώνη = ἀναψυχή, ἀνάπαυσις ἀπὸ τοὺς κόπους. — ὄλωσ = ἐν συντόμῳ. — ὧν = τούτων ἄ. — πολιτεία = πολιτεύμα. — δημοτικὸς = ἀγαπητὸς εἰς τὸν λαόν. — πολιτικὸς = ἱκανὸς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας (τοῦ κοι-

νοῦ). — *τυραννικός* = βασιλικός, — *τῶ... διαφέρειν* = διότι ἐξείχε καθ' ὅλα ταῦτα (δηλ. θεραπεία, διοικήσει, εὐβουλία).

§ 47—50. *ἐμπορίον* = ἀγορά, τόπος ὅπου οἱ ἔμποροι πωλοῦν τὰ ἐμπορεύματα. — *ἐμποροῖω χρῶμαι* = ἔχω ἀγοράν. — *κατασκευαί* = δημόσιαι οἰκοδομαί. — *ἀπολείπομαί τινος* = εἶμαι κατώτερός τινος. — *ἐνεποίησεν*, ἔνν. *αὐτῇ*. — *τῶν... καταφρονοῦντων* ἀναφέρεται εἰς τὸ *πολλούς*. — *μείζω λέγω τῶν προσόντων τινι* (= εἶμαι ὑπερβολικῶς εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἔν τινι ὑπαρχόντων προτερημάτων) = παραμεγαλώνω τὰ προτερήματά τινος. — *ἐφίκοιτο*, ἔνν. *τῶ λόγῳ*. — *ἐφικνοῦμαί τινος τῶ λόγῳ* = ἐπιτυχῶς (πικριστάῳ) περιγράφω τι διὰ τοῦ λόγου. — *φύσις* = μεγαλοφυΐα. — *ὁ τόπος ὅλος ὁ περιέχων τὴν νῆσον* = ὅλη ἡ περισχὴ τῆς νήσου. — *ἀπροσοίστως* = ἀγρίως. — *ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς ἔχω* = δὲν δύναται κανεῖς νὰ μὲ πλησιάσῃ· ἀντιτίθενται δὲ ταῦτα εἰς τὰ ἀνωτέρω *πραότητα καὶ μετριότητα*. — *χαλεπῶς εἶχον*, ἔνν. *οἱ πολῖται καὶ οἱ περιουκοῦντες*, ἐκ τῶν ἀνωτέρω *πόλιν καὶ τόπον*. Ἡ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγόρου ἐξεπολίτισε καὶ ἐξηγμένισε τοὺς κατοίκους τῆς Σαλαμίνας, διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν ὁποίων ἐξεπολιτίσθη καὶ ὅλη ἡ νῆσος, ἃν καὶ δὲν ὑπήγετο εἰς τὸ κράτος τοῦ Εὐαγόρου. — *μεταπίπτω* = μεταβάλλομαι. — *οἷνες αὐτῶν* = τίνες αὐτῶν. — *κινήματα καὶ ἐπιτηδεύματα* = πράγματα (ἐπιπλα, σκευή) καὶ συνήθειαι. — *οἱ περὶ τὴν μουσικὴν* = οἱ μουσικοί. — *εἰωθότες ἦσαν* = εἰώθεσαν. — *οὐδεὶς ὅστις οὐ* = πᾶς τις (πρβλ. § 13 *οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ*).

Ε'. Τὰ προτερήματα τοῦ Εὐαγόρου προσεῖλκυσαν εἰς τὴν Σαλαμίνα πολλοὺς καὶ ἰδίως τὸν Κόνωνα, § 51—57.

§ 51—57. *ἐγίσιον δὲ τεκμήριον*, πρὸς ἐξαγγελτικὴν παράθεσις. — *τρόπος καὶ οὐσιότης* = χαρακτήρ καὶ δικαιοσύνη. — *κουφότερος* = ὀλιγώτερον πειστικός. — *νόμιμος* = ὁ σεβόμενος τοὺς νόμους. — *ἔργον* = δύσκολον. — *δυστυχήσας*· ἐννοεῖται ἐνταῦθα ἡ ἦττα τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς (405 π.Χ.), κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κόνων περισώσας ὀκτὼ πλοῖα κατέφυγε μὲ αὐτὰ πρὸς τὸν Εὐαγόραν. — *αἴμα* = ἰσχύς — *ἐκείνων* αὐτῶν· καὶ αἱ δύο ἡφιφποιοῦθη ἀπὸ τοῦ Ἰστίτουτοῦ Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀντωνυμίας εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀναφέρονται (τὸν Εὐαγόραν).—
πάσχω ἀγαθόν=ἀπολαύω καλόν, εὐεργετοῦμαι.—**οὐκ ἔφθασαν . . . πλησιάσαντες** (=μόλις ἐπλησίασαν ἀλλήλους)=μόλις
 συναναστράφησαν.—**περὶ πλείονος ποιουμαί τινα ἢ . . .**=πε-
 ρισσότερον ἐκτιμῶ τινα παρά . . .—**δμονοοῦντες**, ἀναφέρεται εἰς
 τὸ διετέλεσαν.—**μεγάλη μεταβολῆ κεχρημένην** ὄντως μεγά-
 λην μεταβολὴν ὑπέστη, διότι, ἐνῶ πρότερον ἦτο ἡ πρώτη πόλις
 τῆς Ἑλλάδος, τότε ἦτο ὑπὲρ αὐτὴν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ
 ὅποιοι ἐπέβησαν εἰς αὐτὴν τοὺς τριάκοντα τυράννους καὶ κατηδά-
 φισαν τὰ τεῖχη τῆς.—**ἐπεποίηντο**, ἐνν. οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκ τοῦ
 ἀνωτέρω τῆς ἡμετέρας πόλεως.—**ταχύν**, κατηγορημ. εἰς τὸ τὸν
 καιρὸν.—**ἐπεχείρησαν**, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγησιλάου.—
ἐκεῖνοι, δηλ. ὁ Κόνων καὶ ὁ Εὐαγόρας.—**τῶν στρατηγῶν**, δηλ.
 τοῦ Φαρναβάξου καὶ τοῦ Τισσαφέρνους.—**νομιζόντες**, αἰτιολογητ.
 =**πεξὸν στρατόπεδον καθίσταμαι**=συγκροτῶ στρατόπεδον
 πεζικοῦ στρατοῦ.—**τούτω**, δοτ. ὄργαν. **τὴν ἡπειρον** ὀνομάζει
 οὕτω ὁ Ἰσοκράτης τὴν ὑπὸ τὴν ἑξουσίαν τῶν Περσῶν χώραν.—
μόνον, ἐπιρρ. ἀντὶ **μόνην**.—**ταῦτα**=εἰς ταῦτα.—**ναυτικοῦ συλ-
 λεγέντος** ὁ Κόνων διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν
 ναύαρχος κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων συνέλεξε πλοῖα εἰς Κύπρον,
 Φοινίκην κτλ. βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Φαρναδάξου. Μὲ τὸν στόλον
 τοῦτον ὁ Κόνων συναντήσας παρά τὴν Κνίδον τὸν στόλον τῶν
 Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Πείσανδρον κατεναυμάχησεν αὐτὸν (394
 π. Χ.), μετὰ τὴν νίκην δὲ πλείστας πόλεις ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν
 συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.—**πάλιν ἀνέλαβε** πλεονασμός.—**τοῦτό
 τε . . . παρασκευάσαντος** ὁ Εὐαγόρας ἔχει μόνον αὐτοπροσώπως
 ἐβουλόγησεν ἀλλὰ καὶ συνετέλεσε νὰ τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ
 Κόνωνος μέγα μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου.—**ὑπὲρ ὧν**=διὰ τὰ
 ὅποια (κατορθώματα, εὐεργεσίας).—**οὗ περ** εἰς τὸν Κεραμεικόν,
 παρά τὴν βασιλείον στοάν καὶ πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διός.—
σφῶν αὐτῶν=ἀλλήλων.

ᾧ
 Στ'. Ὁ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν πόλεμος τοῦ Εὐαγό-
 ρου καὶ τὰ ἀποτελέσματά του ἀνυψώνουν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς
 ἐνδοξοτάτους ἄνδρας. § 57—65.

§ 57—65. βασιλεύς· βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ὁ Ἄρταξέρξης ὁ Μνήμων (404—361 π.Χ.).—ἔδεισεν, ἀόρ. τοῦ ποιητ. ῥ. δείδω = φοβοῦμαι.—Κόνωνος· πρβλ. Πανηγ. § 154: Κόνωνα ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλμησαν (οἱ Πέρσαι).—οὕτως ἔχω πρὸς τινα = οὕτω διακείμεναι πρὸς τινα.—λαθεῖν, κεῖται ἀπολύτως (= νὰ κρυφθῆ).—σπουδάσας . . . νομίσας, ἐκ τοῦ φαίνεται.—μέγιστον δὲ τεκμήριον, πρβλ. § 52.—τοῦ μὲν, δηλ. Κύρου.—διὰ τὸ μὴ φροντίζειν = διὰ τὴν ὀλιγορῖαν.—μικροῦ δεῖν = σχεδόν.—ἔλαθεν αὐτὸν ἐπιστάς (= χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσῃ) = ἀπροόπτως ἐπέστη.—ἐφίσταμαι ἐπὶ τι = πλησιάζω εἰς τι.—βασιλείον (τὸ) = ἀνάκτορον, καθέδρα τοῦ βασιλέως, πρωτεύουσα.—πρὸς δὲ τοῦτον, δηλ. τὸν Εὐαγόραν.—ἐκ πολλοῦ, δηλ. χρόνου.—μεταξὺ πάσχων εὖ τὸ ἐπίρρ. μεταξὺ προτάσσεται τῆς χρον. μετ. πρὸς δῆλωσιν τοῦ συγχρόνου (μεταξὺ . . . ἐπεχείρησε = συγχρόνως ἐνῶ εὐηργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐαγόρου ἐπεχείρησε . . .).—φαῦλος = μηδαμινός, ἀσήμαντος — αὐτῷ, ἀναφέρεται εἰς τὸ γιγνομένης.—κατὰ μικρὸν = ὀλίγον κατ' ὀλίγον, σιγά σιγά.—φύσις = μεγαλοφυΐα.—πολὺ περὶ μειζόνων = περὶ πολὺ μειζόνων. Ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης ὑπαινίσσεται τὴν ἀποστασίαν τῆς Κιλικίας καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Τύρου καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Φοινίκης (πρβλ. § 62). — ὀρμάω-ῶ (ἀπολύτως κεῖται) = δεινῶς ζηλοῦν, σπουδῆν.—ταῖς δυνάμεσι, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—ἀπολελειμμένος, πρβλ. § 48 λίαν ἀπολειφθῶ.—ἢ τοῖς ἄλλοις = ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις. Πνυταγόραν· οὗτος, ὅτε ὁ Εὐαγόρας εἰς ναυμαχίαν τινὰ ἐνίκηθη καὶ ἔπλευσεν εἰς Αἴγυπτον ἐνα λάβῃ βοήθειαν, μόνος ἐπὶ τινα χρόνον ὑπερήσπισε τὴν Σαλαμίνα.—μικροῦ ἐδέησε . . . κατασχεῖν = ὀλίγον ἔλειψε νὰ. . . —Κύπρον· τὰς πλείστας πόλεις τῆς νήσου ἐκυρίευσεν.—πολλοὺς, ὑποκμ. εἰς τὸ μεμνησθαι.—τελευτῶν, χρον. μετ. ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίρρ. (= τελευταῖον, τέλος).—ἐμπίπλημί τινά τινος (= γεμίζω τινὰ ἀπὸ κάτι) = κάμνω τινὰ νὰ βαρεθῆ κάτι.—γίγνομαι κύριος τοῦ σώματος = συλλαμβάνω τινὰ ζωντανόν.—ἐποιήσαντο, δηλ. οἱ Πέρσαι, διὰ τοῦ Ὁρόντου, γαμβροῦ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.—λύω νόμον = καταργῶ τὴν συνθήθειαν.—κινῶ τι, πρβλ. § 7. Ὁ Εὐαγόρας συνῆψε εἰρήνην μὲ τὸν ἕρον νὰ βασιλεύῃ τῆς Σαλαμίνας, νὰ δίδῃ ὠρισμένον ἐνιαύσιον φόρον

εἰς τοὺς Πέρσας καὶ «ὕπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστά-
τοντι». — ἀφείλετο, δηλ. ὁ βασιλεὺς. — ἔτη δέκα· 385—376 π.Χ.
— τῶν αὐτῶν, δηλ. πόλεων ἢ χωρίων. — τὴν . . . πόλιν, ἣν
ταύτην· με ἐμφασιν ἐπιτάσσεται ἢ δεικτικὴ ἀντωνυμία, ὅταν
προτάσσεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἀναφορικὴ. — γάρ· διασαφηνικόν. —
καίτοι (ἀντὶ τοῦ τοι) = πράγματι, τῆ ὄντι. — ἀρετῇ = εὐσέβεια καὶ
δικαιοσύνη. — φανεῖται . . . ὑπερβαλόμενος = θὰ παρουσιασθῆ,
ὅτι ὑπερέβηκε. — τὸν τῶν ἡρώων, ἐνν. πόλεμον. — οἱ μὲν γὰρ
δηλ. ἡρώες. — αὐτῶν, ἀναφέρεται εἰς τὸ μείζω.

Z'. Συγκρινόμενος μὲ τοὺς μεγαλυτέρους ἥρωας παρουσιάζ-
εται ἀνώτερος οὐτῶν, διότι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔζησεν εὐτυχῆς
καὶ μετὰ θάνατον μνήμην ἀθάνατον κατέλιπε, § 66—72.

§ 66—69. τῶν τότε, δηλ. τῶν κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον
(ἀχμασάντων). — ὅς, πρβλ. § 40 ὅς. — πολιτεία = διοίκησις τῆς
πόλεως. — ἄμικτος = ἀκοινωνητος, ἄξενος (πρβλ. § 47 οὔτε
τοὺς Ἕλληνας προσδεχομένων καὶ § 49 ἀπροσοίσιως εἶχον)
— παντάπασι = παντελῶς. — χρησιμώτερον. . . τῶν ἄλλων
νοῦνται οἱ λοιποὶ σύμμαχοι τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἦτοι οἱ ἄρ-
χοντες τῶν παραλίων πόλεων, οἱ ὅποιοι κατὰ διαταγὴν τοῦ βασι-
λέως ἔδωσαν πλοῖα εἰς τὸν Κόνωνα πρὸς καταπολέμησιν τῶν
Λακεδαιμονίων. — τῆς Ἀσίας κύριος· τοῦτο ἔγινε διὰ τῆς Ἀν-
ταλκιδείου εἰρήνης (387 π. Χ.), — οἱ δ' Ἕλληνες αὐτονο-
μίας ἔτυχον, πρβλ. § 56 οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν. —
ἐπέδωσαν (κεῖται ἀπολύτως) = προώδευσαν. — τὴν ἀρχὴν δώ-
σαντες, δηλ. τὴν κατὰ θάλασσα ἡγεμονίαν, τοῦτο δὲ ἔγινε μετὰ
τὴν ναυμαχίαν παρὰ τὴν Κνίδον καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ Κόνω-
νος. — Εὐαγόρα, ποιητ. αἴτιον. — πότερον· ἐνταῦθα δὲν ἀκο-
λουθεῖ, ὡς συνήθως, εἰς μόνον ἢ ἀλλὰ τρεῖς. — καθ' ὅτι αὐτῶν
= εἰς ὅ, τι ἔξ αὐτῶν.

§ 70—72. οἱ προγεγεννημένοι = οἱ πρόγονοι. — ἀξιοῦμαι
τινος = κρίνομαι ἀξιός τινος. — δωρεά = τὸ χάρισμα. — ταύτης
τῆς δωρεᾶς, δηλ. τῆς ἀθανασίας, ἔπως ὁ Ἡρακλῆς κτλ. — ση-
μεῖον = ἀπόδειξις. — ἐνθάδε = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. — θεοφιλῆς =
θεάρεστος. — ταῖς μεγίσταις . . . περιπεσόντας· λέγων ταῦτα ὁ

Ἰσοκρ. ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ ἰδίως τὸν Ἡρακλέα. — **θανμαστός** = ἄξιος θαυμασμοῦ. — **μακαριστός** = ὁ νομιζόμενος εὐδαιμόνων. — **τὶ ἀπέλιπεν** (ἐνν. **Εὐαγόρας**) **εὐδαιμονίας**; (τὸ **τί** εἶναι ἀντικμ.). = ποῖον εἶδος εὐδαιμονίας τοῦ ἔλειψε; = ποῖα εὐτυχία τοῦ ἔλειψε; — **ὅς**, πρβλ. § 66 καὶ 49) **ὅς**. — **ἐκείνω**, ἀναφέρεται εἰς τὸ **αὐτῶν**. — **τῷ σώματι** = τῷ κάλλει καὶ τῇ ρώμῃ τοῦ σώματος (πρβλ. § 22 καὶ 23). — **γνώμη**, πρβλ. § 41. — **ἄμοιρος** = ἀμέτοχος. — **τὴν ἡλικίαν**, δηλ. τὴν γεροντικὴν. — **μήτε τῶν νόσων**, καὶ αὐτὸς ὁ θάνατός του δὲν προῆλθεν ἀπὸ ἀσθένειαν. — **τυχεῖν**, συνάπτεται μὲ τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν **ὄ...εἶναι**. — **εὐπαιδίας... καὶ πολυπαιδίας** = εὐτεχνίας καὶ πολυτεχνίας — **διαμαρτιάνω τινός** = ἀποτυγχάνω τινός. — **καὶ τοῦτ'**, μὲ ἔμφρασιν ἐπανελήφθη ἢ ἀντωνυμία. — **συμπίπτει τινί τι** = συμβαίνει εἰς τινά τι. — **ιδιωτικός** = ὁ ἀρμόζων εἰς ἰδιώτας (ἀπλοῦς πολίτας). — **τὴν μὲν**, δηλ. Νικοκλέα. — **ἄνακτες**, ἐκαλοῦντο οἱ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως· **ἄνασσαι** δὲ αἱ ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες (πρίγκηπες καὶ πριγκήπισσαι). — **τῶν ποιητῶν**: ὑπονοεῖ τὸν Ὅμηρον, ὁ ὁποῖος (Ἰλ. Ω, 258) λέγει περὶ τοῦ Ἑκτορος ὅτι ἦτο θεὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν ὁμοιάζε μὲ υἱὸν θνητοῦ ἀλλὰ θεοῦ. — **περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν** = **περὶ τῆς φύσεως ἐκείνου** (δηλ. τοῦ Εὐαγόρου).

Η'. **Ἐπίλογος**. Ζητεῖ συγγνώμην ἀπὸ τὸν Νικοκλέα, διότι διὰ τὴν γεροντικὴν του ἡλικίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν Εὐαγόραν ὅπως ἔπρεπε· λέγει ὅτι σκοπιμωτέρα εἶναι ἢ ἐν τῷ παρόντι λόγῳ εἰκὼν τοῦ Εὐαγόρου παρὸ οἱ ἰδρυνόμενοι ἀνδραῖντες αὐτοῦ καὶ τέλος προτρέπει αὐτὸν ὅπως ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων γίνῃ ἀντάξιός αὐτῶν, § 73—81.

§ 73—77. **τῶν μὲν οὖν... πολλὰ μὲν**: ὁ πρῶτος μὲν ἔχει τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ **ἐγὼ δ'**, ὡς **Νικόκλεις**, ὁ δὲ δεῦτερος μὲν εἰς τὸ **οὐ μὴν ἀλλά**. — **τῶν μὲν οὖν**, ἐνν. ἀνηκόντων ἢ ἀναφερομένων. — **ὑστερίζω τῆς ἑμαυτοῦ ἀκμῆς** = δὲν ἔχω τὴν ἀκμαίαν ἡλικίαν μου. — **φιλόπονος** = ἐπιμελής. — **ὅσον... δύναμιν** = ὅσον ἐγὼ ἐγκωμιάζεις ἠδυνάμην. — **τὰς τῶν πράξεων**, ἐνν. εἰκόνας. — **οἱ τεχνικῶς ἔχοντες λόγοι** = οἱ τεχνικῶς συν-

τεθειμένοι λόγοι.—ταύτας, δηλ. τὰς εἰκόνας.—οὕτως... ὡς=τόσον... ὅσον.—φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι = καυχῶμαι διὰ τι.—γνώμη, πρβλ. § 27, 41 καὶ 61.—τύποι=εἰκόνας καὶ ἀνδριάντες.—ἐξενεχθῆναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς ἀνδριάντας, οἱ ὅποιοι μένουσιν ὅπου τοὺς στήσουν.—διατριβαὶ = συναναστροφαί, συνδιαλέξεις.—ἀγαπῶμαι = ἐπιδοκιμάζομαι, ἐπαινοῦμαι, ἠχομαζόμεμαι.—εὐδοκιμῶ = ἔχω ὑπόληψιν.—πρὸς δὲ τούτοις, ἔνν. προκρίνω τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας εἰκόνας.—ὅτι = διότι.—πεπλασμένος = ὁ καμωμένος μὲ πηλόν.—γεγραμμένος=ζωγραφημένος. ὁμοιῶ - ὣ τί τινι = ἔξομοιώνω, κάμνω ὁμοίον (ἴσον) τι πρὸς ἕν ἄλλο.—αἱ ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνοῦσαι (=αἱ ἐνυπάρχουσαι εἰς τὰ λεγόμενα) = αἱ διὰ τῶν λεγομένων φανεραὶ γινόμεναι, «Ὁυδεὶς ἔχων ἀσθενικὸν σῶμα δύναται, παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν ἀνδριάντα, λ. χ. τοῦ Ἡρακλέους, νὰ ἀποκτήσῃ σωματικὴν δύναμιν· καθεὶς ὅμως ὁ ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ χρηστὸς ἄνθρωπος ἀκούων τοὺς ἐπαίνους τούτους εὐκόλως δύναται νὰ μιμηθῇ τὰ ἤθη καὶ τὰ φρονήματα, τὰ ὅποια γίνονται φανερά ἀπὸ τὰ λεγόμενα».—χρησιμοῖς, κατηγορημ. εἰς τὸ βουλομένοις.—γράφω, ἔνν. συγγράφω.—τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου· ἔννοεὶ τὸν Πνυταγόραν καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς τοῦ Νικοκλέους.—παράκλησις=προτροπή (πρὸς μίμησιν τοῦ Εὐαγόρου).—θεωρεῖν, δηλ. ὡς εἰκόνα.—συνδιατρίβω τινὶ = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι, μελετῶ τι.—φιλοσοφία=παιδεία.—ἐτέρους=οὐκ οἰκείους, ἄλλοτριούς.—ζηλῶ τινα = μιμοῦμαι τινα.—καὶ λέγειν καὶ πράττειν· ὁ σκοπὸς τῆς παιδείας κατὰ τὸν Ἰσοκράτη.—δυνήσει, κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν, διότι ἔχει ὑπ' ὄψιν τοὺς μόνον τὸν Νικοκλέα.

§ 79—81. καταγιγνώσκειν, ἔνν. σου, ὡς νῦν ὁμελεῖς. τὸ καταγιγνώσκειν ἐνταῦθα συνετάχθη μὲ γενικὴν καὶ εἰδικὴν πρότασιν ἀντὶ μὲ γεν. καὶ αἰτ. τοῦ πράγματος.—ὅτι, αἰτιολ.—διακελεύομαι τινι περὶ τίνος=δίδω συμβουλὰς εἰς τινα διὰ κάτι τι.—καὶ πρῶτος καὶ μόνος· ταῦτα εἶναι ὑπερβολικά, διότι καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἠγεμόνες ἦσαν πεπαιδευμένοι (Ἄγησίλαος, Διονύσιος).—εἰμὶ ἐν τινι=ἔχω τι.—ἐπιθυμεῖν, ἐκ τοῦ ποιήσεις.—διατριβὴ = ἐνασχόλησις εἰς τι, σπουδὴ.—ἀφε-

μένους, ἔνν. τούτων.—εἰδώς, ἐναντιωμ. μτχ.—καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυδιόν, ὅπερ . . . ταῦτα λέγει ὁ Ἰσοκράτης διὰ νὰ μὴ φανοῦν αἱ συμβουλαὶ τοῦ αὐστηραί.—ἀπολείπομαι = μένω ὀπίσω.—ἐξ ὧν=δι' ὧν.—παροξύνω τινὰ ποιεῖν τι=παρακινῶ τινὰ νὰ . . . ἐπιμελεῖσθαι . . . ἀσκεῖν, ἐκ τοῦ προσήκει.—ὡς ἅπασι . . . αἰτιολ. πρότασις.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι (=θεωρῶ τι ἄξιον πολλῆς τιμῆς)=ἐκτιμῶ τι πολύ.—ἀγαπᾶν, ἔνν. σε (ἐκ τοῦ κατωτέρω τυγχάνεις).—ἀγαπῶ=ἄρκοῦμαι.—οἱ παρόντες=οἱ σύγχρονοι.—γίγνομαι ἔκ τινος=κατάγομαι ἀπὸ τινος.—τὸ παλαιόν...τὸ ὑπογυιότατον, ἐπίρρ.—τὸ ὑπογυιότατον=ἐπ' ἐσχάτων, πρὸ ὀλίγου.—αἱ ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντες (=οἱ ἔχοντες τὸ αὐτὸ μὲ σὲ ἀξίωμα)=οἱ λοιποὶ βασιλεῖς.—ἔσιν ἐπὶ σοὶ=εἰς τὸ χέρι σου εἶναι.—προσῆκει, ἔνν. γενέσθαι.

VI. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὸν περὶ εἰρήνης

Α'. Ἐξαίρων ὁ ῥήτωρ τὴν σπουδαιότητα τοῦ θέματος προτρέπει τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ ἀκούουν μόνον τοὺς κολακεύοντας αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς λέγοντας τὴν ἀλήθειαν, ἔστω καὶ ἂν δὲν τοὺς εὐχαριστοῦν· διότι οἱ μὲν ὠφελοῦν, οἱ δὲ κόλακες βλάπτουν αὐτοὺς, § 1—13.

§ 1—2. εἴωθα (πρkm. β'. μὲ σημ. ἐνεστ.) μετὰ ἀπαρεμφ.=συνηθίζω, ἔχω τὴν συνήθειαν νὰ...—οἱ παριόντες=οἱ παρουσιαζόμενοι, οἱ λέγοντες, οἱ ῥήτορες.—ἐνθάδε=ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τοῦ δῆματος.—ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν=ἄρξασθαι.—ἐκκλησιάσοντες, τελικὴ μτχ.· ἐκκλησιάζω = συσκέπτομαι.—περὶ ὧν, ἀνκφέρεται εἰς τὸ βουλευομένους.—ἄμεινον πρῶτον τινός=εἶμαι εὐδαιμονέστερος ἀπὸ ἑνα ἄλλον.—μέγεθος, ἔνν. τούτων τῶν πραγμάτων.

§ 3—11. ποιοῦμαι τὴν ἀκρόασίν τινος=ἄκροῦμαι τινος.—ποιουμένους...προσέχοντας...ἀνεχομένους, κτγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ὄρω.—ἐκβάλλω τινὰ (ἐνταῦθα)=ἐκδιώκω ἀπὸ τοῦ δῆμα, ἀποδοκιμάζω τινὰ. Ψηφισμοὶ ἀποφασισθέντες ἀπὸ τοῦ Κισπτοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τι.—*ἐπιτιμῶ τινί τι*—ἐπιπλήττω τινά διὰ τι.—*ὅτι*, αἰτιολ.—*μέγας οἶκος*—οἰκογένεια πλουσία.—*ἀνάστατος γίγνομαι*—καταστρέφωμαι.—*ἐπὶ τῶν ιδίων*, ἐνν. *πραγμάτων*.—*τέχνη*—ἐπάγγελμα.—*οἱ προσιέμενοι*—οἱ πλησιάζοντες.—*μελετῶ τι*—σκέπτομαι τι.—*φιλοσοφῶ τι*—μεθοδικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς σπουδάζω τι.—*ἐφ' οὓς*, δηλ. λόγους ἀρέσκοντας.—*αὐτῶν*, δηλ. τῶν ῥητόρων.—*ῥέω ἐπὶ τι*—χύνομαι εἰς τι, πέφτω μὲ τὰ μούτρα (ἀπὸ εὐχαρίστησιν) εἰς τι.—*παρακαλῶ τινα ἐπὶ τι*—προτρέπω τινά εἰς τι.—*τὰς κτήσεις*, ἐννοεῖ τὰ εἰς ἄλλας πόλεις κτήματα τὰ ὅποια οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον διὰ κληρουχιῶν.—*κομίζομαι τι*—λαμβάνω, ἀποκτῶ τι.—*τὴν δύναμιν*: ἐννοεῖ τὴν δύναμιν, τὴν ὅποιαν εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι ὡς προϊστάμενοι καὶ ἀρχηγοὶ τῆς τόσον μεγάλης συμμαχίας των.—*ἀναληψόμεθα πάλιν*, πλεονασμός.—*ὑποτείνω τι*—προτείνω, ὑποστηρίζω τι.—*ὡς ὅτι*.—*πάντων*, ἀναφέρεται εἰς τὸ χαλεπώτατον.—*στέργω τινί*—εἶμαι εὐχαριστημένος μὲ κάτι.—*ἐξηγητήμεθα . . . τὰς δοκούσας εἶναι*: εἶμεθα τόσον ἐξηγητημένοι ἀπὸ τὰς ἐλπίδας, ὥστε καταφρονοῦμεν τὸ παρὸν καὶ ἐπιδιώκομεν πρᾶγμα (ἀβέβαιον), τὸ ὅποιον δὲν ἔχομεν.—*μένω ἐπὶ τι*—περιορίζομαι εἰς τι.—*γίγνομαι ἐνοχός τινι*—περιπίπτω εἰς τι.—*δομῶμαι πρὸς τι*—ἔχω προθυμίαν πρὸς τι.—*ὡσπερ . . . κατορθώσομεν*—ὡσπερ ἀκηκούτες οὐ τῶν τυχόντων ἀλλὰ τῶν θεῶν συμβουλεύκων, οὕτω κατορθώσομεν.—*περὶ μὲν ὧν*—περὶ μὲν τούτων ἅ.—*περίεργον*—περιτόν, μάταιον.—*μὴ νομίζειν*—*χρὴ μὴ νομίζειν*.—*δόξα*—γνώμη.—*ἀλλ' ὡς δόξη . . . περὶ αὐτῶν*—ἀλλ' οὕτω (χρὴ) διανοεῖσθαι περὶ αὐτῶν χρωμένους μὲν δόξη, (ὡς) γενησόμενον δὲ ὅ,τι ἂν τύχη.—*χρῶμαι δόξη*—ἔχω σχηματισμένην γνώμην.—*ῶν*—ἐκ τούτων δέ.—*ὡς οἶόν τε*, ἐπιτείνει τὸ *ταραχodέστατα*.—*ταραχodέστατα διάκειμαι*—εὐρίσκομαι εἰς μεγίστην σύγχυσιν.—*ὡς δέον*—ὡς ἐὰν ἔπρεπε.—*πρὸς ἡδονήν*—πρὸς χάριν.—*καταχαριζόμενοις*, ἢ πρόθ. *κατὰ* σημαίνει ἐπίτασιν.—*ἐπισκοτέω-ῶ τινι*—ἐπιρρίπτω σκότος εἰς τι.—*ἐπισκοτῶ τὸ καθoρῶν ἡμᾶς τὸ βέλτιστον*—γίγνομαι ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ βλέπετε τὸ βέλτιστον.—*οὐκ ἔστιν ὅπως*—οὐδαμῶς—*ποίησαντες*, ὑποθ. *μτχ.*—*κοινός*—ἀμερόληπτος.

§ 12—13. *θαυμάζω τινός* = παραξενεύομαι μετὰ τινα. — *ἀντέχομαι τινος* = κρατῶ στερεὰ κάτι, ἀνέχομαι τι. — *θαδίως* = μετ' ἑλαφρὰν τὴν συνείδησιν. — *εἰραίμως ἔχω* = εἶμαι εἰραίμως, πρόθυμος. — *μηδὲν εἰς τοῦμπροσθεν ἡμῖν αὐτοῖς πράττοντες* = ἂν καὶ διὰ τούτων οὐδόλως προάγομεν τὰ πράγματά μας (ἀλλὰ μᾶλλον τὰ χειροτερεύομεν). — *οἷς ἂν τύχωμεν* : ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ βοηθεῖν καὶ εἰς τὸ πολεμεῖν. — *ἐν ἀλλοτρίᾳ τῇ πόλει* = περὶ ξένης πόλεως. — *προσηκόν*, αἰτ. ἀπόλυτος, ἐναντ. μετ. — *σπουδάξω ὑπὲρ τινος* = σοβαρῶς ἀσχολοῦμαι μετὰ κάτι. — *οἱ ἄμεινον φρονοῦντες* = οἱ φρονιμώτεροι. — *ἀσκήσῃ τινα* = περιποιῶμαι, τιμῶ τινα. — *δημοτικὸς* = ὁ ἀγαπῶν τὸν δῆμον, ὁ φίλος τοῦ δήμου. — *νήφω* = εἶμαι νηφάλιος (ἀντίθ. μεθύω). — *μεθύοντας* : ἐννοεῖ τοὺς δημαγωγοὺς Εὐδούλον καὶ Καλλίστρατον. — *διανεμομένους* : ἐννοεῖ τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐδούλου θεσπισθέντα θεωρικά. — *τῶν λειτουργούντων*, γεν. συγκριτικῆ. — *ἐπιδίδωμι* (ἀμτῶ.) = προκόπτω.

Β'. Θέμα τοῦ λόγου μου θὰ εἶναι ἡ πρὸς τοὺς συμμάχους εἰρήνη καὶ γενικώτερον αἰλουπαὶ ὑποθέσεις τῆς πόλεως § 14—15.

§ 14—15. *πρόσαντες* = δύσκολον. — *οὔσης*, ἐναντιωμ. μετ. — *παρηρησία* = ἐλευθερία λόγου. — *ἐνθάδε*, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐν τῷ θεάτρῳ, (πρβλ. § 1 ἐνθάδε). — *κωμωδοδιδάσκαλος*, εἶναι ὁ κωμικὸς ποιητής, ὁ παιῶν καὶ διδασκὼν κωμωδίας τοιοῦτος ἦτο ὁ Ἀριστοφάνης. — *ἐκφέρω τι εἰς τινα* = κάμνω τι εἰς τινα γνωστόν. — *δυσκόλως* = δυσμενῶς. — *ὑπαρχόντων* ἐναντιωμ. μετ. — *ῶν* = τούτων ἅ. — *παρέρχομαι* = παρουσιάζομαι. — *μνηστεύω χειροτονίαν* = ἐπιδιώκω τὴν διὰ χειροτονίας παραδοχὴν τῶν λόγων μου. — *περὶ ῶν*, δηλ. περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης. — *Πρωτάνεις*, ἐκαλοῦντο οἱ πενήτηντα βουλευταί, οἱ ὁποῖοι διὰ κλήρου ἐκλεγόμενοι διεύθυνον τὰς ἐργασίας τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου ἐπὶ 35 ἢ 36 ἡμέρας· εἶχαν ἐπομένως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προτείνουσι συζήτησιν ἢ ψηφοφορίαν ἐπὶ τινος ζητήματος (*προτιθέασιν*). — *τῶν ἄλλων* . . . *πραγμάτων*, δηλ. τῆς θλασσοκρατίας. — *τὰ γνωσθέντα* = τὰ ἀποφασισθέντα.

Γ'. Οἱ σύμμαχοι καὶ ἐν γένει πάντες οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ εἶναι ἐλεῦθεροι, διότι θὰ ἐπικρατήσῃ εἰρήνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ὠφεληθῶμεν περισσότερο παρὰ ἐὰν πολεμῶμεν.

§ 16—24.

10—18. αἷς, καθ' ἕλξιν ἀντί ἄς.—γεγράφασι, ἐννοεῖ τὴν περὶ εἰρήνης συνθήκην τοῦ Εὐδούλου (355).—πρὸς βασιλέα . . . ἐννοεῖ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην.—ἐξιέναι=ἐξελεῖν.—ἐλαττώ-ω τὴν πόλιν=ζημιώνω τὴν πόλιν.—Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς: αἱ μὲν Πλαταιαὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων τὸ 347 π.Χ., αἱ δὲ Θεσπιαὶ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην.—τὰς ἄλλας πόλεις, ἐννοεῖ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὸν Ὠρωπὸν (364).—παρὰ τοὺς δροκούς: ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην.—ἐξιμεν, μέλλ. τοῦ ἐξέρχομαι.—διὰ τέλους=μέχρι τέλους.—καταγιγνώσκω τινὸς ἄνοιαν καὶ μανίαν=θεωρῶ τινα ἀνόητον καὶ μανικόν.—πλεονεξία (ἐπὶ καλοῦ ἐνταῦθα) = κέρδος, συμφέρον.—τὶ ἄν... ἡμῖν = τὶ ἂν βουλευθεῖμεν γενέσθαι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι.—νοῦν ἐχόντως = μετὰ περισκέψεως.—ὑπόθεσις = θάσις.—τῶν ἄλλων, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίας.

§ 19—24. τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς=μεταξὺ μας.—ὑπαρξάντων τούτων=ἂν ταῦτα τεθοῦν ὡς θάσις.—τελέως=παντελῶς.—ὁ μὲν... πόλεμος (δηλ. πρὸς τοὺς συμμάχους), ἢ ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦν δὲ τὴν εἰρήνην.—πενεστέρους ἐποίησε, διότι ἐδαπάνησαν οἱ Ἀθηναῖοι ματαίως 1500 τάλαντα.—πάντας τρόπους=μὲ διάφορα μέσα.—παρέχω ἑμαυτὸν τοιοῦτον=φίνομαι τοιοῦτος.—ταραχὴ=διχόνοια.—πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν=ἔχομεν περιέλθει μεταξύ μας.—ἀναπαύομαι τινος=ἀπαλλάττομαι τινος.—εἰσφορὰ=ἐκτακτος φορολογία διὰ πολεμικὰς ἀνάγκας (ἦτο μία τῶν λειτουργιῶν ἐν Ἀθήναις).—καὶ τῶν ἄλλων . . . λειτουργιῶν: τοιαῦται ἦσαν ἐπιδόσεις (=ἐκούσαι δωρεαὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως) καὶ προσφοραὶ (=προκαταβολαὶ εἰσφορᾶς).—ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις: νοοῦνται πάσαι αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.—διπλασίαις: πράγματι μετὰ τὴν εἰρήνην τὰ ἔσοδα τῆς πόλεως ἀπὸ 130 τάλαντα ἀνήλθον εἰς 400.—λαμβάνω τι=εἰσπράττω τι.—καὶ ξένων καὶ μητρῴων, ἀπεφάνησαν εἰς τὸ ἐμπόρων.—μέτοικοι,

ἐλέγοντο οἱ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγκατεστημένοι ξένοι, οἱ ὅποιοι ἐπλήρωνον 22 δραχμὰς κατ' ἔτος ὡς φόρον, *μετοίκιον* καλούμενον, καὶ ἦσαν ἐστερημένοι πολιτικῶν δικαιωμάτων οὗτοι συνήθως ἤσυχολοῦντο μὲ τὸ ἐμπόριον.—*ὦν*, ἀναφέρεται εἰς τὸ *ἐρήμην*.—τὸ δὲ *μέγιστον*, προεξαγγελτικὴ παράθεσις.—*βεβιασμένους*—διὰ τῆς βίας. — *ἐν ταῖς ἀσφαλείαις*, χρν.—*ἀπολαμβάνω τι*—λαμβάνω, ἀποκτῶ τι συνών. *κομίζομαι τι*.—*Κερσοβλέπτης* - *ου*, νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Θράκης Κότυος.—*Χερρόνησος*, ἡ Θρακικὴ (ν. χερσ. Καλλιπόλεως). — *Ἀμφίπολις*, πόλις τῆς Μακεδονίας εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον.—*τὴν πόλιν*—τὴν ἡμετέραν πόλιν.—*στέργοντας*, πρὸλ. § 6.—*δόξα*—*ὑπόληψις*. — *τῆς ἑαυτῶν* (γεν. δικιρ.), ἐνν. μέρος.—*ἀσφαλῶς ἔχειν*, ἐκ τοῦ ἀπροσώπου *λυσιτελήσει*. — *θεραπεύουσι* μτχ. τροπ.—*καὶ μὲν δὴ*—*καὶ τῷ ὄντι*, καὶ προσέτι.—*τῆς Θράκης*: πράγματι πολλοὺς κληρούχους οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμφαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς πλείστας μὲν παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κερσοβλέπτης, τὴν δὲ Σηστόν ἐκυρίευσεν ὁ στρατηγὸς Χάρης (353 π. Χ.).—*ἀποτέμνομαι τι*—*ἀποκόπτω*, ἀφαιρῶ τι.—*αὐτοὺς*—*ἡμᾶς αὐτοὺς*.—*βίον*—*τὰ πρὸς τὸ ζῆν* (χρήσιμα).—*Ἀθηνόδωρος*, στρατηγὸς Ἀθηναῖος, ὁ ὅποιος ἂν καὶ ὡς ἰδιώτης ἐνήργει ἦτο πολὺ ἰσχυρὸς καὶ ἀντέπραττε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Κερσοβλέπτην.—*Καλλίστρατος*, ὀνομαστὸς δημαγωγὸς καὶ ῥήτωρ, ὁ ὅποιος πρῶτος διήγειρε τὸν πρὸς τὴν ῥητορικὴν ζήτησιν τοῦ Δημοσθένους· διετέλεσε στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῆς Σπάρτης μετὰ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην καὶ ἐξωρίσθη τὸ 364 ἢ 363· διὰ τοῦτο ἐνταῦθα λέγεται *φυγὰς*.—*οἳοί τε γέγονασι*, πρην. τοῦ οἶός τ' εἰμί.—*ἢ που*—*πολλῶ μάλλον*.

Δ'. Ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ ἀδικία δὲν ἔχουν δι' ἡμᾶς καλὰ ἀποτελέσματα· τοῦναντίον ἡ ἡσυχία καὶ ἡ δικαιοσύνη θὰ μᾶς ὠφελήσουν καὶ θὰ μᾶς δώσουν τὴν ἡγεμονίαν, § 25—35.

§ 25—27. *οἱ πρέσβεις*, δηλ. τῶν συμμάχων, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐλθεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας τότε.—*ὅπως*—*πῶς*.—*ἄγω τὴν εἰρήνην*—*διατηρῶ τὴν εἰρήνην*.—*ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες*—*μετὰ μι-*

κρὸν διάλειμμα. — τῶν κακῶν, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀπαλλαγὴν. — εἶναι, ἐκ τοῦ πεισθῆτε. — πολυπραγμοσύνης : ἡ λέξις χαρακτηρίζει τὴν πολιτικὴν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ἤθελον παντοῦ νὰ ἀναμιγνύωνται. — ἐν ὑμῖν — ἐνώπιόν σας. — ἔξω τῶν εἰθισμένων : δὲν θὰ ἠμιλήσῃ περὶ κατακτήσεων καὶ πολέμων ἀλλὰ περὶ εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης. — μεδίστημί τι = μεταβάλλω τι. — ἄπτομαί τινος = θίγω τι. — διὰ μακροτέρων τοὺς λόγους ποιῶμαι = ὁμιλῶ ἐκτενέστερον. — περὶ δὲ τῶν = περὶ ἄλλων δέ. — προάγω τινὰ ἐπὶ τὸ βέλτιον φρονῆσαι = προτρέπω, κάμνω τινὰ νὰ σκεφθῇ ὀρθότερον.

§ 28—35. γάρ, διασαφητικός. — ταῦτα, δηλ. τὸ συμφέρον καὶ τὸ πλεόν ἔχειν. — δόξα = φρόνημα. — οἱ μὲν, ἐνν. δοκοῦσι. — ἔχειν, ἐνν. δόξας. — ἐπιεικῆς = ἀρκούντως ἀληθής. — στοχάζομαί τινος = ἐπιτυχᾶνω τι. — οἱ δέ, ἐνν. δοκοῦσιν ἔχειν δόξας. — διαμαρτάνω τινός = ἀποτυγχᾶνω τινός. — πολλαῖς τριήρεσι : ὅτε ἐξεφωνήθη ὁ παρῶν λόγος, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον 200 τριήρεις. — σύνταξις (κατ' εὐφημισμὸν) = φόρος : ἡ λέξις εἰσῆχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ δημαγωγοῦ Καλλιστράτου (377) πρὸς ἡπιωτέραν ἔκφρασιν ἀντὶ τῆς λέξεως φόρος, ἡ ὁποία δὲν ἠκούετο εὐχαρίστως. — συνέδρους : οὗτοι ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν συμμαχικῶν πόλεων, οἱ ὅποιοι ἀπεστέλλοντο εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα μετέχωσι τῶν συνελεύσεων καὶ συζητήσεων τῶν συμμάχων, πράγματι ὅμως ἵνα ἐκτελοῦν τὰς παραγγελίας τῶν Ἀθηναίων καὶ νὰ ἀναφέρουν ταύτας εἰς τὰς πόλεις των. — διαπραξασθαι, ἐκ τοῦ οἰόμεθα. — διαψεύδομαί τινος = ἀποτυγχᾶνω, ἀπατώμαι ὡς πρὸς τι. — ὧν = ἐξ ὅσων. — τὸ πρότερον, δηλ. ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — παρέχω ἑμανιδὸν δίκαιον = εἶμαι δίκαιος. — τὴν ἡγεμονίαν, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀριστείδου. — ὧν, δηλ. περιστάσεων καὶ παραδειγμάτων. — εἰκῆ = ἀσκόπως. — εἰς τοῦτο . . . ἀνοίας (γεν. διαίρ.) = εἰς τοῦτον τὸν θαθμὸν τῆς ἀφροσύνης, εἰς τόσῃν ἀφροσύνην. — εὐδόκιμος = ἄξιος ἐπαίνου. — κακῶς οἶδα = ἀγνοῶ. — χρηματισμός (ἐπὶ καλοῦ ἐνταῦθα) = φροντίς πρὸς ἀπόκτησιν χρημάτων, κέρδος. — ὅλως = ἐν γένει. — συμβάλλομαί τι = προσθέτω τι, προσδίδω τι. — καὶ μέρη αὐτῆς : ὁ Ἰσοκράτης μέρη τῆς ἀρετῆς θεωρεῖ τὴν σωφροσύνην, τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην. — οἷς, ἀντὶ

ἄ, καθ' ἕλξιν.—λελήθασιν...ὀλιγοροῦντες=λελήθασιν σφᾶσαυ-
 τοὺς ὀλιγοροῦντες ἅμα τοῦ τε... καὶ τοῦ πράττειν—δὲν ἔχουν
 ἔννοσῆσει ὅτι παραμελοῦν συγχρόνως...—εὖ, καλῶς πράττω (ἀμτῶ).
 =εὐτυχῶ.—ἐν τούτοις, δηλ. ἐμμένουσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν
 δικαιοσύνην.—ἐλαττον ἔχω τινός=εἶμαι κατώτερός τινος.—
 πλέον φέρομαί τινος=ἐκτιμῶμαι περισσότερόν τινος.—πλεονε-
 κτῶ τινος=πλέον ἔχω τινός, ὑπερτερῶ τινα.—τοὺς δ' ἄλλους,
 δηλ. τοὺς πονηροὺς.—ὧν οὐ βέλτιόν ἔστι, ἐνν. πλεονεκτεῖν.—
 ἀπολαύοντας ὧν...=ἀπολαύοντας τούτων, ἃ ἂν λάβωσι.—
 διάγοντας, ἐνν. τὸν βίον.—πάσχοντας... ἀπολαύοντας...
 ὄντας... διάγοντας... ἔχοντας, κατηγρημ. μτχ. ἐκ τοῦ ὄρω.—
 κατὰ πάντων (=περὶ πάντων τῶν πραγμάτων)=εἰς πάσαν
 περίστασιν.—ἀλλὰ τό γ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀντιτίθεται εἰς τὸ
 κατὰ πάντων.—ἐπειδὴ... καθορῶμεν=ἐπειδὴ οὐ καθορῶ-
 μεν ἀεὶ τὸ μέλλον συνοίσειν.—καθορῶ τι = διακρίνω τι.—
 προαιροῦμαι τι=προτιμῶ τι.—τῶν... προηρημένων, γεν.
 συγκριτικῆ εἰς τὸ χεῖρον βιώσεσθαι.

Ε'. Ὅτι εἶναι προτιμητέα ἢ δικαιοσύνη τῆς ἀδικίας διδάσκει
 ἢ ἱστορία ταύτης τῆς πόλεως, διδάσκουν οἱ πρόγονοί σας καὶ οἱ
 πατέρες σας τοῦτο—καὶ μὴ ὀργισθῆτε διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν
 μου (§ 36—40)—δεικνύουν α') αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς πόλεως ὑποθέ-
 σεῖς (§ 41—48) καὶ β') αἱ ἐσωτερικαὶ (§ 49—56), § 36—56.

§ 36—40. διεφθάρμεθα, ἐνν. τὸν νοῦν τὴν ἠφρόνησιν.
 —οὐδὲν ἄλλο, ἐνν. δυναμένων.—φανακίζω τινὰ = ἐξα-
 πατῶ τινα.—ἐκφέρω πόλεμον πρὸς τινὰ = ἐγείρω πόλεμον
 κατὰ τινος.—αὐτοὶ χρήματα λαμβάνοντες=ἐνῶ αὐτοὶ δωρο-
 δοκοῦνται.—περιορῶ (μετὰ μτχ. κατηγρημ.) = ἐπιτρέπω, συγ-
 χωρῶ νὰ γίνῃ τι.—ὑποτελῶ τὰς συντάξεις=πληρώνω τοὺς
 φόρους.—πυνθάνομαί τινος=μανθάνω παρὰ τινος.—Δεκε-
 λεικὸς πόλεμος, καλεῖται τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Πελοποννη-
 σιακοῦ πολέμου (413—405 π. Χ.) ἐκ τῆς Δεκελείας (ν. Τατόι),
 120 στάδια ἀπὸ τῆς Ἀθήνας, τὴν ὁποίαν κατὰ συμβουλήν τοῦ
 Ἀλκιβιάδου κατέλαβον καὶ ἐτέγγισαν οἱ Δακεδαίμονιοι διὰ τὴν
 ἠφροσύνην τοῦ Ἀθηναίου: — ἀνδραποδισμός = ὑποσουλῶσις,

σπλαγιά· ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ τὴν ἄλωσην τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοὺς τριάκοντα τυράννους.—**Μαραθῶνι**—ἐν Μαραθῶνι.—**τοὺς τότε πολιτευομένους**, δηλ. τὸν τότε πολιτευόμενον δῆμον.—**κατασιωπῶ**—παντελῶς σιωπῶ.—**πρὸς ὑμᾶς**—ἐκ μέρους σας.—**ἀπέχθεια**—μῖσος, ἀποστροφή.—**γάρ**, θεδαιωτικόν.—**χαλεπῶς**—δυσμενῶς.—**δόξα**, πρβλ. § 23.—**καὶ τῶν ἄλλων**, ἐνν. ἔργον ἐστί.—**κῆδομαί τινος**—φροντίζω διὰ τι.—**τὰ περὶ τὸ σῶμα**—τὰ σωματικὰ.—**ιατροῖς**, ποιητ. αἷτιον εἰς τὸ εὐρηγται.—**ἄγνοῶ**—πλανῶμαι ἀπὸ ἄγνοϊαν.—**ἐπιπλήττω τινί**—κατακρίνω τι.—**τὰ ἀμαρτανόμενα**—βλ. πρὸς Νικοκλέα § 28.—**καῦσις**—καυτηρίασις.—**τομή**—ἐγχείρησις.

§ 41—48. **ὅτι**, αἰτιολ.—**ὑποσιτέλλομαι**—ἀπὸ φόβον συστέλλομαι, ἔχω ἐπιφυλάξεις· τὸ ῥ. κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι κακοκαιρίαν μαζεύουν τὰ πανιά.—**ἀνειμένως**—ἐλευθέρως.—**ἐφίσταμαί τινι** (=ἵσταμαι πλησίον τινός)—γνωρίζω τι.—**φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι**—καυχῶμαι διὰ τι.—**ἐγκωμιάζειν**, ἐνν. τινά.—**τῶν αὐτῶν**, γεν. διαίρ.—**ἐκείνοις**, δοτ. συντακτ. εἰς τὸ αὐτῶν.—**τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας τὸν βίον ποριζομένους**. . . **ἠγάγομεν**· τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸν μετὰ τὴν μάχην τῆς Κορωνείας (394) Κορινθιακὸν κληθέντα πόλεμον, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Ἴφικράτης κατήρτισε κατὰ τῆς Σπάρτης μισθοφορικὸν στράτευμα ἐκ πολλῶν στρατιωτῶν, ξένων καὶ Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι τὰ ὅπλα ἔχοντες ὡς ἐπάγγελμα ὑπηρέτουν εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς Πέρσας ἀποζῶντες ἐκ τοῦ μισθοῦ τὸν ὅποιον ἐλάμβανον.—**κἀκεῖνοι**, δηλ. οἱ πρόγονοι.—**τοῖς τότε**, δηλ. Ἀθηναίσις.—**ἀγανακτοῦμεν εἰ**· ὁ εἰ αἰτιολ. διότι προηγείται τὸ ῥ. ἀγανακτῶ.—**τιμῆν**, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν.—**τοῖς ἔργοις** . . . **ταῖς διανοίαις**, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—**τῶν** . . . **γενομένων**, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀπολελείμμεθα.—**ἀπολείπομαί τινος**—εἶμαι κατώτερος, ὑποδεέστερός τινος.—**ἐκλιπεῖν**· τοῦτο ἔγινε κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ξέρξου, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον εἰς τὴν Σαλαμίνα.—**μαχόμενοι**—πεζομαχοῦντες.—**πλεονεξία**, πρβλ. § 17.—**μικροῦ δεῖν** (ἀπολύτως)—σχεδόν.—**ἀναιροῦμαι πόλεμον**—ἀναλαμβάνω πόλεμον.—**πρὸς ἅπαντας**· πρὸς τὸν Κότυν τῆς Θράκης, πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τῶν Φερρῶν, πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν, Εὐβοϊαν, Χίον, Βυζάντιον.

Ποτείδαιαν (362—355 π. Χ.).—ἐκ τῶν ἄλλων κακουργιῶν= ἕνεκα ἄλλων κακουργ. (ἄφου διέπραξαν ἄλλας κακουργίας)· τὸ στράτευμα παριστᾷ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ὡς τέλμα, ὡς βόθρον, εἰς τὸν ὁποῖον συρρέουν τὰ ἀκάθαρτα ὕδατα. — μετ' ἐκεινῶν, κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διότι ἡ λέξις τις εἶναι περιληπτική.— ἔγκλημα = ἐνοχοποιήσις, κατηγορία. — ἕξαμάρτοιεν, ἔνν. οἱ παῖδες.— ὑπὲρ τῶν= ἀντὶ τῶν.— ἕξαμαρτάνω περὶ τινα= κάμνω ἁμάρτημα (κακὸν) πρὸς τινα. — ὑπέχω δίκας= ὑφίσταμαι δίκας. — μελλόντων= ἐνθ' μέλλουσιν.— ἦκω ἐπὶ τινα= ἐπιβαρύνω τινά.— οὐχ ὅπως ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν= οὐ μόνον οὐκ ἀγανακτοῦμεν ἀλλὰ καὶ χαίρομεν.— διαπεπραγμένους, κτηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ἀκούσωμεν.— εἰς τοῦτο δὲ μωρίας, (πρβλ. § 31 εἰς τοῦτο ἀνοίας).— ἐνδεής εἰμι τῶν καθ' ἡμέραν= στεροῦμαι τὰ καθ' ἡμέραν ἀναγκαιοῦντα· τοῦτο συνέδη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου (357).— ξενοτροφέω= τρέφω μισθοφόρους.— δασμολογῶ τινα= φορολογῶ τινα (εἴτε φίλον εἴτε ἐχθρόν).— κοινοῖς ἐχθροῖς: νοοῦνται οἱ ἐν § 44 ἀναφερόμενοι ἄνθρωποι.— τῶν εὐδοκιμησάντων ... τῶν μισηθέντων, δηλ. τῶν ἀκμασάντων ἐπὶ τῶν Περσικῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ.— οὔσης, ἐναντιωμ. μτχ., γεν. ἀπόλυτος.— τὰ δόξαντα= τὰ ἀποφασισθέντα. — ἀπορία= ἀνέχεια, φτώχεια. — ὄντες, ἐναντιωμ. μτχ.— μεθ' ὄπλων= ἐνόπλους· ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὀπλιτὰι ἦσαν 13.000, πλὴν τῶν 16.000 διὰ τὴν ἄμυναν τῆς πόλεως καὶ διὰ τὰ φρούρια· εἰς τοὺς τελευταίους κατελέγοντο καὶ οἱ μέτοικοι.— ὀπλίταις, κτηγρμ. εἰς τὸ τοῖς ξένοις.— ἐλαύνειν, ἔνν. τὰς ναῦς = κωπηλατεῖν.— ὑπηρέσιον= δέρμα ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐκάθηντο οἱ κωπηλάται (προσ. κεφάλαιον).— οἱ τοιοῦτοι τὰς φύσεις ὄντες, οἴους= οἱ τοιούτων προελεύσεων ἄνθρωποι, ὅπως... διήλθον, δηλ. ἀπόλιδας, αὐτομόλους... συνεργηκότας (§ 44). Ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα μετὰ λύπης του λέγει ὅτι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐξέρχονται εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν ἄοπλοι, οἱ δὲ ξένοι ὀπλισμένοι.

§ 49—56. τὰ κατὰ τὴν πόλιν ... θαρρήσειεν = ἰδῶν (= εἴ τις ἴδοι) τὰ κατὰ τὴν πόλιν καλῶς διοικούμενα θαρρήσειεν ἂν περὶ τῶν ἄλλων.— οἴτινες (= καθ' ὅσον ἡμεῖς), ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις.— αὐτόχθονες= ἐντόπιοι· οἱ Ἀθηναῖοι

ἐκχωρῶντο πολὺ ὅτι κατήγοντο ἀπὸ προπάτορας ἐντοπίους, καὶ πάντες, ποιηταί, ῥήτορες καὶ φιλόσοφοι, ὕμνησαν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων διὰ τοῦτο. — **προσηκον**, αἰτιατ. ἀπόλυτος, ἐναντιωμ. μετχ. — **τεταγμένως** = μὲ τάξιν, κανονικῶς. — **ἐπὶ τὸ βέλτιον γεγονέναι τῶν ἄλλων** = διότι εἴμεθα ἀνώτεροι (εὐγενέστεροι) τῶν ἄλλων κατὰ τὴν καταγωγὴν. — **μεταδίδωμί τινί τινος** = καθιστῶ τινα μέτοχόν τινος. Τοὺς Ἀθηναίους πολλάκις ἔφεξαν διότι εὐχερῶς ἐποιοῦντο πολίτας· ἰδίως μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν καὶ μέτοικοι καὶ ξένοι πολλοὶ ἔγιναν πολῖται Ἀθηναῖοι. — **Τριβαλλοί**, Θρακικὸν ἔθνος εἰς τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν. — **Δευκανοί**, ἔθνος τῆς κάτω Ἰταλίας, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἡ πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος χώρα Λευκανία ἐκλήθη. Τὰ δύο ταῦτα ἔθνη ἀναφέρει, διότι θεωρεῖ αὐτὰ ὡς τὰ ἀσημότερα ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τὸν ῥήτορα ἔθνων. — **τιθέμενοι**, ἐναντιωμ. μετχ. — **οὕτως ὀλίγον**, ἢ ἀπόδοσις εἰς τὸ ὥστε θανάτου. — **ἀλῶ**, τοῦ ῥ. **ἄλισκομαι**. — **δεκάζων** (κτγρ. μετχ.) = διαφθείρων χρήμασι. — **μέγας** = σπουδαῖος. — **σπουδάζω περὶ τι** = σοβαρῶς ἀσχολοῦμαι περὶ τι. — **πολιτεία** = πολιτεύμα. — **δις καταλυθεῖσαν**: διὰ τῶν τετρακοσίων τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ διὰ τῶν τριάκοντα κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ πολέμου. — **δυσκόλως** = δυσμενῶς. — **ὡς . . . ὄντας . . . ὡς . . . κηδομένους**, αἰτιατ. ἀπόλυτοι, αἰτιολ. μετχ., τὸ δὲ ὡς ἐκφράζει ὑποκειμενικὴν αἰτιολογίαν. — **εὔνους**, κτγρμ. — **περὶ τῶν αὐτῶν . . . οὐ ταῦτά :** ἰσχύπτει τὸ εὐμετάβολον τῶν Ἀθηναίων. — **εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι**: λέγει οὕτω, διότι ἡ Πνύξ ἔνθα συνήρχετο ὁ λαὸς εἰς ἐκκλησίαν ἦτο ὑψηλά. — **κατηγορῶ τινος** = μέμφομαι τινι. — **χειροτονῶ τι** = ἀποφασίζω τι. — **ἐπιτιμῶ τινα** = κατακρίνω τι. — **οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ** = πᾶς τις, πάντες. — **οἷς . . . ἐπιτρέψειεν** = οὐδεὶς ἂν ἐπιτρέψειεν οἷς οὐδὲν τῶν ἰδίων. — **δ δὲ . . . σχετιώτατον** (προεξαγγελτικὴ παράθεσις) ἐνν. ἐστὶ τοῦτο· οὐς γάρ . . . — **σχέλιος** = ἀνόητος. — **πονηροτάτους**, ἐννοεῖ τοὺς δημαγωγούς. — **νέμω προστάτην** = ἔχω προστάτην. Οἱ μέτοικοι, ἐπειδὴ δὲν ἦσαν πολῖται Ἀθηναῖοι, ὄριζον ἕνα ἐκ τῶν πολιτῶν ὡς ἀντιπρόσωπόν των εἰς πάσας τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις των. — **τοῖς προσεστῶσι**, ἐννοεῖ τοὺς διευθύνοντας τὰ κοινά, αἱ ὁποῖοι καὶ ἀντε-

προσώπευον τὸν δῆμον.—*καθ' αὐτὸν γεγόμενον*, ὅταν δηλ. ἐκλεγείς στατηγὸς αὐτοκράτωρ μόνος τοῦ διοικῆ εἰς τὸ στρατόπεδον τὰ τοῦ πολέμου.—*χρῶμαί τινι συμβούλω*—μεταχειρίζομαι τινὰ ὡς σύμβουλον.—*ὡς... οὐκ ἔχοντας καὶ κατωτέρω ὡς... ἔσομένους... βουλευσομένους*, πρβλ. § 51 *ὡς κηδομένους*.—*αὐτοκράτορας*, δηλ. στρατηγούς ἢ πρεσβευτάς. — *σοφωτέρους*, κεῖται εἰρωνικῶς.—*περὶ τῶν Ἑλληνικῶν*, δηλ. τῶν συμπερόντων εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς Ἕλληνας.—*τὰ προτιθέμενα*—τὰ προτεινόμενα εἰς συζήτησιν (πρβλ. § 15). — *ἐπιλείπει μέ τι*—μοῦ λείπει κάτι, δὲν ἀρκεῖ κάτι.—*πλημμέλεια*—σφάλμα, ἀμάρτημα.

Στ'. Τὰ θεμέλια τῆς δυνάμεώς μας εἶναι σαθρά, διότι στηρίζονται εἰς τὰ σφάλματα τῶν ἀντιπάλων μας, § 57—60.

§ 57—60. *τάχ'* = ἴσως. — *εἰ*, ἀναφέρεται εἰς τὸ *ἡσυχίαν εἶχον...* *ἐξημαρτάνομεν*.—*τὴν μάχην*, δηλ. τὴν ἐν Λεύκτροις (371 π. Χ.).—*τοὺς ἄλλους*, δηλ. τοὺς Βοιωτούς. — *ἔχω* (μετ' ἀπαρεμφ.)—δύναμαι.—*πολυπραγμονεῖν*, πρβ. § 26 *πολυπραγμοσύνη*—*περιέστηκα* (ἀμτβ.)—κατήντησα.—*συμμάχους ποιῶ τινι*—παρὰσκευάζω εἰς τινὰ συμμάχους.—*ἐκεῖνοι μὲν ἡμῖν... ἡμεῖς δ' ἐκεῖνοις* : ἡ κακομεταχειρίσις τῶν διαφόρων πόλεων ἐκ μέρους τῶν Θηβαίων ἠνάγκαζεν αὐτὰς νὰ τραποῦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ ζητήσουν τὴν συμμαχίαν των καὶ τ' ἀνάπαλιν ἡ ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων καταπίσις τῶν ἄλλων πόλεων ἔφερεν αὐτὰς πρὸς τοὺς Θηβαίους.—*πλεονάκις* = συχνότερον.—*μικρὰ* (ἐπίρρ.)—ὀλίγον. — *τυχὸν* (ἐπίρρ.)—ἴσως, τυχαίως συνών. *εἰκῆ* (πρβ. § 61).

Ζ'. Τί πρέπει νὰ γίνῃ, τοῦτο θὺ εἶπω ἀπροκαλύπτως· πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν τῆς κατὰ θάλασσαν κυριαρχίας, διότι οὔτε δικαία εἶναι οὔτε δυνατὴ οὔτε ἐπωφελής, § 61—66.

§ 61—66. *Τὰς ἐπιλήψεις ποιοῦμαι*—ἀντιλέγω, ἐλέγχω.—*κατηγορῶ τινος*—ἐπικρίνω τι.—*ἀπορῶ ἀποκρίσεως*—δὲν εὐρίσκω ἀπόκρισιν.—*ἀποκεκαλυμμένως*—ἀπροκαλύπτως, φανερά. (πρβλ. § 40 *μηδὲν ὑποστειλάμενος*).—*ἀποκνέω -ω* (μετ' ἀπαρμ.)—διστάζω (νὰ). — *τὴν εὐσέβειαν...* ἐπεξηγήσις εἰς τὸ *ἀ*.—*τὴν ἄλλην ἀρετήν*, δηλ. τὴν δικαιοσύνην. — *ὀλίγω*, ὅτ. τοῦ μέτρου. Ψηφισμοὶ ἠθροὶ ἀπὸ τοῦ Βασιλεῦτος Ἐπιταγματικῆς Πολιτικῆς

—*δόξειεν εἶναι δεινὸν καὶ ἐξηλλαγμένον* (=διάφορον).—*ἡ-
μᾶς*, ὑποκμ.—*οἰκεῖν*=δισικεῖν.—*τὴν δημοκρατίαν ἐκεῖνην*.
δηλ. τὴν ἐπὶ Ἀριστείδου μέχρι Περικλέους.—*ῶν, καθ' ἕλξιν ἀντι-
ᾶ*.—*δυναστείας*, ἐννοεῖ τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχήν.—*ἐρωμένης*,
μτχ. τοῦ *ἐρωῶμαι*=ἀγαπῶμαι.—*περιμάχητος*=περιζήτητος.—
δοκεῖν, ἐκ τοῦ *χαλεπὸν ἐστι*.—*φιλαπεχθήμων* (λόγος)=ὁ διε-
γείρων τὴν ἐχθραν τῶν ἀκουόντων πρὸς τὸν λέγοντα.—*ἀνασχέ-
σθαι*, πρβλ. § 16 ὑπεμείνατε.—*καταγιγνώσκω τινὸς μανίαν*
πρβλ. § 17.

Η'. Ὅτι δὲν εἶναι δικαία ἐξάγεται ἐξ ὅσων ἐλέγομεν καὶ
ἐπράττομεν ὅτε εἶχε ταύτην ἡ Σπάρτη· ὅτι δὲ δὲν εἶναι δυ-
νατὴ διδάσκει ἡ ἱστορία, § 67—70.

§ 67—70. *δικαίας*, ἐνν. ἀρχῆς.—*ἀναλίσκω καὶ ἀναλώω τι*
=ἐξοδεύω ματαίως τι.—*ἐλλόγιμος πόλις*=μεγάλῃ, σημαντικῇ
πόλις.—*παρακαλῶ ἐπὶ τι*=προσκαλῶ εἰς τι.—*ὑπὲρ τούτων*
δηλ. τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.
—*κατὰ γῆν, ὁ Ἰφικράτης· κατὰ θάλατταν, ὁ Κόνων*.—*τὰς*
συνθήκας τὰς περὶ αὐτονομίας, δηλ. τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρή-
νην.—*ἥττον*=ἀδυνατώτερος.—*ἡ νῦν καθεστηκυῖα πολι-
τεία*=τὸ νῦν ὑπάρχον πολίτευμα, κατὰ τὸ ὅποιον πάντες ἦσαν
ἴσοι πρὸς ἀλλήλους (πλούσιοι καὶ πτωχοί).—*τὴν ἀρχὴν κατα-
στρέφομαι*=καταλαμβάνω τὴν ἀρχήν.—*μυξίων τάλαντων*,
ὅτε ἤρχισεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, εἰς τὴν ἀκρόπολιν ὑ-
πῆρχον ὑπὲρ τὰ 1000 τάλαντα, κατ' ἄλλους ἕως 6000—7000.
—*οἷς*=τούτοις, *οἷς* (δοτ. ὄργαν.).—*ἐκεῖθεν*: διακόπτει ἐνταῦθα
τὸν λόγον ὁ ῥήτωρ διὰ τὴν εἶπη τινὰ χρήσιμα ὅπως προλάβου
τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν πρότασιν τὴν
ὅποιαν μέλλει νὰ κάμῃ· ἐπαναλαμβάνει δὲ αὐτὸν εἰς τὴν § 47.
ἔφασκον γὰρ ἐκεῖθεν.—*προαιροῦμαι* (μετ' ἀπαρεμφ.)=προτί-
θεμαί, ἐπιχειρῶ (νὰ).

Θ'. Ὅ ἥτις ζητεῖ συγγνώμην δι' ὅσα μέλλει νὰ εἶπη
§ 71—73.

§ 71—73. *αἰτία*=μομφή, κατηγορία.—*οὐ διαβάλλειν...
βουλόμενος*=οὐκ ἐπιθυμῶν διαβάλλειν (ὑμᾶς) ἐτέροις, ἀλλ'
ὑμᾶς αὐτοὺς βουλόμενος.—*διαβάλλω τινά τινα*=δυσφημῶ.
κατηγορῶ τινὰ εἰς τινὰ.—*περὶ ἧς ἅπας ὁ λόγος ἐστὶ* = ἡ
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἑποία εἶναι ἀντικείμενον ὀλοκλήρου τοῦ λόγου μου. — ὡς οἶδόν τ', ἐπιτείνει τὸ ἐναντιωτάτας. Οἱ λόγοι εἶναι παραπλήσιοι, διότι καὶ οἱ νουθετοῦντες σύμβουλοι καὶ οἱ κατηγοροῦντες συκοφάνται κατ' ἀνάγκην περὶ σφαλμάτων ὁμιλοῦν· αἱ διάνοιαι ἕμως εἶναι ἐναντιώταται, διότι σκοπὸς τῶν μὲν νουθετούντων εἶναι νὰ ὑπελήθουν, τῶν δὲ κατηγορούντων νὰ δευιδίσουν μᾶλλον παρὰ νὰ διορθώσουν. — ἐναργής = ζωηρὸς καὶ σαφής. — αἱ πονηρία τῶν πράξεων = τὰ κατακριτέα σημεῖα τῶν πράξεων. — ὄθεν = ἐκεῖθεν ὅπου.

Γ'. Ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία δὲν εἶναι ἐπωφελής· τοῦτο ἀποδεικνύεται, ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως ἡμῶν πρὸ τοῦ ἐπιτύχει καὶ ἀφοῦ ἐπέτυχεν τὴν κυριαρχίαν ταύτην, § 74—94.

§ 74—81. γάρ, διασαφητικός. — ἐκεῖθεν = ἐκ τούτων. — τῇ διανοίᾳ = διὰ τῆς διανοίας, ἐν τῇ διανοίᾳ. — Ὑπέρβολος, ἦτο δημαγωγὸς εἰς τὰς Ἀθήνας, πρότερον λυχνοπώλης, ἄνθρωπος πονηρὸς καὶ φαῦλος· οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλέωνος σφετερισθεὶς τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν ἐκυβέρνησε τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ τέλος ἐξωστρακίσθη καὶ ἀπέθανεν εἰς μεγάλην δυστυχίαν. — Κλεοφῶν, δημαγωγὸς καὶ στρατηγὸς Ἀθηναῖος περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πάντοτε παρακινῶν τὸν λαὸν πρὸς πόλεμον· ἢ ἐπίδρασις του εἰς τὸν λαὸν ἦτο μεγάλη, διὰ τοῦτο δύο φορές ἠμπόδισε τὴν εἰρήνην μέχρις ὅτου ἐφονεύθη εἰς ταραχὴν τινα. ῬΑμφοτέρους διακωμῶδει ὁ Ἀριστοφάνης. — ἀργίας : κατὰ τινα νόμον τοῦ Σόλωνος ἢ τοῦ Δράκοντος ἢ ἀργία ὡς μέγιστον κακὸν ἐδιώκετο (δίκη ἀργίας). — ἐλπίδων κενῶν : ἔτι, δηλ. θὰ καταλάβουν ξένας χώρας καὶ θὰ στείλουν εἰς αὐτάς κληρούχους ἐκ τοῦ λαοῦ. — αὐτῶ, δηλ. τῷ δήμῳ. — ἐκούσας ἐγχειρίσαι : τοῦτο ἔγινε ἐπὶ Ἀριστείδου. — τούτων ὑπαρχόντων = ἐνῶ ὑπῆρχον ταῦτα, δηλ. ἡ νίκη, ἡ ἀνδρεία, ἡ πίστις καὶ ἄλλα ἀγαθὰ. — τοὺς ἐπιστρατεύοντας, δηλ. ἐπ' αὐτούς. — ὥστε παραμικρὸν ἐλθεῖν = ὥστε ὀλίγον ἐλειψεν. — τῶν πρότερον.. συμμάχων : ὑπαινίσσεται τοὺς Θεβαίους, οἱ ὁποῖοι προέτεινον νὰ κατασκαφῇ ἢ πόλις τῶν Ἀθηναίων. — οἷς = τούτοις. — ὑπάρχω = πρῶτος κάμνω ἀδικίαν. — ἀσέλγεια = ἀλαζονεία, ἔπαρσις. ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἐπιτομήν

χικοί: **πονηρότατοι** = οί δημοκρατικοί: τούτο πράγματι συνέβη
 εις τὴν Σάμον, ὅπου ὁ λαὸς τῆ βοηθείᾳ τῶν Ἀθηναίων ἐξεδίωξε
 τοὺς πλουσίους (**γεωμόρους**) καὶ κατέλαβε τὰ κτήματά των.—
ἀλλὰ γὰρ = ὅμως.—**τὰ πράγματα** = ἡ πολιτικὴ κατάστασις.—
φλαῦρος = κακός. *εὐχρηστικὴ = συμβεβηκυῖα. ἀπὸ τῆς*

§ 82—88. **ἀκριβῶς** = ἐπιμελῶς.—**ἐξ ὧν** = **ταῦτα**, **ἐξ ὧν**.—
τὸ περιγινόμενον: τὰ περισσεύοντα χρήματα ἀπὸ τὰ ἐξοδα
 τοῦ δημοσίου τὰ ἐμοιράζετο ὁ λαὸς κατ' ἔτος εἰς τὰς Διονυσια-
 κὰς ἑορτὰς, ὅποτε ἦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας πολλοὶ ξένοι καὶ σύμ-
 μαχοί: ἵνα δὲ ἡ ἐντύπωσις τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς
 πόλεως εἶναι μεγαλυτέρα, ἐνῶ ἦτο πλήρες τὸ θέατρον εἰσῆρχοντο
 δοῦλοι φέροντες ἀνά ἓν τάλαντον ἕκαστος καὶ ἐτοποθέτουσιν αὐτὰ εἰς
 τὴν ὀρχήστραν πρὸς διανομήν.—**παρεισῆγον τοὺς παῖδας**: εἰς
 τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχε συνήθεια νὰ εἰσάγουν εἰς τὸ θέατρον κατ' ἔτος
 κατὰ τὰς Διονυσιακὰς ἑορτὰς τοὺς ἐφήβους ὀρφανοὺς τῶν ἐν πο-
 λέμῳ πεσόντων, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναθρέψει: ἡ πόλις κατὰ τὸν
 νόμον. Πάντες οὗτοι οἱ ἔφηβοι ἔφερον πανοπλίαν δεικνύοντες διὰ
 ταύτης ὅτι εἶναι ἔτοιμοι διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τὸν ὑπὲρ
 πατρίδος.—**ἀμφοτέροις**, δηλ. **τοῖς μὲν... τοῖς δ' ἄλλοις**.—**αι-
 τιμαὶ (τῆς οὐσίας)** = τὰ ποσὰ τῆς ἀξίας (τῆς περιουσίας).—**τῶν
 μὲν... πρόνοιαν** = ποιούμενοι οὐδεμίαν πρόνοιαν τῶν μελλόντων
 συμβῆσεσθαι διὰ ταῦτα.—**διὰ ταχέων** = ταχέως.—**ὑπάρξαντα**,
 δηλ. πλοῦτον.—**εἰς τοῦτο.. ἀμελείας... ἐπιθυμίας** (πρβλ. § 31
 εἰς **τοῦτο ἀνοίας**).—**Δεκελειᾶσιν**, πρβλ. § 37.—**εἰς Σικε-
 λιαν...** **ἐπὶ τοὺς οὐδὲν ἐξαμαρτάνοντας**: ἡ τείχισις τῆς
 Δεκελείας καὶ ἡ ἐκστρατεία τῆς Σικελίας χρονικῶς δὲν συμπί-
 πτουν, διότι ἡ ἐκστρατεία ἤρχισε πρότερον: ἀλλ' ὁ Ἰσοκράτης
 λέγων περὶ τῆς ὅλης ἐκστρατείας ἔχει ὑπ' ὄψιν τοὺς τὴν τελευ-
 ταίαν ἀποστολὴν τῶν 72 πλοίων ὑπὸ τὸν Δημοσθένην καὶ Εὐρυ-
 μέδοντα, ἡ ὁποία ἔγινε τὸ 413, ὅποτε ὄχι μόνον τὸ τεῖχος ὑπῆρ-
 χεν ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀττικὴ δεινῶς ἐτέμνετο καὶ ἐπορθεῖτο.—**πε-
 ρισσῶ** (μετὰ μτχ. κατηγρ.) = ἀφῆνω (νά).—**Ἰταλίας καὶ Σικε-
 λίας καὶ Καρχηδόνας**: τοιαύτας ἐλπίδας παρεῖχεν ὁ Ἀλκιβιά-
 δης εἰς τοὺς Ἀθηναίους.—**ἀνοία**, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—**συ-
 στέλλω τινὰ** = κἀμῶ τινὰ μετριώτερον.—**καίτοι** = ἐν τούτοις.—
ἠφιστοποίηθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς.
μοῖσαι δηλ. ἀτυγῆμασι.—**εἰς Αἴγυπτον**: τὸ 463 π. Χ. εἰς

Αἴγυπτον πλεύσαντες πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀποστάντων Αἴγυπτιῶν ἀπὸ τῶν Περσῶν μετὰ ἐξαεταῖς ἀγῶνας πλεῖστα πλεῖστα ἔχασαν ἄνευ ἀποτελέσματος.—**μέν γε**, αἰτιολογικῶς.—**περὶ Κύπρον**: ἐννοεῖ τοὺς κατὰ καιροὺς πέριξ τῆς Κύπρου ἀγῶνας, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ἰσοκράτης λέγει: ἔχάθησαν 150 πλοῖα· ἐπέμφθησαν δὲ εἰς τὴν Κύπρον πλοῖα τὸ 470, 458, 450 καὶ 449 π.Χ.—**ἐν Δάτω**: τὸ Δάτον (καὶ ἢ Δάτος), πόλις τῆς Θράκης, λιμὴν τῶν Φιλιππίων (νῦν Καβάλλα)· ἡ κάτοικος Δατηγός. Ἡ ἀπώλεια αὕτη ἀναφέρεται: εἰς τὸ 465 π.Χ.—**ἐν Ἑλλησπόντιω**, δηλ. ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς.—**ἂν ἐξαριθμήσειεν**: εἰς τὸ Κυνὸς σῆμα τῆς Θρακικῆς χερσονήσου 10, εἰς τὸ Νότιον τῆς Ἰωνίας 18, εἰς τὴν Μυτιλήνην 30, εἰς τὰς Ἀργινούσας 25 κτλ.· ἐπίσης εἰς τὴν Κορώνειαν, Δήλιον, Ἀμφίπολιν κτλ. ἀπωλέσθησαν «κατὰ χιλίους καὶ δισχιλίους».—**τὰ ἐγκύκλια**—τὰ ἐγκυκλίως (=συχνά) συμβαίνοντά.—**ταφὰς ποιεῖν** (=θάπτειν), ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ **τοῦτο**· εἰς τὸν Κερκαμεικὸν ἔσταντο τὰ σήματα τῶν πεσόντων εἰς Εὐβοίαν, Χίον κτλ.—**τελευτῶντες**, ἐπιρρηματικῶς.—**ἐλαθον σφᾶς αὐτούς... ἐμπλήσαντες τῶν πολιτῶν**=χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσουν (σιγὰ σιγὰ) ἐγέμισαν μὲ τοὺς πολίτας τοὺς δημοσίους τάφους.—**φρατρία**, εἶναι ὑποδιαίρεσις τῆς φυλῆς· αἱ 4 φυλαὶ ὑποδιηροῦντο εἰς 12 φρατρίας, αὗται πάλιν εἰς 360 γένη. Ἐκάστη δὲ φρατρία ἢ φράτρα εἶχεν ἴδια θρησκευτικὰ ἔθιμα, ἑορτὰς καὶ συμπόσια.—**γραμματεῖον ληξιαρχικόν**, ἦτο βιβλίον εἰς τὸ ὅποιον ἐνεγράφοντο οἱ ἐξερχόμενοι τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ὅποτε καθίσταντο αὐτεξούσιοι καὶ ἠδύναντο νὰ διαχειρίζωνται τὴν πατρικὴν περιουσίαν, **λῆξιν** καλουμένην.—**τῶν οὐδέν...προσηκόντων**, διότι ἐνέγραφον εἰς τοὺς πολίτας πολλοὺς ξένους (πρβλ. καὶ § 50).—**τὰς τυραννικὰς σιάσεις**, ἐννοεῖ τοὺς Πεισιστρατίδας.—**ἐπὶ τῆς ἀρχῆς**, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν.

§ 89—94. **σκοποῦμαι περὶ τινος**=σκέπτομαι περὶ τινος, μὲ προσοχὴν ἐξετάζω τι.—**περὶ τῶν ἄλλων**, δηλ. γενῶν.—**ἀναφέρω τι**=συγκρίνω τι.—**ὥσπερ... ἀναφέρων**=ἀναφέρων (τὰ ἄλλα γένη=ἄνθρωπους) πρὸς τοῦτο (τὸ γένος ἡμῶν=τοὺς ὀνομαστοτάτους οἴκους ἡμῶν) **ὥσπερ πρὸς δεῦγμα**.—**φανεῖμεν ἀντηλλαγμένοι**=ἠθέλομεν φανῆ σχεδὸν ἄλλοι ἀντ' ἄλλων (ἔτι δηλ. τὸν τόπον μας κατέχουν ξένοι).—**ζηλώω-ῶ τινα**

(ἐπὶ καλοῦ) = μιμοῦμαι τινα. — τοῦ δικαίου (= παρ' ὅτι εἶναι δίκαιον) = παρ' ὅτι τοὺς ἀξιίζει. — τιμὴ = ἀρχή. — σιέρω ἐπὶ τινί, πρβλ. § 7 σιέρω τινί. — ἕξις = ἦθος, συνήθεια. — τοιὲ μέν... τοιὲ δέ, προσδιορίζει τὸ : ὁμοίως τοῖς λησταῖς. — ἐν σιτοδείαις... μεγίστοις κακοῖς : ταῦτα ἔγιναν κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. — δύναμις = σημασία. — χωρίζομαι τινος. = διαφέρω τινός. — ἔθος καθέστηκέ τινι = ἔχει γίνεαι συνήθεια εἰς τινα. — τοῖς... πόνοις καὶ κακοῖς, δοτ. ὀργανική. — συμπίπτει τινί τι = συμβαίνει εἰς τινα τι. — τῆς ἑαυτῶν, ἐνν. πόλεως. Οἱ Σπαρτιάται κατὰ παράκλησιν τῶν τριάκοντα ἔπεμψαν τὸν Καλλίστιον μετὰ στρατοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅστις πιθανῶς ἔμενεν εἰς τὸ Πρυτανεῖον καὶ τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως. — δμήρους : ὁ Περικλῆς ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τῶν Σαμίων 50 παῖδας καὶ 20 ἄνδρας ὡς ὀμήρους, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν εἰς Ἀθήμον. — πολλῶν ἐτῶν = ἐπὶ πολλὰ ἔτη διὰ τὰς ἐκστρατείας τῶν Πελοποννησίων οἱ γεωργοὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν (ἰδίως ἀπὸ τοῦ 413) καὶ δὲν ἠδύναντο ἐκ φόβου νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰ μακρὰν κείμενα κτήματά των. — τοσοῦτον, δηλ. ἀπὸ τοῦ 431—404 π.Χ. ἄρξαντες = ἐπὶ ἄρξωμεν. — παθοῦσαν, ἐκ τοῦ ἐπιθεῖν. — ἀπονενοημένος = ἄνοητος. — τοῦ χρόνου., τοῦ καθ' αὐτὸν = τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὅποιον οὗτος θὰ ζῆ, δηλ. τοῦ ἐπιλοίπου βίου του. — ὧν = τούτων. — προαιρουμένων· μᾶλλον : τὸ μᾶλλον πλεοναστικῶς· διότι τὸ προαιρεῖσθαι περιέχει ἔννοιαν παραθετικήν. — οἱ πρόγονοι : οἱ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ζήσαντες. — ἀμφοτέρω, ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν κατωτέρω καὶ τήν... καὶ τήν. — καὶ τὴν χώραν· κεῖται προληπτικῶς ἀντὶ ὅτι καὶ ἡ χώρα ἡμῶν δύναται τρέφειν· προληπτικῶς κεῖται καὶ τὸ τὴν καλουμένην. — ἡ καλουμένη ἀρχή = ἡ κατὰ θάλασσαν ἐξουσία. — πέφυκα (μετ' ἀπαρμφ.) = ἐκ φύσεως ἔχω τὴν ιδιότητα (νὰ).

ΙΑ'. Ὅτι ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία δὲν εἶναι ἐποφελῆς ἀποδεικνύει καὶ ἡ τύχη τῆς Σπάρτης, τὴν ὁποίαν παρεσκεύασεν εἰς αὐτὴν ἡ κυριαρχία αὐτῆ· ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία καὶ τὴν Σπάρτην καὶ τὰς Ἀθήνας ἔβλαψεν, § 95—105.

ἀναφέρεται εἰς τὸ οἶόν τ' ἐστί.—*τοῦτον τὸν λόγον*, ἐπεξηγεῖται· διὰ τοῦ ὡς ἡμεῖς μὲν.—*ταύτην τὴν δύναμιν*, δηλ. τὴν κατὰ θάλασσαν.—*ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι* : ἀπὸ τοῦ Λυκούργου μέχρι τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης (371 π. X.).—*ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ*, δηλ. 34 ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια ἤρξαν οἱ Σπαρτιάται.—*σαλεῦσαι* (ἀμετβ.)· ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν πλοίων.—*λύομαι*=καταλύομαι.—*παρὰ μικρόν*, πρβλ. § 78 καὶ § 44 *μικροῦ δεῖν*.—*τὰ καθεσιῶτα ἐπιτηδεύματα*=οἱ συνηθισμένοι τρόποι τῆς ζωῆς.—*ράθυμία*=ἀμέλεια, ὀκνηρία.—*ὑπεροψία τῶν συμμάχων*=καταφρόνησις τῶν συμμάχων.—*τοῖς πρότερον ὑπάρχουσι*, ἐνν. *ἀμαρτήμασι*· νοοῦνται δὲ αἱ ἀδικίαι· αἱ ὅποιαί ἐγίναν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων.—*πρὸς ἀλλήλους ἔξουσι*, δηλ. οἱ πολῖται τῶν ἐκσταχοῦ πόλεων.—*ἔχοντες*=ἐνῶ εἶχον.—*πεφυλαγμένως ἔχω*=εἶμαι προσφυλακτικός, προσεκτικός.—*πεντακισχίλια τάλαντα* : ταῦτα ἔλαβον διὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ τοῦ Κύρου.—*παρασχόντος... συμβαλομένων*, ἐναντιωματχ.—*Χίων δέ* : οὗτοι συνεμάχησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας τὸ 412 π. X.—*οὐκ ἐφθασαν... κατασχόντες καί* : τὸ φθάνω μετὰ κατηγρμ. μτχ. ἐπομένης ἄλλης προτάσεως διὰ τοῦ καὶ συνδεομένης ἐκφράζει τὸ σύγχρονον τῶν δύο πράξεων (=μόλις κατέλαβον... ἐπεβούλευσαν).—*Θηβαίοις... ἐπεβούλευσαν* : καταλαβόντες (382) διὰ τοῦ Φοιβίδα τὴν Καδμείαν.—*Κλέαρχον* : τοῦτον δὲν ἔστειλεν ἢ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τὸν ἀναφέρει διότι ἤγειτο Σπαρτιατῶν, ἔστω μισθωτῶν, καὶ ἐκλόνισε τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ πάντα ἄλλον Σπαρτιάτην.—*τοὺς μὲν πρώτους* : ἦσαν δὲ οὗτοι 600.—*ἐξελεύσαντες*, διὰ τοῦ Λυσάνδρου.

§ 99—103. *τὴν ἠπειρον* : τὴν Ἀσίαν διὰ τοῦ Δερκυλῖδα καὶ Ἀγησιλάου.—*ὑβρίζω τινὰ*=κακομεταχειρίζομαί τινα. Τοῦτο ἐγίνεν εἰς τὰς νήσους διὰ τῆς ἐπανόδου τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τῆς ἐξουσίας τῶν δημοκρατικῶν.—*ἀναιρῶ τι*=καταστρέφω, καταλύω τι.—*Ἡλείων* : διὰ τοῦ βασιλέως Παισανίου κατέλαβον πολλὰς πόλεις αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ἐλεγκάτησαν.—*τῶν Κορινθίων* : διὰ τοῦ Ἀγησιλάου.—*διοικίζω τινὰς*=ἀναγκάζω τινὰς νὰ κατοικήσουν χωριστὰ εἰς πολλὰ μέρη. Τοῦτο δὲ ἐγίνετο διὰ τοὺς κατοίκους μεγάλων πόλεων πρὸς ἐκμηδένισιν τῆς δυνάμεως

αὐτῶν.—*τὴν Ἀργείων* : τοῦτο ἔπραξεν ὁ Ἀγησίλαος.—*οὐδὲν ἐπίρρ.*—*ὑβρις* = καταπίσεις, προσβολή.—*ταύτην*, δηλ. τὴν ἦτταν.—*ἐπιφέρω τὰς αἰτίας τινὶ* = ἐπιρρίπτω τὴν εὐθύνην εἰς τινα.—*τὰ ἐπιγιγνόμενα* = τὰ κατόπιν ἐπερχόμενα.—*καταφέρομαι ἐπὶ τι* = καταλήγω εἰς τι.—*μελετώμαι* = ἐξασκοῦμαι.—*ὑπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς*, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν.—*ὡς...ἔστι*, ἐκ τοῦ ἤδεσαν.

§ 104—105. *ἐπιδέδεικται* (παθητ.), ὑποκμ. ἢ κατὰ θάλασσαν δύναμις.—*ἐπειδή, χρόν.*—*χρῶμαι παραπλησίοις τοῖς ἀμαρτήμασι* = περιπίπτω εἰς παρόμοια σφάλματα.—*τὸ τελευταῖον*, ἐπίρρ.—*περὶ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύω* = κινδυνεύω νᾶ ἐξανδραποδισθῶ.—*τῆς σωτηρίας ἔτυχον* : διότι οἱ Ἀθηναῖοι συνεμάχησαν μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τῶν Θηβαίων, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἐπαμεινώνδας ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Μαντινεῖα μάχης ἦτο κύριος τῆς Πελοποννήσου καὶ ἠπέκλεισε καὶ αὐτὴν τὴν Σπάρτην.—*ἡ τελευτή* = τὸ ἀποτέλεσμα.—*πονηρὸς* = ὀλέθριος.—*ἐπάρασαν*, τοῦ ῥ. *ἐπαίρω τινὰ* = παρακινῶ, παρ-ορμῶ τινα.

IV'. Καίτοι τοσούτων κακῶν αἰτία, ὅμως ἐλάνθανε, διότι οἱ ἄνθρωποι θέπουν πρὸς τὸ κακὸν καὶ ἐπιζητοῦν τὴν κυριαρχίαν, καίτοι εἶναι προφανεῖς οἱ ἐξ αὐτῆς κίνδυνου τέλος ἢ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία οὐδόλως διαφέρει τῆς τυραννίδος, τὴν ὁποίαν πάντες θεωροῦν βλαβεράν, § 106—115.

§ 106—110. *λανθάνω τινὰ ὧν* = ἀγνοοῦμαι ὑπὸ τινος ὅτι ὑπάρχω.—*περὶ τὰς αἰρέσεις* = εἰς τὴν ἐκλογήν.—*τῶν μεγίστων* δηλ. πραγμάτων.—*προαιροῦμαι τι*, πρβλ. § 35.—*προΐσταμαι τινος* = εἶμαι προϊστάτης τινός, κυβερνῶ τινα.—*ἐπιπολάζω* = ὑπερισχύω. Τοῦτο ἐγίνε διὰ τοῦ Κόνωνος καὶ τῆς παρὰ τὴν Κνίδον ναυμαχίας.—*οἱ ἀττικίζοντες* = οἱ μετὰ τῶν Ἀθηναίων (δημοκρατικῶν).—*οἱ λακωνίζοντες* = οἱ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων (ὀλιγαρχικῶν).—*δημηγοροῦντες*, εἶναι οἱ δημαγωγοί.—*πονηρία* = φαυλότης.—*ἐπὶ τῶν τετρακοσίων* : τὸ 411 π. Χ.—*τὴν...μανίαν*, διότι 1500 ἐφόνευσαν, 5000 ἐξώρισαν, περιουσίας πλείστας ἐδήμευσαν κτλ.—*Φυλήν*, φρούριον ὄχυρον εἰς τὴν Πάρνηθα, εἰς τὰ μεθόρια Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας· ἐκεῖ ἦλθον ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον δημοκρατικοί, ἐκεῖθεν δὲ

δρμῶμενοι κατήλθον εἰς Πειραιᾶ, ἐνίκησαν τοὺς τριάκοντα καὶ κατέλυσαν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.—ἀλλὰ γὰρ=ἀλλὰ πρὸς τοῦτους.—τὰ ἐλάττωτα=τὰ ὀλιγώτερον σημαντικά.—χαίροντας.. νομίζοντας.. δοκοῦντας, κτηρμ. μτχ. ἐκ τοῦ ἐπιδείξειεν.—τοῖς βλάπτουσι, ἀναφέρεται εἰς τὸ χαίροντας.—ἀφ' ὧν=ἐκεῖνα. ἀφ' ὧν.—ἀμφοτέρα καὶ ταῦτ', δηλ. τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ.—δοκῶ (μετ' ἀπαρεμφ.)=θεωροῦμαι (ἴτι).—ἐν τοῦτοις, δηλ. τοῖς ὠφελουσι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν.—μέλει μοι περὶ τινος=φροντίζω περὶ τινος.—ἀγνωῶ (ἀμτβ.)=ἐν ἀγνοίᾳ εὐρίσκομαι, ἀμαρτάνω.—εἰσέρχεται μοι λογισμὸς = διαλογίζομαι, σκέπτομαι.

§ 111—115. μοναρχία=τυραννία. — ἐμπεπλεγμένοι εἰσὶ (μεσ.), ἢ μεταφορὰ ἐλήφθη ἀπὸ τὰ ἐμπλεκόμενα εἰς τὰ δίκτυα ζῶα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ αὐτά.—ὕφ' ὧν=τούτους ὑφ' ὧν. — παρακατατίθεμαι τὴν σωτηρίαν τινὶ=ἀναθέτω τὴν σωτηρίαν εἰς τινά. — ὑπόπτως ἔχω πρὸς τινά=ὕποπτεύω τινά. — τοῖς οἰκειοτάτοις: ὁ Διονύσιος τῶν Συρακουσῶν δὲν εἶχε πεποιθήσιν οὔτε εἰς τὸν ἀδελφόν του, οὔτε εἰς τὴν θυγατέρα του οὔτε εἰς τὴν μητέρα του, τὴν ὁποίαν τέλος ἐδηλητηρίασε· ὁμοίως ὁ Ἀλέξανδρος τῶν Φερῶν δὲν εἶχε πεποιθήσιν εἰς τὴν γυναῖκά του.—ὥστε.. μηδὲ θαρσεῖν πλησιάζοντας=ὥστε μηδὲ νὰ πλησιάζουν μὲ θάρρος.—τυραννεύω=τυραννῶ=βασιλεύω. — ὑπὸ τῶν γονέων: Ἀλέξανδρος ὁ Β' τῆς Μακεδονίας ἐξηφανίσθη ὑπὸ τῆς μητρός του (358). — ὑπ' ἀδελφῶν: ὁ Περδίκκας τῆς Μακεδονίας τὸν ἀδελφόν του Ἀλκέταν κ. τ. λ. — ἐξ ἀνθρώπων ἠφανισμένον: σπάνιον πρᾶγμα ἦτο νὰ μείνῃ μία τυραννικὴ οἰκογένεια ἐπὶ τέσσαρας γενεάς εἰς τὴν ἀρχὴν.—ἐκόντες σφᾶς αὐτούς: κατὰ πληθ. ἀριθ. διότι ἡ λέξις πληθος εἶναι περιληπτικὴ. — ἕτερα τοιαῦτα=ἄλλα παρόμοια.—περὶ τῆς ἀρχῆς, δηλ. τῆς κατὰ θάλασσαν.—δυσκόλως, πρὸ § 51.—πεπόνθατε (ἐνν. πάθος) πάντων αἰσχιστον καὶ ραθυμότατον = ἔχετε πάθει κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πλέον ἐπονείδιστον καὶ ραθυμότατον ἀπ' ὅλα (τὸ ὁποῖον δηλ. δεικνύει τὴν μεγίστην σὺς ἐπιπολαιότητα καὶ ἀπερισκεψίαν).—ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁρᾶτε...ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀγνοεῖτε: ἕκαστος τὰ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα βλέπει. — φρονίμως διά-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κείμαι=σωφρονῶ.—ἦν... φαίνονται, ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο.
—οὐδὲν, ἐπιρρ.—μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, ἐνν. ἡγεῖσθε
εἶναι=τοὺς περιοίκους, δηλ. τὰς γειτονικὰς καὶ ἐν γένει τὰς
Βοιωτικὰς πόλεις, τὰς ὁποίας ἤθελον οἱ Θηβαῖοι νὰ διοικουῦν. Ἐκ
τούτων εἶχον καταστρέφει τὰς Θεσπιὰς, τὰς Πλαταιὰς καὶ τὸν
Ὀρχομενόν.—αὐτοὶ=ὁμεῖς αὐτοί.

§ Π'. Ἄν προσέξητε τὰ αἷτια τὰ προκαλοῦντα τὴν πρό-
δον καὶ τὴν καταστροφὴν μᾶς πόλεως καὶ παύσητε νὰ παρα-
σύρεσθε ἀπὸ τοὺς δημαγωγοὺς θὰ κάμνετε ὀρθὰς παρατηρή-
σεις καὶ δὲν θὰ ἐπιζητήτε τὴν κυριαρχίαν, § 116—132.

§ 116—120. εἰκῆ=ἀπερισκέπτως, ἀλογίστως.—προσέχω
τὸν νοῦν τι=ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν μου εἰς τινα, φροντίζω
περὶ τινος.—φιλοσοφήσετε, πρὸ. § 5.—ὀρηθηῖσαν, ἐναντιωμ.
μτχ.—περὶ ἀνδραποδισμοῦ: αἱ μὲν Ἀθηναῖαι ἐκινδύνευσαν κα-
ταπολεμηθεῖσαι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἡ δὲ Σπάρτη ὑπὸ τοῦ
Ἐπαμεινώνδου.—πλοῦτου: οἱ Θεσσαλοὶ ἦσαν γνωστότατοι με-
ταξὺ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν, τὴν πολυτέλειαν
καὶ τὴν κραυπάλην.—ὑπαρξάντων, ἐναντιωμ. μτχ.—φαῖλος =
ἀσήμαντος. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν Μεγαρέων ἦσαν πολὺ ἀσήμαντα,
ὡς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἀπὸ τὴν παροιμίαν «Μεγαρέων
οὐδεὶς λόγος».—λιμένας: βραδύτερον ἀπέκτησαν οἱ Μεγαρεῖς
δύο σπουδαιστάτους λιμένας, τὸν τῆς Νισαίας καὶ τὸν εἰς Πηγάς,
οἱ ὅποιοι συνηγωνίζοντο καὶ αὐτὸν τὸν Πειραιᾶ.—ἀργυρεῖα=
μεταλλεῖα ἀργύρου, ἔπως εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐν Λαυρεΐῳ.—με-
γίστους οἴκους: οἱ Μεγαρεῖς διὰ τοῦ ἐμπορίου ἔγιναν πλουσιώ-
τατοι (πρὸβλ. § 4 μεγάλους οἴκους).—κάκεινων, δηλ. τῶν Θεσ-
σαλῶν.—τὰς ἀκροπόλεις: τὴν ἀκρόπολιν τῆς Λαρίσσης κατέλα-
βον οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Θηβαῖοι.—οἱ μὲν, δηλ. Θεσσαλοί.—προ-
σῆκει, ἀναφέρεται: εἰς τὸ ταῖς πόλεσιν ἢ τοῖς ἰδιώταις.—τοι-
οῦτον, δηλ. σῶφρον.—ἀσκῶ τι=καταγίνομαι εἰς τι.—τυχόν,
πρὸβλ. § 60.—φθάνω (μετὰ κτηγρμ. μτχ.)=προφθάνω (νὰ).—διὰ
τὴν ἀθανασίαν: μὲ ὑπερβολὴν λέγεται: τοῦτο, φανερώνει δὲ τὸ
πολυχρόνιον τῶν πόλεων.

§ 121—125. ὦν=τούτων δέ.—τοῖς φιλεῖν... φάσκουσι,
δηλ. τοῖς δημαγωγοῖς. Ἡ φράση ἐπισημαίνεται ἐπισημαστικῶς εἰς

τοὺς δημαγωγούς. — ὡς — καθώς. — ἐπειδὴ, χρν. — *δυναστεία* = ἰσχύς. — *ὀλίγω πρότερον*, πρβλ. § 36. — *προχειρίζομαι τινα δημαγωγόν* = ἐκλέγω τινὰ δημαγωγόν. — *διαφέροντας... κατελθούσας*, αἰ μτχ. ἐκ τοῦ *εἰδότες*. — *ἐν τῷ ποιῆσαι* = κατὰ τὸ ποιῆσαι. — *ἐν πολλοῖς ἔτισι* ἀπὸ τοῦ Κλεισθένους (510) μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — *δὶς ἤδη*, πρβλ. § 51. — *αἱ φυγαῖ* = αἱ φυγάδες (τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου). — *συκοφάντης* = πονηρὸς δημαγωγός. — *ὑπὸ τῶν τυράννων*, δηλ. τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τὴν πτώσιν τῶν ὁποίων ἐπανήλθον εἰς τὰς Ἀθήνας (700) φυγάδες, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Ἀλκμαϊωνιδῶν. — *δόξαν*: ἡ φήμη τοῦ Θρασυβόλου καὶ τοῦ Κλεισθένους ἦτο πολὺ μεγάλη. — ὡς — πῶς. — *ἐφ' ἑκατέρων*, δηλ. ἐπὶ τῶν δημαγωγῶν (συκοφαντῶν) καὶ ἐπὶ τῶν ἀρίστων ρητόρων. — *ἐκ τῶν πατρῶων ἐκπίπτω* = χάνω τὴν πατρικὴν περιουσίαν καὶ γίνομαι πέννης. — *φθονοῦμεν*, καταχρηστικῶς ἀντὶ τοῦ *νεμεσῶμεν*, διότι *φθονῶ* = λυποῦμαι ἐπὶ τοῖς ἀξίως εὐτυχοῦσι, *νεμεσῶ* — ὦ = λυποῦμαι ἐπὶ τοῖς ἀναξίως εὐτυχοῦσι. — *ἔχουσαν... λαμβάνοντας... πράττοντα... γεγεννημένους*, κατηγρμ. μτχ. ἐκ τοῦ *ὑπομένομεν*. — *διαβολὰς ἔχω* = διαβάλλομαι. — ὡς = ὅτι. — *τούτους δέ*, δηλαδὴ τοὺς συκοφάντας. — *ἐπικαρπία*, εἶναι αἱ ἀπὸ τοῦ φόρου ὠφέλειαι καὶ τὰ κέρδη. — *χειρὸν πράττειν τινός* = εὐρίσκαμαι εἰς χειροτέραν θέσιν παρὰ ἄλλος τις. — *οἷς δ' οὐδέν...* *τούτους δέ*, ὁ διπλοῦς σύνδεσμος δὲ ἀντιτίθεται εἰς τὸ προηγούμενον *μὲν (τὸν μὲν δῆμον)*: ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸν σύνδ. *μὲν* εἶναι τὸ *τούτου δέ*, τὸ δὲ *οἷς δ' οὐδὲ* εἶναι περιγραφή τοῦ *τούτοις δέ*, (πρβλ. § 55, ἔνθα ὑπάρχει διπλοῦς *μὲν* καὶ διπλοῦς *δέ*). — *ιαπεινός* = πέννης. — *εὐδαίμων* = πλούσιος. — *χειρὸν φρονοῦσαν... τὴν ἀρχὴν* (δηλ. τὴν κατὰ θάλασσαν): ἡ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονία συνετέλεσεν ὥστε αἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀπομακρυνθοῦν τῆς προτέρας σωφροσύνης καὶ τῆς αὐστηρότητος τῶν παλαιῶν ἡθῶν. — *πολιτεύομαι* = διοικῶμαι, κυβερνῶμαι. — *ἐπὶ τὸν ἴδιον χρηματισμόν*, ὅπως (αἱ συκοφάνται) αἱ πονηροὶ δημαγωγοὶ — *ἀνήνεγκεν ὀκτακισχίλια τάλαντα*: πράγματι 8000 τάλαντα ἐκομίσθησαν ἐκ τῆς Δήλου καὶ κατετέθησαν εἰς

τὸν ἐπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος· ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἀνήλ-
 θον εἰς 10000 (πρὸλ. § 69).—**χωρὶς τῶν ἱερῶν**: οἱ ἱεροὶ
 θεσραυροὶ συνίσταντο εἰς διάφορα ἀναθήματα, ἱερὰ σκευὴ καὶ
 τὰ ἐκ τῶν Περσῶν λάφυρα· ἢ ἀξία τούτων ὑπερέβαινε τὰ πεν-
 τακόσια τάλαντα.—**προσέχω τὸν νοῦν τινι**, βλ. § 116.—
τὰ μὲν ἀμελούμενα (εἰρωνικῶς) = τὰ δῆθεν ἀμελούμενα.—**ρα-**
θύμως=ἀνέτως.—**οἱ μὲν . . . οἱ δὲ**=οἱ μὲν πένητες, . . . οἱ
 δὲ πλούσιοι.—**πρὸς σφᾶς αὐτοὺς**=πρὸς ἀλλήλους· ἀναφέ-
 ρεται δὲ εἰς τὸ διεξιέναι καὶ εἰς τὸ θρηνεῖν.—**τῶν λει-**
τουργιῶν: ἐνταῦθα νοοῦνται μόνον αἱ ἐγκύκλιοι, δηλαδὴ αἱ
 τακτικαὶ λειτουργίαι (χορηγία, τριηραρχία, γυμνασιαρχία, ἐστία-
 σις).—**τὰ κακὰ τὰ περὶ τὰς συμμορίας**: συμμορίαὶ ὄνομά-
 ζοντο εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ 20 τάξεις, δύο ἕξ ἐκάστης φυλῆς, εἰ-
 τὰς ὁποίας κατενέμοντο 1200 πλουσιώτατοι Ἀθηναῖοι ὑποχρεού-
 μενοι εἰς εἰσφοράς καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας· εἰς τούτους κατε-
 λέγετο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης.—**ἀντιδόσεις**: ἂν τις εἰς τὸν
 ὅποιον ἐπεβλήθη λειτουργία ἐνόμιζεν ὅτι ἠδικεῖτο, διότι ἕτερος
 ἦτο πλουσιώτερος αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃ τὴν
 λειτουργίαν, παρουσιάζετο εἰς τὸ δικαστήριον καὶ προσέφερεν ἀν-
 ταλλαγὴν τῆς περιουσίας του πρὸ ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἐνόμιζε
 πλουσιώτερόν του· ὁ τελευταῖος ὤφειλε ἢ νὰ δεχθῇ τὴν ἀνταλλα-
 γὴν τῆς περιουσίας ἢ νὰ λειτουργήσῃ· ἢ προσφορὰ αὕτη τῆς ἀν-
 ταλλαγῆς ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις.

§ 126—132. **θαυμάζω...συνιδεῖν**=ἀπορῶ δὲ πῶς δὲν δύνα-
 σθε νὰ ἐννοήσετε.—**πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς**: ὅτι δηλ.
 ἐξ αἰτίας αὐτῶν μισοῦν τὴν πόλιν οἱ Ἕλληνες ἀποστατοῦν οἱ
 σύμμαχοι κτλ.—**σπανίζω τινός**=ἔχω ἔλλειψιν τινος.—**ἐκ**
τῶν ιδίων, δηλ. μέσων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν
 δικαστηρίων.—**τῆς πόλεως εἰμι καὶ τῶν λεγόντων τὰ βέλτι-**
στα=ἀγῆκω, εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς συμ-
 βουλευόντας τὰ συμφέροντα.—**ἀπὸ τῶν δικαστηρίων**, δηλ. τοῦ
 δικαστικοῦ μισθοῦ. **τῶν ἐκκλησιῶν**, δηλ. τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ
 μισθοῦ.—**λῆμμα**=εἰσόδημα.—**εἰμι ὑπὸ τινι**=ἐξαρτῶμαι ἐκ τι-
 νος.—**ὕφ' αὐτοῖς... εἶναι**, δηλ. ὑπὸ τοῖς δημαγωγοῖς· διότι ἕσον
 περισσότερο οἱ τοὶ ἐσυκαφάντουν, τόσον περισσότεραι δίκαι ἐγί-
 νοντο, τὰς ὁποίας ὁ λαὸς ἐδίκασε.—**εἰσαγγελία**=μήνυσις κατὰ

ἀρχόντων ἢ ἰδιωτῶν διὰ σπουδαῖα ἀδικήματα, ὡς λ. χ. διὰ προδοσίαν (σήμερον λέγονται ἐγκλήματα καθοσιώσεως).—γραφῆ= ἑγγραφὸς κατηγορία. — τεκμήριον δὲ μέγιστον· οὐ γάρ... πρβλ. § 95.—ἐξ οὗ τρόπου=τίνι τρόπῳ.—βλος=τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.—ὅπως=πῶς.—διείλεγμαι, τοῦ διαλέγομαι τι= ἀναφέρω τι.—ἐφεξῆς=κατὰ σειράν. — ὡς ἕκαστον τῷ καιρῷ συνέπιπεν=ὅπως δι' ἕκαστον παρουσιάζετο ἢ κατάλληλος εὐκαιρία (ὅπως ἕκαστον ἢ περιστάσις ἔφερε).—ἐγγίγνεται τινι (μετ' ἀπαρεμφ.)=εἶναι δυνατόν εἰς τινά (νά).—τὰ μάλιστα κατεπίγοντα=τὰ ἀναγκαιότατα, τὰ σπουδαιότατα.—ἐπανέρχομαι τι=ἐπαναλαμβάνω τι.

ΙΔ'. Ἐπίλογος I. Πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν παρόντων δεινῶν πρέπει νὰ παύσῃ ὁ λαὸς νὰ θεωρῇ φίλους τοὺς συκοφάντας (δημαγωγούς)· πρέπει νὰ θεωρῶμεν τοὺς συμμάχους ὡς φίλους· πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν ἐκτίμησιν πάντων τῶν Ἑλλήνων· καὶ τέλος πρέπει νὰ προστατεύωμεν τοὺς καταπιεζομένους. § 133-144.

§ 133—135. ἔστι, δηλ. τὰ μέσα.—ἐξ ὧν=δι' ὧν.—ἀν... βουληθεῖμεν, ἐνν. ἢ ὑποθ. εἰ δεοίμεθά του συμβουλευόντος.—καλοὶ κἀγαθοὶ=τίμιαι, ἕξοχοι.—οὐδέτερον, δηλ. οὔτε δημοκρατικὸς οὔτε ὀλιγαρχικὸς.—ἐν ᾗ, δηλ. πολιτεία (=πολιτεύματι).—τοῖς στρατηγοῖς: ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ τὸν Χάρητα, ὅστις περισσότερον πάντων τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἐφορολόγει καὶ ἐφθειρε τοὺς συμμάχους.—ἐκδίδωμί τινά τινι=παραδίδω τινά εἰς τινά, ἀφήνω τινά εἰς τὴν διάκρισίν τινος.—μηδὲν περὶ πλείονος ἠγοῦμαι τοῦ εὐδοκίμεϊν (=τίποτε δὲν θεωρῶ λόγου ἄξιον ἀπὸ τὸ νά)=τίποτε δὲν ἐκτιμῶ περισσότερον ἀπὸ τὸ νά εὐδοκίμῳ.

§ 135—141.—ἐμμένω τινί=μένω πιστός, σταθερὸς εἰς τι.—ὄντας, ἐκ τοῦ παράσχητε.—ταῖς μελέταις... τῷ πράττειν, δοτ. τοῦ κατὰ τι.—μελέταις=σχέδια, ἀσκήσεις — ὀκνήσουσι ἐνν. πᾶσαι (ἐκ τῆς προηγούμενης ἀρνήσεως ἄλλη τῶν ἄλλων πόλεων οὐδεμία).—ὀκνῶ=οὐ τολμῶ.—ἐφεδρεύουσα=ἐπιχειμένη, ἐπιτηροῦσα, ἐναντία· ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀθλητῶν· ὅταν δηλ. παλαίουσιν δύο, ἕτερος, ἐφεδρὸς καλούμενος, κάθηται ἐκεῖ πλησίον, ἔτοιμος νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς τὸν νικήσαντα.—τὸ ἡμέτερον, ἐνν. πρᾶγμα=ἡ ὑπόθεσίς μας, τὰ καθ' ἡμᾶς.—τὴν αἰτίαν

ἔχω τούτου τοῦ ἀγαθοῦ—λέγουν ὅτι ἐγὼ εἶμαι αἷτιος τούτου τοῦ ἀγαθοῦ.—ἀπορῶ τινι—ἔχω ἔλλειψίν τινος. — ἀπορήσομεν ἔνν. ἀνδρῶν.—ἀμφοτέρα = συγχρόνως.—ὑπαρξάσης, ὑποθ. μτχ.—διὰ τὴν ἡλικίαν : ἦτο τότε ὁ Ἰσοκράτης 82 ἐτῶν (κατὰ τινὰς 79)—80)· ἡ δικαιολογία αὕτη τοῦ Ἰσοκράτους εἶναι: ἔλωσ τυπική.—εὐ φρονήσαντας, χρν.—προϊσταμαί τινος = πρωτοστατῶ εἰς τι.—λυμεὸν = καταστροφεύς.—περίβλεπτος = θαυμαζόμενος, ἔξοχος.

§ 142—144. κεφάλαιον τούτων=ὡς γενικὸν συμπέρασμα τούτων.—συντείνω εἰς τι=σπεύδω εἰς τι, καταλήγω εἰς τι.—μισῆσαι ἀπάσας τὰς τυραννικὰς ἀρχὰς καὶ δυναστείας : ὁ ῥήτωρ προτρέπει νὰ ἀφήσουν κατὰ μέρος πᾶσαν τυραννικὴν ἐπὶ τῶν συμμάχων κυριαρχίαν διὰ τῆς κατὰ θάλασσαν ἀρχῆς. νὰ ἀφήσουν δηλ. ἐλευθέρους.—ἐκείνοις, δηλ. τοῖς Λακεδαιμονίων βασιλεῦσι.—οἱ συμπολιτευόμενοι = οἱ συμπολίται, —ὑπὲρ ἐκείνων δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέων.

ΙΕ'. Ἐπίλογος II. Ζητεῖ συγγνώμην διότι δὲν δύναται νὰ εἶπῃ περισσότερα, καίτοι τὸ θέμα δὲν ἐξηγητήθη, καὶ προτρέπει τοὺς νεωτέρους νὰ λέγουν καὶ νὰ γράφουν ὅσα θὰ ὀδηγήσουν τὰς πόλεις πρὸς τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην § 145.

§ 145. ἀμφοτέρα, ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν καὶ τὸ μῆκος... καὶ τὸ πλήθος.—ἠγῶ=ἡ ἐγώ.—ἐξ ὧν, πρβλ. § 134.—ὡς, αἰτιολγ.—τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα : πολὺ ὀρθῶς ἐκφράζεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα· μόνον εἰς εὐτυχοῦσαν πατρίδα προάγονται καὶ ἀναπτύσσονται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ καλὰ τέχνη· ἢ εὐπραγία τῆς πατρίδος εἶναι καὶ εὐπραγία αὐτῶν.

Βοφούρα Δασύρα

Τ Ε Λ Ο Σ

Βοφούρα Δασύρα

1952-53.

από

$$\frac{u_R}{\epsilon} = 0$$

Από
από
από
από

$$\frac{\epsilon \rho \omega}{\mu}$$

$$\frac{\epsilon \rho \omega}{\mu} = \frac{\epsilon \rho \omega}{\mu}$$

$$\frac{\epsilon \rho \omega}{\mu}$$

$$\frac{\epsilon \rho \omega}{\mu} = \frac{\epsilon \rho \omega}{\mu} = \frac{\epsilon \rho \omega}{\mu} = \frac{\epsilon \rho \omega}{\mu}$$

από

$$0 = \frac{B \cdot U}{3}$$

$$9\sqrt{3} \cdot \sqrt{3}$$

$$G_2 = \frac{9\sqrt{3}}{4}$$

$$U = \frac{9\sqrt{3}}{4}$$

$$\left(\frac{9\sqrt{3}}{4}\right)^2$$

$$\frac{9^2 \cdot 3\sqrt{3}}{4} \cdot \frac{9\sqrt{3}}{4} = \frac{9^2 \cdot 3\sqrt{3}}{16} = \frac{9\sqrt{3}}{8}$$

Βουροζα Δασύζα

Βουροζα Δασύζα

ΤΕΛΟΣ

Βουροζα Δασύζα

1951 '53

- 3) Λουίσιαν
- 1) Γαλλία
  - 2) Αγγλία
  - 3) Αίθιοπία
  - 4) Αίθιοπία

Ανοίσειν

Ἀθήναι τῆ 17 Αὐγ. 1932

Ἀριθ. πρωτ. 44429]15256

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 480 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν, ὡπως ἐγκριθῇ ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἰσοκράτους Λόγοι**» βιβλίον τοῦ Ν. Ζαφειρίου, διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Σχολικῶν ἔτος 1932-1933, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ὁ συγγραφεὺς συμμορφωθῇ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργὸς
Η. ΠΕΤΡΙΑΝΣ

Ἄρθρον 6 τοῦ Διατάγματος

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μαζὴν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέραν κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνεβιβλιοσήμευ τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συστηνῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐπιτυπῶνται τὸ πρὸν ἄρθρον.